

Universitetet
i Stavanger

FAKULTET FOR UTDANNINGSVITENSKAP OG HUMANIORA

MASTEROPPGAVE

Studieprogram: Master i spesialpedagogikk	Vårsemesteret, 2024
Forfatter: Ellen Vinje	
Veiledere: Førsteamanuensis Elisabeth Brekke Stangeland og universitetslektor Elisabeth Rege Filbrandt	
Tittel på masteroppgaven: «Er minoritetsspråklige foreldres vurdering av, og bekymring for barnets språk gode indikatorer for barnets språklige ferdigheter?» Engelsk tittel: "Are minority language parents' assessment of, and concern regarding their child's language good indicators of the child's linguistic abilities?"	
Emneord: <ul style="list-style-type: none">- Flerspråklige barn- Barnehage- SPrELL- Språkforståelse- Foreldres vurdering og bekymring	Antall ord: 22 232 Antall vedlegg/annet: 5 Stavanger, 27. mai 2024

Forord

Etter to fantastiske år på drømmestudiet, er jeg endelig ferdig og klar til å levere masteroppgaven min. Det har vært krevende år med mange nye erfaringer, press og kjekke tider som endelig kommer til slutt.

Jeg vil rette en stor takk til mine fantastiske veiledere Elisabeth Brekke Stangeland og Elisabeth Rege Filbrandt for gode samtaler, råd, veiledning og oppmuntrende ord i en utfordrende tid. En spesielt stor takk til Elisabeth Brekke Stangeland som spurte om jeg ville være forskningsassistent i SPrELL-prosjektet, denne erfaringen setter jeg stor pris på.

Videre må en stor takk og store klemmer rettes til min kjære studiegruppe Tirsdagsklubben for gode samtaler, motiverende ord og avbrekk med tull og fjas i en travel tid. Studiet hadde ikke vært det samme uten dere.

Til slutt må en stor takk rettes mot familie, venner og samboer som har stått ved min side, for korrekturlesing, støtte og som mitt klagerør.

Stavanger, 27. mai 2024

Ellen Vinje

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	7
1. Introduksjon	8
1.1 Bakgrunn for valg av tema	8
1.2 Oppgavens hensikt.....	10
1.3 Problemstilling og forskningsspørsmål	11
1.4 Oppgavens avgrensninger.....	12
2. Teoretisk ramme.....	13
2.1 Sentrale teoretiske begreper.....	13
2.1.1 Begrepsavklaring	13
2.1.2 Førstespråk (L1) og andrespråk (L2)	13
2.1.3 Tidlig innsats.....	14
2.1.4 Ordforråd.....	14
2.1.5 Impressive og ekspressive ferdigheter	14
2.2 Språkutvikling	15
2.2.1 Milepæler i språkutvikling	15
2.2.2 Språkutvikling for flerspråklige barn.....	16
2.2.3 Ekspressiv og impressiv språkutvikling.....	17
2.3 Språkforståelse.....	18
2.3.1 Språkforståelse som grunnleggende ferdighet	18
2.3.2 Sammenheng mellom L1 og L2.....	19
2.3.3 Ordforråd og språkforståelse.....	20
2.3.4 Utviklingsmessige språkforstyrrelser.....	21
2.4 Foreldrenes rolle	22
2.4.1 Foreldres vurdering av barnets språk	22
2.4.2 Foreldrerapportering	23
2.4.3 Kulturelt perspektiv	24

2.4.4 Foreldres bekymring for barnets språk	25
3. Metode og metodiske overveielser	26
3.1 Kvantitativ metode	26
3.1.1 Forskningsdesign	27
3.2 Utvalg	27
3.3 Datainnsamling	28
3.3.1 Spørreskjema og foreldre rapportert språk.....	28
3.3.2 Språktesting av enkeltbarn	29
3.4 Variabler og verdier på spørreskjema.....	29
3.4.1 BPVS-II (British Picture Vocabulary Scale)	30
3.4.2 Foreldremålt morsmål CBCL/2-3 (Child Behaviour Checklist).....	31
3.5 Analyseprosessen.....	31
3.5.1 Variablers målenivå	31
3.5.2 Analyse av datamateriale	32
3.5.3 Frekvensanalyse	32
3.5.4 Konstruksjon av variabler	33
3.5.5 Korrelasjonsanalyse	35
3.5.6 Krysstabeller	35
3.5.7 Chi-square test	36
3.6 Reliabilitet og validitet	36
3.6.1 Reliabilitet.....	36
3.6.2 Validitet.....	37
3.6.3 Begrepsvaliditet	37
3.6.4 Intern validitet.....	37
3.6.5 Ekstern validitet	38
3.7 Forskningsetiske hensyn.....	38
3.7.1 Samtykke.....	39

3.7.2 Beskyttelse av barn	39
3.7.3 Anonymitet	39
3.7.4 Konfidensialitet.....	39
3.7.5 Sårbare grupper.....	40
3.8 Oppgavens begrensninger.....	40
4. Resultater.....	42
4.1 Frekvensanalyse av testresultat	42
4.1.1 Foreldres vurdering av barnets forståelse på morsmål	44
4.1.2 Foreldres vurdering av barnets forståelse på norsk.....	46
4.1.3 Oppsummering.....	47
4.2 Korrelasjonsanalyse.....	47
4.3 Krysstabeller og chi-square test.....	49
4.3.1 Foreldres vurdering på morsmål	50
4.3.2 Foreldres vurdering av bekymring på morsmål	53
4.3.3 Foreldres vurdering på norsk	54
5. Diskusjon.....	57
5.1 I hvilken grad korresponderer foreldres <i>vurdering</i> av barns språklige ferdigheter på L1 med barnets ordforråd på L1?.....	57
5.1.1 «Sammenliknet med barn på samme alder; hvor godt synes du barnet ditt forstår det som blir sagt på morsmålet?»	58
5.1.2 «Sammenliknet med barn på samme alder; hvor godt synes du barnet snakker på morsmålet?».....	59
5.1.3 «Er det lett for familie og venner å ha en samtale med barnet på morsmålet?»	61
5.2 Er det samsvar mellom foreldres <i>bekymring</i> for barnets L1 og barnets ordforråd på L1?	62
5.2.1 «Jeg er bekymret for barnet mitt sin språkutvikling på morsmålet».....	62
5.3 I hvilken grad korresponderer foreldres <i>vurdering</i> av barns språklige ferdigheter på L2 med barnets impressive ordforråd på L2?	65

5.3.1 «Sammenliknet med barn på samme alder; hvor godt synes du barnet ditt forstår det som blir sagt på norsk?»	65
5.3.2 «Sammenliknet med barn på samme alder; hvor godt synes du barnet ditt snakker på norsk?»	67
5.4 Er det samsvar mellom foreldres <i>bekymring</i> av barnets ferdigheter på L1 og barnets impressive ordforråd på L2?	68
5.5 Er minoritetsspråklige foreldres vurdering av, og bekymring for barnets språk gode indikatorer for barnets språklige ferdigheter?	69
6. Avslutning	73
7. Litteraturliste	76
8. Vedlegg	82
Vedlegg 1: Spørreskjema på norsk	82
Vedlegg 2: Spørreskjema på arabisk	84
Vedlegg 3: Spørreskjema på litauisk	86
Vedlegg 4: Spørreskjema på polsk	88
Vedlegg 5: Child Behaviour Checklist (CBCL/2-3)	90

Sammendrag

Målet med denne studien er å identifisere om foreldrerapportering kan anses som et reliabelt verktøy for å korrekt vurdere flerspråklige barns språkutvikling allerede i barnehagen. For å undersøke dette ble problemstillingen: «Er minoritetsspråklige foreldres vurdering av, og bekymring for barnets språk gode indikatorer for barnets språklige ferdigheter?».

Masteroppgaven har benyttet data som er samlet inn gjennom forskningsprosjektet SPrELL ved Lesesenteret. Prosjektet innhentet data om foreldres vurdering av eget barns språkforståelse på morsmål og kartla barnas språklige ferdigheter på norsk. I sammenheng med prosjektet ble det også sendt ut spørreskjema der foreldrene vurderte barnas språklige ferdigheter på morsmål og norsk. Utvalget baseres på flerspråklige barn fra syv kommuner på Vestlandet. Basert på dette ble det i denne studien anvendt kvantitativ metode, og datamaterialet er analysert gjennom korrelasjonsanalyser, krystabeller og chi-square test.

Resultatene viser til at foreldre har vanskeligheter med å korrekt vurdere eget barns språkforståelse, på både morsmål og norsk. Funnene viser både under- og overrapportering som resulterer i varierende grad av sammenheng mellom foreldres vurdering og bekymring og barnas reelle språklige ferdigheter. Dette viser til en stor utfordring i å innhente korrekt data når det kommer til flerspråklige barns språkutvikling, da en ikke har gode nok kartleggingsmetoder for å sikre at alle barna med behov for ekstra støtte blir identifisert så tidlig som mulig. Det understreker en stor fare for flerspråklige barns språklige utvikling da de risikerer å ikke motta målrettede og korrekte tiltak for å få tilrettelagt støtte i språkutviklingen sin.

Funnene bidrar til å vise til et behov for bedre kommunikasjon mellom barnehage og hjemmet. Barnehagen bør bidra til mer kunnskap om barnas språklige utvikling, milepæler i språkutvikling og viktigheten til korrekt identifisering. Minoritetsspråklige foreldre bør trygges for å sikre åpenhet i barnas utvikling.

1. Introduksjon

I introduksjonen presenteres studiets tema, samt at en gjør rede for bakgrunn for valg av tema med begrunnelse i eget interesseområde og viktigheten rundt mer informasjon om dette.

Dermed vil en se på studiens hensikt, problemstilling og forskningsspørsmål og oppgavens avgrensninger.

Egen interesse rundt dette temaet startet da jeg fikk jobb i videregående skole og oppdaget hvor store skiller som kan oppstå i skolen på grunn av svak språkforståelse. På denne skolen er flertallet flerspråklige ungdommer, som til gjengjeld slet med å forstå enkle tekster og begreper. Dette var fordi de ikke hadde ferdighetene til å forstå ordets betydning og derfor falt langt bak i forhold til andre klassekamerater. Ved å utvikle verktøy til å oppdage disse vanskelighetene så tidlig som mulig kan en forebygge mye hardt arbeid og opplevd motgang, og en kan sikre en lettere skolehverdag for flere elever. Dermed er det viktig å identifisere barn med svak språkforståelse tidlig, helst allerede i barnehagealder, for å sikre en fin overgang til skolehverdagen der det settes høyere krav til språket. Ved å iverksette tiltak tidlig kan en lettere sørge for at flere barn stiller på samme nivå.

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Flerspråklige barn utgjør omtrent en av fem barn i barnehagen, som vil si at i 2021 var det 52 300 barn med et annet morsmål enn norsk. I tillegg har antall flerspråklige barn i barnehagen økt de siste årene (Utdanningsdirektoratet, 2021). Gode norskkunnskaper og språklige ferdigheter er grunnleggende for å lykkes i det norske samfunnet. For å sikre flerspråklige barn sin utvikling på både morsmål og norsk til et tilfredsstillende nivå, må barnehage og hjem jobbe sammen i et aktivt samspill (Kunnskapsdepartementet, 2008, s. 23). Tidlig innsats og flerspråklige barns mestring i utdanningssystemet, og i samfunnslivet for øvrig, har lenge vært et politisk fokus (Kunnskapsdepartementet, 2006, s. 23). Bekymringen for den store variasjonen i flerspråklige barns språklige ferdigheter ved skolestart, som ble uttrykt i 2006, (Kunnskapsdepartementet, 2008, s. 8) ser ikke ut til å ha avtatt når regjeringen i 2019 foreslår å «innføre en plikt for kommunen til å vurdere alle barns norskkunnskaper før skolestart for å identifisere barn som har behov for nærmere kartlegging av sine norskkunnskaper» (Kunnskapsdepartementet, 2019, s. 40). Kartlegging av språk anses på denne måten som en nøkkel i arbeidet med tidlig innsats. I en rapport fra 2011, hvor en

ekspertgruppe ble nedsatt for å vurdere verktøy som brukes for å kartlegge språk hos en- og flerspråklige barn, fremgår det midlertidig at verktøyene som brukes i barnehagen i dag, i liten grad er egnet til å sikkert avdekke språklige vansker hos barnehagebarn (Kunnskapsdepartementet, 2011, s. 242).

I senere tid har foreldrerapportering fått en større plass i barnehagens språkarbeid (Utdanningsdirektoratet, 2017b). Både fordi foreldre er en viktig ressurs i arbeidet med å fremme barns språk, men også fordi de besitter mye kunnskap om sitt eget barns språk. Barnehagen er lovfestet i paragraf 1 og 4 til å ivareta foreldrenes rett til medvirkning, arbeide i samarbeid og forståelse med foreldrene (Kunnskapsdepartementet, 2005).

I dette masterprosjektet vil jeg utforske i hvilken grad foreldres vurdering av språket til barnet sitt kan fungere som en indikator på språklige utfordringer hos barnet.

Problemstilling er valgt med bakgrunn i at foreldres vurdering av eget barns språkforståelse kan anvendes som indikator for å avdekke svak språkforståelse allerede i barnehagen. Dette er et område som det ikke er gjort mye forskning knyttet til barn av flerspråklige foreldre, spesielt i Norge. Kunnskap om hvordan flerspråklige barn med mangelfull språkforståelse blir oppdaget finnes det begrenset forskning om. Det er utfordrende å kartlegge og vurdere flerspråklige barns språkforståelse da det som regel skaper en grad av usikkerhet. Dette er på grunn av barnets språklige ferdigheter på et gitt tidspunkt kan gi et veldig begrenset innblikk i barnets reelle flerspråklige kompetanse (Monsrud et al., 2021, s. 26). Barn med flerspråklige foreldre går ofte under radaren, og en tilegner skyld av dårlig språkforståelse til mangelfull eksponering i stedet for å se på mulige bakenforliggende årsaker som skaper svak språkforståelse. Dette er et viktig tema da antall flerspråklige barn i barnehagene øker, og derfor er det hensiktsmessig å sikre seg flere tilganger til barnas språk og om eventuelt foreldres vurdering kan tjene som en inngang til tidlig identifisering.

Samtidig viser også tall fra SSB at flere flerspråklige elever strever på skolen. Både flerspråklige og norske med flerspråklig bakgrunn er overrepresentert i de som skårer lavest på prøver som måler leseforståelse (Morken & Karlsen, 2019, s. 556; Steinkellner, 2017). Dette kan en se i sammenheng med vanskeligheter knyttet til svakt ordforråd og språkforståelse.

Tidlige tegn på språklige utfordringer er viktig å undersøke fordi å avdekke risikofaktorer er avgjørende for å identifisere barns språkforståelse så tidlig som mulig. Hvis en oppdager dette tidlig, kan en forebygge videreutvikling av mangelfull språkforståelse. Vansker med

språkforståelse kan skyldes to årsaker, enten for lite erfaringsgrunnlag eller språkforstyrrelser (Bishop et al., 2016, s. 13). Vansker med språkforståelse motarbeides gjennom å iverksette korrekt tilrettelegging som sikrer utviklingsmulighetene som barnet har krav på og behov for og må tilpasses individuelt etter barnets behov. Regjeringen har som mål at barn og unge med innvandrerbakgrunn skal tilegne seg gode norskkunnskaper, grunnleggende ferdigheter og faglig kompetanse gjennom et likeverdig utdanningsløp, blant annet gjennom tidlig innsats (Helse- og omsorgsdepartement, 2019, s. 29).

I rammeplan for barnehagen understrekes det hvordan barnehagen skal være bevisst på hvordan kommunikasjon og språk påvirker, og påvirkes av, alle kontekster som barnet befinner seg i. Alle barn har krav på god språkstimulering, gjennom deltakelse som fremmer kommunikasjon og helhetlig språkutvikling. Barnehagepedagoger har også lovpålagt ansvar om å følge med på barnas kommunikasjon og språk, samt identifisere og støtte barn som har vansker knyttet til språk. I tillegg skal de støtte opp flerspråklige barn i å anvende sitt morsmål samtidig som en fremmer og utvikler barnas norskspråklige kompetanse (Utdanningsdirektoratet, 2017a, s. 23–24). Det er viktig å fange opp disse barna tidlig for å kunne iverksette korrekte tiltak for å få barna tilbake på veien mot god språkforståelse. Barn med språkforstyrrelser vil trenge andre tiltak enn barn som har utfordringer med språket på grunn av manglende erfaringer med språket. Hvis disse barna ikke mottar den hjelpen de behøver eller mottar hjelp for sent, risikerer en at barna ikke blir sett, forstått og de utvikler seg og lærer mindre enn deres ferdigheter tilsier. Dette er et alvorlig problem, da barna ikke opplever skolesituasjonen som god eller trygg og ikke får deltatt som en verdifull del av fellesskapet (Kunnskapsdepartementet, 2019, s. 9).

1.2 Oppgavens hensikt

Flerspråklige barns språk, og spesielt vansker med språkforståelse, har vært et utfordrende område å forske på. Per i dag er det et behov for mer kunnskap om forhold som kan være et ledd i arbeidet med å identifisere språklige utfordringer hos flerspråklige barn. Dette er et felt som det ikke har blitt mye forsket på. Derfor er det viktig at et fokus blir rettet mot minoritetsspråklige foreldres opplevelse av eget barns språkforståelse for å kunne vurdere om dette er en viktig indikator for kartlegging av barns språkforståelse på morsmålet og andrespråket.

Det eksisterer spesielt lite forskning knyttet til barn av minoritetsspråklige foreldre når det kommer til sammenhengen mellom bekymring for språk og barnets språkskårer på henholdsvis morsmål (L1) og minoritetsspråk (L2). Med bakgrunn i dette er det viktig å rette søkelys mot denne gruppen for å kunne identifisere barn med lav språkforståelse, for å kunne identifisere om barnet har behov for ekstra støtte slik at korrekte og målrettede tiltak kan iverksettes tidlig for å motvirke barnets negative utvikling.

Ønsket med denne studien er å identifisere om foreldres rapportering av barnets språkforståelse kan anvendes som en reliabel indikator for barnets språkutvikling og språkferdigheter. Informasjon om hvordan foreldrene vurderer barnets språk kan på denne måten fungere som et første steg inn i arbeidet med tidlig identifisering og bredere kartlegging av barnets behov og utfordringer, og dermed tilrettelegge for videre arbeid.

1.3 Problemstilling og forskningsspørsmål

Med bakgrunn i dette vil problemstillingen lyde:

«Er minoritetsspråklige foreldres vurdering av, og bekymring for barnets språk gode indikatorer for barnets språklige ferdigheter?»

Problemstillingen vil besvares gjennom følgende fire forskningsspørsmål som vil legge føringer for videre arbeid. Dette er fordi de blir relevante for analysen av funnene opp mot problemstillingen basert på datamateriale fra kartlegging i SPrELL, data innhentet fra pre-testen i CBCL/2-3 og BPVS-II.

1. I hvilken grad korresponderer foreldres *vurdering* av barns språklige ferdigheter på L1 med barnets ordforråd på L1?
2. Er det samsvar mellom foreldres *bekymring* for barnets L1 og barnets ordforråd på L1?
3. I hvilken grad korresponderer foreldres *vurdering* av barns språklige ferdigheter på L2 med barnets impressive ordforråd på L2?
4. Er det samsvar mellom foreldres *bekymring* av barnets ferdigheter på L1 og barnets impressive ordforråd på L2?

1.4 Oppgavens avgrensninger

Denne oppgaven omhandler foreldres vurdering og bekymring for flerspråklige barns språkutvikling. Språkforståelse viser til barnas evner til å oppfatte og tolke muntlige beskjeder og forstå innholdet i det som blir formidlet til dem. Barna forstår at ord er symboler for begreper og ordene i seg selv gir mening. En god språkforståelse tilsier at barnet forstår det som blir sagt uten behov for at samtalepartneren bruker tegn, gester eller andre ikke-verbale forklaringsmåter (Utdanningsdirektoratet, 2017b, s. 47). I denne studien vil barnets språkforståelse bli vurdert, både av foreldre og gjennom språktester i og med at de er i barnehagealder.

Flerspråklige barn viser til barn som har et annet språk enn majoriteten i samfunnet, og er i prosessen med å tilegne seg et nytt opplæringsspråk, som regel majoritetsspråket (Egeberg, 2016, s. 11). Denne studien ser på flerspråklige barn som er bosatt i syv kommuner på Vestlandet. Samtidig vil en omtale foreldrene som minoritetsspråklige, da en ikke kan med sikkerhet påstå at foreldrene kan andre språk enn sitt morsmål. Videre vil en anvende «foreldre» om både foreldre og foresatte for å sikre flyt i språket.

2. Teoretisk ramme

Den kvantitative studien i denne oppgaven inneholder en rekke variabler som anvendes for å kunne besvare forskningsspørsmålene. For å gi mening til hva disse variablene representerer når de knyttes til utvalget og ses på i lys av drøftingen, er det avgjørende å ha en solid teoretisk ramme. I denne delen av oppgaven skal en se på sentrale teoretiske begrep, språkutvikling for flerspråklige barn og hvordan språkforståelse forstås, samt hvilke utfordringer et barn kan møte hvis en ikke sikrer en god språkforståelse. Videre skal en se på foreldres rolle for å identifisere barnets språkutvikling og forståelse gjennom rapportert vurdering og bekymring.

2.1 Sentrale teoretiske begreper

2.1.1 Begrepsavklaring

Det anvendes flere ulike begreper for å beskrive barna som lærer flere språk enn bare norsk, som blant annet minoritetsspråklige, flerspråklige og fremmedspråklige. I denne studien har jeg valgt å anvende betegnelsen flerspråklige da dette viser til kompetansen som barna innehar, da de kan mer enn kun ett språk. Flerspråklig omhandler alle som forholder seg til og behersker flere språk på ulike nivåer. De kan være oppvokst med og behersker flere språk, men det inkluderer også personer med ulikt kompetansenivå på språkene. Personen kan mestre et språk godt, mens en har større utfordringer med et annet språk (Egeberg, 2016, s. 11). Flerspråklige barn skiller seg fra enspråklige barn når det kommer til to aspekter; de er eldre når de begynner å tilegne seg ferdigheter på andrespråket og lengden på eksponering for andrespråket er kortere enn hos deres enspråklige likemenn (Grimm & Schulz, 2014, s. 825).

2.1.2 Førstespråk (L1) og andrespråk (L2)

Førstespråk defineres som det språket barnet tilegnet seg først og er et synonym til ordet morsmål. Andrespråk defineres som det andre språket barnet tilegner seg. Andrespråket læres oftest senere i livet og har ikke blitt anvendt som hovedspråk i daglig kommunikasjon i barnets første leveår (Egeberg, 2016, s. 12).

2.1.3 Tidlig innsats

Tidlig innsats omhandler en handlings- og oppdagerkompetanse hos ansatte i opplæringsinstitusjoner som er ment for å skape bedre muligheter for læring for alle barn og unge (Gabrielsen, 2021, s. 28). Korrekt iverksatte og anvendte tiltak kan motvirke eller minske alvorlighetsgraden av utfordringene barnet kan risikere å få (Lundetræ & Walgermo, 2021, s. 60). Jo tidligere en klarer å iverksette korrekte tiltak, desto større er sannsynligheten for effekt av tiltakene (Lyster, 2019, s. 12). Viktigheten rundt barnehagens rolle til å oppdage og iverksette tiltak understrekes i Barnehageloven §2 (2005) «Barnehagen skal ha en helsefremmende og en forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller».

2.1.4 Ordforråd

Ordforråd omhandler den mengden ord barnet forstår og anvender (Lyster, 2019, s. 15). Ved å tilegne seg et omfattende ordforråd kan barna bruke ferdighetene til å uttrykke behov, ønsker, meninger, kunnskaper og følelser. Dette innebærer at barnet må ha forstått og lært et ord grundig og kan anvende ordet i ulike kontekster og i sammenheng med andre ord (Gjems, 2014, s. 418). Jo større ordforråd et barn har, desto lettere er det å lære nye ord, da de kan anvende den kunnskapen de allerede har om fonologisk, prosodisk og morfologisk struktur. Erfaringer og sanseintrykk danner grunnlaget for begrepsforståelse og begrepsdannelse, som må bearbeides, kodes og settes inn i begrepssystemer for at de skal kunne anvendes korrekt (Hole, 2013). Å ha kjennskap til et ord tilsier at en vet at et ord består av en fonologisk kode, men også at ordet har et meningsinnhold. Ordforråd viser til både kvalitet og kvantitet. Kvantitet viser til antall ord en kjenner til, mens kvalitet viser til en dybdeforståelse av ordet. Dybdeforståelse viser til definisjoner og presis forståelse, men også en bevissthet om kunnskap om ordet og konteksten det opptrer i (Monsrud, 2013a, s. 130).

2.1.5 Impressive og ekspressive ferdigheter

Hos små barn vil som regel impressive ferdigheter utvikles raskere enn ekspressive ferdigheter. Barnet forstår språklig meningsinnhold før de selv har ord og uttrykk som de selv kan anvende i kommunikasjon (Johansen Lyngseth, 2020b, s. 32). Impressive ferdigheter, som også kalles reseptive, er ofte knyttet til språkforståelse (Hulme & Snowling, 2009, s. 143). Impressive ferdigheter omhandler å oppfatte, bearbeide og tolke språk. Ekspressive

ferdigheter viser til språkproduksjon (Hulme & Snowling, 2009, s. 129). Ekspressive ferdigheter er knyttet til å uttrykke seg på en forståelig og aldersadekvat måte. Ekspressive ferdigheter kobles til hvordan barnets ordforråd er og deres forståelse av grammatikk som legger grunnlag for forståelig kommunikasjon. I et barns språkutvikling vil impressive og ekspressive språkprosesser påvirke hverandre gjensidig. Selv om barnet forstår ordet, betyr ikke dette at barnet kan ekspressivt anvende det språklige innholdet (Johansen Lyngseth, 2020b, s. 32).

2.2 Språkutvikling

2.2.1 Milepæler i språkutvikling

Språkutvikling for barn i barnehagealder omhandler hovedsakelig to ferdigheter: forståelse av lydene i språket og forståelse av språkets innhold, betydningen av ord og oppbygning av språket. Forståelse av språket omhandler kunnskaper knyttet til å kunne oppfatte og produsere lyder i språket, mens språkforståelsen omhandler å lære betydningen av ord. Språkforståelse er en konstant læring i stadig utvikling (Melby-Lervåg & Lervåg, 2018, s. 154–155). Det er viktig å ha kjennskap til milepæler i språkutviklingen og ha verktøy for å identifisere barn med utfordringer med språket så tidlig som mulig (Simonsen et al., 2014, s. 4). Barns vokabularutvikling øker i samsvar med alder, der barn på 8 måneder forstår mindre enn ti ord, mens barn som er ett år eldre kan forstå minst 257 ord (Simonsen et al., 2014, s. 11).

En kan dele inn milepæler ut ifra alder på barnet basert på hvilke forventninger en kan ha til barnets språkutvikling. I alderen to til tre år skal barnet ideelt sett forstå forskjellen på betydningen av ulike begrep, kunne følge enkle instruksjoner samt høre og følge med på en kort historie. Barnet har ord på høyfrekvente ord, bruker to- eller tre-ordsetninger til å prate og spørre om ting samt bruker k-, g-, f-, t-, d-, og n-lyd. Barnets tale er forståelig for de som har kjennskap til barnet og kan spørre og vise oppmerksomhet til ting ved å bruke navnet på det (Melby-Lervåg & Lervåg, 2018, s. 164). Her må en være observant på om barnet viser minimal interaksjon, viser ingen intensjon om kommunikasjon, har ingen ord, reagerer minimalt til tale og viser regresjon eller stans i språkutvikling (Bishop et al., 2016, s. 10).

Fra tre til fire år kan barnet svare på enkle spørsmål med spørreord, prater om aktiviteter fra hverdagen, andre mennesker begynner å forstå barnets tale, barnet produserer setninger av flere ord og snakker uanstrengt (Melby-Lervåg & Lervåg, 2018, s. 165). Her må en vurdere

barnets språkutvikling hvis det har maks to-orduttalelser, barnet ikke forstår enkle instruksjoner og hvis nære omsorgspersoner rundt barnet ikke forstår barnets tale (Bishop et al., 2016, s. 10).

Fra fire til fem år kan barnet følge oppmerksomt med på korte historier og kan føre samtaler om historier i ettertid. Barnet hører og forstår det meste av det som blir sagt, bruker lengre setninger med detaljer, holder seg til tema i samtaler, kommuniserer enkelt med andre barn og voksne, har korrekt uttale av ord, kan rime og bruker samme type grammatikk som andre (Melby-Lervåg & Lervåg, 2018, s. 165). Det er grunn til bekymring hvis barnet har varierende og utypisk interaksjon, maksimalt tre-ordsuttrykkninger, har lav forståelse for talte ord, fremmede sliter med å forstå barnets tale og hvis nære omsorgspersoner rundt barnet ikke forstår mer enn halvparten av hva barnet ytrer (Bishop et al., 2016, s. 10).

2.2.2 Språkutvikling for flerspråklige barn

Språkutvikling er en aktiv prosess der barnet opplever et språk gjennom andre mennesker i dets omgivelser og er sterkt motivert av et ønske om å kommunisere med andre (Nouraey et al., 2021, s. 183). Tabors (1997) beskriver flerspråklige barns andrespråkstilegnelse gjennom ulike faser. Den første fasen omhandler at barnet ikke skjønner at andre barn ikke forstår eller responderer til barnet, som kan skape en risiko for en non-verbal periode. Dette er fordi barnet oppfatter at en ikke blir forstått og bruker språket minimalt. I denne fasen anvender barnet unngåelsesatferd ved at en trekker seg unna, observerer, lytter og bruker i hovedsak non-verbal kommunikasjon. I neste fase anvender barnet enkle ord og setninger på andrespråket, samtidig som at barnet blander inn morsmålet. I siste fase vil barnet beherske andrespråket bedre og da vil bruken av morsmålet avta. Det vil ta mellom ett til to år før andrespråksferdigheter vil være tilstrekkelige til å kunne kommunisere hensiktsmessig (henvist i Stangeland et al., 2014, s. 67).

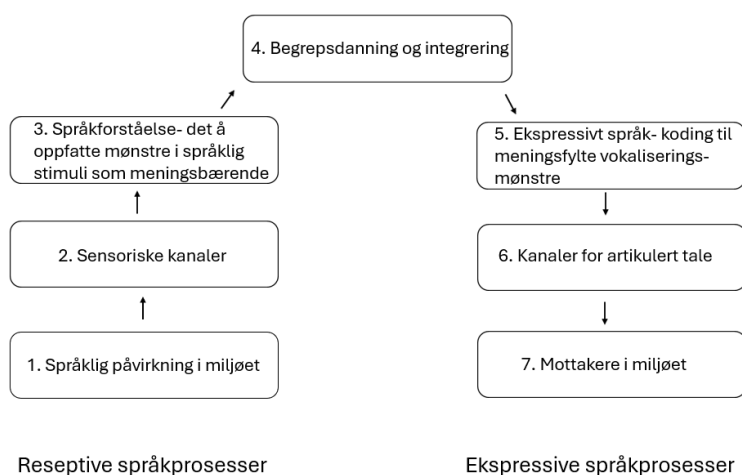
Flerspråklige barn starter på nytt språklig og repeterer stadier i den språklige utviklingen på det nye språket (Thurmann-Moe, 2013, s. 67). Selv om barnet vet hva ordet betyr på sitt morsmål, skjer det ikke en overlappende læring der det også tilegner seg ferdigheter om ordet på sitt andrespråk, da dette skjer i to parallelle faser. Forskning viser til at barn som lærer flere språk ikke har likestilte ferdigheter i begge språk, da dette avhenger av hvilket språk barnet eksponeres mest for. Ordene som barnet lærer på hvert språk, avhenger mye av hvilken kontekst barnet hører språket i (Pearson, Fernandez & Oller, 1993, Hoff, Core, Place,

Rumiche, Señor og Parra, 2012, i Ryen & Gram Simonsen, 2015, s. 198). Dette viser til viktigheten av å teste barnets ferdigheter i både L1 og L2 for å få et fullkomment bilde av deres språkforståelse.

Flerspråklige barns vokabular på andrespråket henger i stor grad sammen med eksponering for andrespråket. Barn som befinner seg i gode, språkstimulerende miljøer kan allerede ved tre-årsalderen ha tilegnet seg et tre ganger så stort ordforråd som barn i mindre språkstimulerende miljø (Monsrud, 2013a, s. 131). Samtidig viser forskning at kvalitet på språkstimulering, både i hjemmet og i barnehagen, har stor betydning for språklig utvikling (Thurmann-Moe, 2013, s. 65).

Paradis (2010) skiller mellom «simultan flerspråklig» og «sekvensiell flerspråklig». Simultan flerspråklig viser til barn som lærer flere språk i hjemmet, eller i utdanningssituasjoner, før de er fylt tre år, som regel fra fødselen av. Dette vil si at barnet lærer seg flere språk samtidig, da de tilegner seg ferdigheter i et språk, i hovedvekt gjennom hjemmet, men også språket som majoriteten snakker, i for eksempel en utdanningssituasjon (s. 228). Sekvensiell flerspråklig er barn som har gode ferdigheter knyttet til L1 før de tilegner seg ferdigheter knyttet til L2. Dette tilsier at barnet tilegner seg ferdigheter primært på morsmålet, før en får introdusert et nytt språk i ettertid. Fellestrekk mellom begge disse gruppene flerspråklige er at begge pleier å ha et dominant språk som de mestrer bedre enn det andre (Paradis, 2010, s. 228).

2.2.3 Ekspressiv og impressiv språkutvikling

Figur 1. Reynells språkprosesser, fritt gjengitt. Hentet fra Johansen Lyngseth (2020b, s. 31).

Denne modellen viser hvordan barnet bearbejder språklig stimuli gjennom språkforståelse, og hvordan barnet tilegner seg ferdigheter om språket og senere kan anvende det selvstendig (Johansen Lyngseth, 2020b, s. 31). Denne prosessen starter ved at barnet mottar språklig påvirkning fra miljøet gjennom sensoriske kanaler som hørsel og syn. Videre dannes språkforståelse og begrepsdanning der barnet forstår meningen bak ordet, denne delen er spesielt viktig for å forstå et ord, altså barnets impressive ferdigheter. Punkt fire kan ses på som barnets minne, altså hvor ordforrådet lagres. Videre anvender barnet ens begrepsforståelse og integrering av bruk av ord til å hente frem ordet og anvende det korrekt. Det gjelder korrekt bruk av språklyder, setningsoppbygging og konteksten det blir sagt i. Denne delen er viktig for barnets ekspressive ferdigheter. Punkt seks viser til samspillet gjennom fysiske faktorer som må stemme for å korrekt kunne artikulere et ord. Til slutt vises det til at mottakere i barnets språkmiljø mottar og forstår barnets verbale utsagn. Modellen viser hvordan impressive språkprosesser ligger til grunn for å skape meningsfylt, ekspressiv språkbruk (Johansen Lyngseth, 2020b, s. 31–32). Det er ikke uvanlig at barn har utfordringer med både ekspressive og impressive ferdigheter, da disse ofte må ses i kombinasjon av hverandre (Hulme & Snowling, 2009, s. 143). Tidligere forskning har vist at det kan være en større utfordring for foreldre å identifisere om barnet har vanskeligheter med impressive ferdigheter enn ekspressive (Pua et al., 2017, s. 959). Dette er fordi det er mer utfordrende å oppdage vansker knyttet til barnets språkforståelse, enn barnets tale.

2.3 Språkforståelse

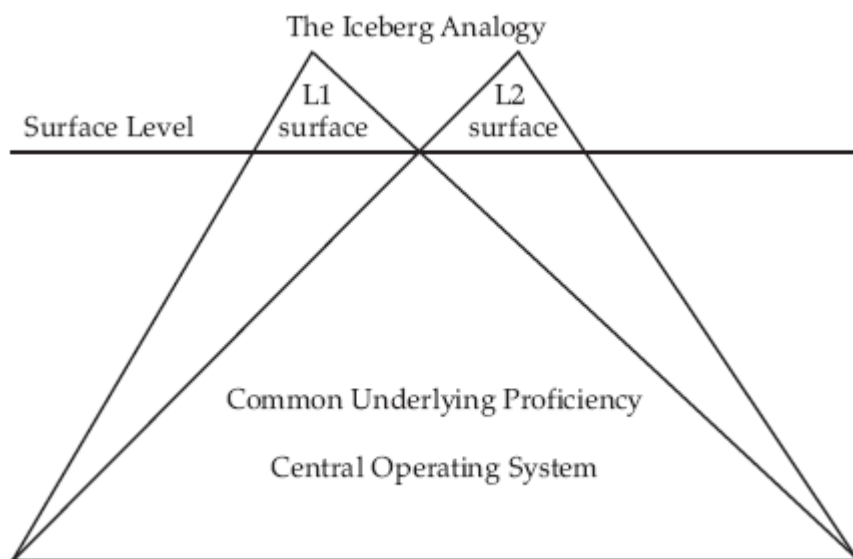
2.3.1 Språkforståelse som grunnleggende ferdighet

Svak språkforståelse tilsier at barnet har utfordringer med å forstå ordets betydninger og grammatiske ferdigheter (Hulme & Snowling, 2016, s. 731). Derfor er det viktig å sikre at alle barn får muligheten til å utvikle sin språkforståelse, uansett bakgrunn. Svake språkferdigheter kan danne uønskede og alvorlige konsekvenser, da det kan være et hinder videre for både sosiale og faglige ferdigheter. For å sikre barna et best mulig utgangspunkt, er det viktig at svake språkferdigheter oppdages tidlig og forebygges (Mjelve Hagen & Rogde, 2021, s. 81). Barn med vansker med språkforståelsen vil ha utfordringer med å forstå meningen til nye ord og huske meningen til ord de har blitt lært. Disse barna blir ofte kalt «svake forståere» (Bishop & Snowling, 2004, s. 858). Svake forståere vil ha et svakt ordforråd som vil redusere barnas evner til å forstå og tolke ulike former for kommunikasjon (Hulme & Snowling, 2009,

s. 112). Disse barna har utfordringer knyttet til semantikk, syntaks og diskurs som videre vil påvirke deres språk (Bishop & Snowling, 2004, s. 858), samtidig som de mangler ferdigheter innen ordforråd og begrensninger knyttet til semantikk (Nation & Snowling, 1998; Nation & Snowling, 1991, i Bishop & Snowling, 2004, s. 875). Tidligere forskning viser til hvordan barn som er svake forståere har vansker med det muntlige språket før lesestart og dermed også leseforståelsen en møter i skolen. Svake forståere har ofte vanskeligheter koblet til det muntlige og skriftlige språket (Catts et al., 2015; Nation et al., 2010, i Klinkenberg, 2017, s. 839).

2.3.2 Sammenheng mellom L1 og L2

Morsmål henger sammen med L2 språkforståelse, da utviklingen i L2 kan tilegnes ved hjelp av god språkforståelse på morsmål (Valvatne & Sandvik, 2007, s. 308). Her er det viktig å arbeide parallelt der morsmålet skal fungere som en støtte for å tilegne seg kunnskap på andrespråket ved at en kan bygge på begrep en allerede har kjennskap til. Dette vil føre til at tilegnelsesprosessen går raskere da en allerede har en forståelse om hva ordet betyr.

Figur 2. Dual-isfjellmodellen hentet fra Cummins (1984, s. 43, fritt gjengitt fra Thurmann-Moe (2013, s. 63).

Ved å se på Figur 2 kan en se sammenhengen mellom det man lærer på førstespråket (L1) kan overføres til andrespråket (L2) gjennom den grunnleggende språkkompetansen barnets andrespråk bygger på. En forstår tospråklighet som et isfjell med to toppen som stikker opp fra vannet, mens det er dannet en stor felles base under vannflaten. Toppene er ulike, men de har

et felles grunnlag som gjør at ferdigheter og funksjoner i den ene språket, kan overføres til det andre (Essahli Vik, 2020, s. 209). Ved å se på denne modellen kan en tenke seg at et flerspråklige barn har et større eller like stort vokabular som enspråklige barn (Bialystok et al., 2010, s. 525).

Barn som kommer i tidlig kontakt med andrespråket tilegner seg mer kunnskaper om språket, da hjernen er mer fleksibel til å arbeide med språkssystemene parallelt (Hernandez & Li, 2007, i Ryen & Gram Simonsen, 2015, s. 199). Dette understrekes i Bjerkan (2013) som viser til at hvis flerspråklige barn blir testet både på morsmål og norsk, skårer de bedre på det totale ordforrådets bredde- og dybdeforståelse (s. 133). Det er også viktig at personal som jobber med flerspråklige barn har kjennskap til grunnstrukturen i barnets morsmål, slik at en vet hva som kan overføres fra morsmål til andrespråket (Bjerkan, 2013, s. 46–47). Ved å ha denne kjennskapen kan en lettere forstå hva barnet forsøker å formidle og lettere tolke barnets nivå av forståelse. Forskning har vist at til tross for at flerspråklige barn var blitt eksponert for norsk fra de var minst to år og hadde middels til høy sosioøkonomisk bakgrunn, gjorde dette ikke utslag som utjevne faktorer for språkforståelse (Gunnerud et al., 2022, s. 2381).

2.3.3 Ordforråd og språkforståelse

Ordforråd henger tett sammen med språkforståelse fordi et godt ordforråd gir tilgang til språkforståelse da en må vite hva et ord betyr for å tilegne mening til språket (Lundetræ & Walgermo, 2021, s. 41). Barn bør bli stimulert til å møte nye ord jevnlig og gjennom forklaringer med høyfrekvente ord for at barn skal tilegne nye ord til sitt aktive vokabular. Språklæring er en dynamisk og evig prosess, som påvirkes av ulike settinger og nyanseres og styrkes gjennom møte med nye ord (Lundetræ & Walgermo, 2021, s. 41). For ressurssterke, flerspråklige mennesker vil flesteparten beherske et stort ordforråd på begge språk. Men det ene språket vil dominere gjennom et sterkere ordforråd og kunnskaper, spesielt er dette gjeldene for barn (Egeberg, 2016, s. 32).

Det kan være store variasjoner i barns språkforståelse på grunn av ulik genetisk disposisjon, ulikt tilegnelsestempo og ulik grad av språklig stimuli fra omgivelsene. Flerspråklige barn har ofte et mindre vokabular, svakere kunnskap om ord betydning, ordassosiasjoner og morfologisk kunnskap. Årsaksforklaring for dette tilegnes ofte til mangel på språklig stimuli i hjemmet på andrespråket (Lundetræ & Walgermo, 2021, s. 40). Det er knyttet stor bekymring til flerspråklige barns ordforrådsutvikling da de har kjennskap til færre ord enn enspråklige

barn på norsk. Dette begrenser muligheten til å opparbeide seg en robust dybde- og breddeforståelse av ord, samtidig som flerspråklige barns ordforråd vokser i svakere grad enn enspråklige barn (Monsrud, 2013a, s. 133).

Flerspråklige barn har ofte større kjennskap til ord på sitt morsmål som er knyttet til hjemmet, mens de har større kjennskap til ord på L2 knyttet til læringsarenaen de befinner seg i (Oller, 2005, s. 1747). Dette kalles et «splittet ordforråd». Denne påstanden forsterkes når en ser på forskningen gjort av Bialystok et al (2010) som viser til hvordan vokabularet til minoritetsspråklige og enspråklige kunne sammenlignes i vokabularet knyttet til felles læringsarena. Utfordringene kom til syne når en sammenlignet disse gruppenes hjemvokabular der en tilegnet årsaksforklaringen til et splittet ordforråd som mangel av eksponering for andrespråket i hjemmet (s. 530). Dette er med på å understreke hvor viktig det er at barna blir eksponert for språk i en stor grad og i flere kontekster, men også behovet for å innhente foreldres vurdering av barnas ordforråd. Her kan en risikere at barnet har kjennskap til begrepet på morsmålet og forstår hva ordet betyr, men ikke innehar kunnskapen til å anvende ordet på norsk. Det kan være krevende å oppdage om et barn har utfordringer knyttet til andrespråksferdigheter, da testing kan være vanskelig å gjennomføre. En kan risikere usikkerhet knyttet til hvorvidt utfordringer med språkforståelse faktisk er et problem med språkforståelse, eller om det omhandler begrenset eksponering for andrespråket (Bishop et al., 2016, s. 13).

2.3.4 Utviklingsmessige språkforstyrrelser

Utviklingsmessige språkforstyrrelser refererer til en tilstand der barn har betydelige vansker med å utvikle språkferdigheter, til tross for normale ferdigheter og fysiologiske evner (Bishop et al., 2017, s. 1071). Hvis et flerspråklig barn har språkforstyrrelser, vil disse vanskene ses på begge språkene. Vanskene vil si at barnet får svake resultater som vurderer flere ulike aspekter ved språket, som uttale, grammatikk, bøyingsformer og ordforråd. Dette har bakgrunn i at barnet har vansker med å forstå, bearbeide og produsere språklige ytringer fordi språk er vanskelig på et generelt grunnlag, som vises igjen i vansker på både morsmål og andrespråket (Monsrud, 2013b, s. 108). Det kan være utfordrende å identifisere flerspråklige barn med utviklingsmessige språkforstyrrelser, da en ikke vet om utfordringene stammer fra mangel på eksponering eller en reell språkvanske. Det kan det være hensiktsmessig å innhente

informasjon fra hjemmet om morsmålsferdigheter da språkforstyrrelser vil vises igjen på begge språk (Bishop et al., 2016, s. 13).

Det viktig å merke seg at jeg i denne studien ikke har innhentet informasjon eller har kunnskap om at noen i utvalget har utviklingsmessige forstyrrelser. Det er i midlertid viktig å merke seg at svake språkferdigheter ved 3-4 årsalderen er en risikofaktor for utviklingsmessige forstyrrelser (Bishop et al., 2016, s. 10).

2.4 Foreldrenes rolle

2.4.1 Foreldres vurdering av barnets språk

Allerede fra fødsel starter barns interesse i menneskestemmer, og de begynner å utforske og eksperimentere med lyder. Den videre utviklingen til barnet i liv er det omsorgspersonene til barnet som vet best, i dette tilfellet, foreldrene. Dette understreker viktigheten av å innhente informasjon fra foreldrene da de kan sitte på viktig informasjon som tester, observasjon og kartleggingsverktøy ikke kan oppdage. Foreldre kan ha kjennskap til ferdigheter som barnet har opparbeidet seg på morsmålet, men som barnet ikke innehar på andrespråket (Simonsen et al., 2014, s. 5). Som nevnt tidligere, viser Monsrud (2013) til hvis barnet har utfordringer med spesifikke språkvansker så vil vanskene vises på både morsmål og andrespråket (s. 108).

Et godt samarbeid med foreldrene til barnet er grunnleggende for å kunne hjelpe barnet som har utfordringer med språk. Dette er fordi det både er foreldre og barnehagepersonell som er noen av de viktigste personene til barnet i denne perioden av livet deres. Barnets utvikling, trivsel og danning skjer i samspill mellom disse to gruppene (Johansen Lyngseth, 2020a, s. 51).

Å tilegne seg informasjon om barnets språkforståelse på morsmål, er avgjørende for å få et fullstendig bilde over flerspråklige barns språkforståelse. Dette er spesielt viktig hvis en bruker morsmålet i størst grad mens andrespråktilegnelsen er i tidlige stadier (Paradis et al., 2010, s. 475). Denne informasjonen er det mest sannsynlig at personer nær barnet innehar, i dette tilfellet, foreldrene. Basert på funn av Paradis et al. (2010) har en identifisert at foreldrerapportering ser ut til å være reliabel for flere grupper barn. Her har en sett på barn som er flerspråklige og enspråklige, med typisk og atypisk utvikling, og på tvers av kulturer og språk (s. 476). Med bakgrunn i dette har vurdert hvordan foreldrerapportering har et potensial om å sett på som et gyldig instrument for vurdering av barns utvikling (Paradis et

al., 2010, s. 476). Vurdering av barnets språkfunksjon og utvikling kan være ulik fra foreldre og barnehagepersonell. Ulikheten kan ha bakgrunn i at de møter barnet i ulike miljøer og foreldre innehar informasjon om barnets livshistorie og kan ha relevant bakgrunnsinformasjon om barnet som barnehagen ikke har kjennskap til. Derfor vil foreldres vurdering være berikende for kartleggingen da en får flere perspektiver og samler inn informasjon som kan bidra til et større bilde av barnets utvikling (Johansen Lyngseth, 2020a, s. 52).

I forskningen til Paradis et al. (2010) har de anvendt liknende spørsmål som også ble brukt i spørreskjemaet som foreldrene svarte på i dette forskningsprosjektet. Spørsmålene Paradis et al. anvendte var “Compared to other children of the same age, how do you think that your child expresses him/herself?”, “Compared to other children of the same age; does your child have difficulty producing correct sentences?”, “Is it easy for your family and friends to have a conversation with your child?” og “Are you satisfied with how your child speaks your mother tongue?” (s. 483).

Tidligere forskning viser til hvordan foreldre ofte blir en glemt faktor for å innhente informasjon som personalet behøver for å tilrettelegge innholdet i hverdagen etter barnets individuelle behov (Garcia & Kleifgen, 2010, i Bubikova-Moan, 2019, s. 768). Det er viktig å anvende flere metoder for å sikre korrekt innhenting av informasjon, inkludert foreldrerapportering. Dette skyldes foreldrenes kjennskap til barnets språklige styrker og svakheter (Bishop et al., 2016, s. 11). Det legges spesiell vekt på foreldrenes evne til å innhente informasjon om både kvaliteten og mengden av eksponering for morsmålet (Boerma & Blom, 2017, s. 66).

2.4.2 Foreldrerapportering

Til tross for at foreldrerapportering har blitt, i enkelte tilfeller, sett på som sikker informasjonskilde til barnets språkutvikling, er det viktig å notere seg at det finnes unntak til denne påstanden. En kan risikere at foreldre enten overvurderer eller undervurderer eget barns ordforråd og grammatiske ferdigheter. Samtidig viser strukturerte foreldrerapporteringsverktøy til hvordan foreldre ofte undervurderer ekspressive leksikalske ferdigheter hos barnet, enn når foreldre får muligheten til å utdype selv, gjennom for eksempel intervju (Gatt et al., 2015, s. 154). Her er det viktig at foreldrene opplever intervjuet som en åpen samtale, der de får mulighetene til å informere om bekymringer, familiehistorikk med språkvansker og hvordan de opplever barnets sosiale fungering (Karlsen & Gjevika, 2017, s. 10).

2020, s. 140). Enkelte forskere hevder at foreldrerapportering best fungerer som pekepinner enn indikatorer for barnets tilegnet vokabular. Basert på denne påstanden er det fordelaktig å anvende denne informasjonen til å gruppere og sammenligne barna i disse gruppene med hverandres resultat i forhold til forventet resultat basert på deres alder (Gatt et al., 2015, s. 154–155).

Sachse og Suchodoletz (2007) viser til funn som tilsier at det er svak korrelasjon mellom foreldre-rapportering og resultater fra språktester. Dette forklares gjennom individuelle forskjeller i utviklingen av ekspressive og impressive språkferdigheter hos barn, samt utfordringer knyttet til reliabiliteten til språkforståelsesmålinger (s. 39). Samtidig oppdaget de at det var større reliabilitet knyttet til språktestene ved alderen to til tre år, enn foreldrerapportering (Sachse & Suchodoletz, 2008, s. 40).

Som nevnt tidligere er det viktig å innhente informasjon fra flere kilder, inkludert intervju eller spørreskjema fra foreldre, og observasjon eller standardisert testing av barn for å få et fullstendig bilde av barnets språkforståelse (Bishop et al., 2016, s. 11). Samtidig er det viktig å notere seg at funnene til Bishop et al (2016) er gyldige for enspråklige og at det er mer usikkerhet knyttet til om dette er gjeldende også for flerspråklige. Basert på dette vil denne studien videre se på om foreldres bekymring av flerspråklige barns språkutvikling kan anvendes som en del av kartleggingen for å korrekt identifisere barnas språkforståelse.

2.4.3 Kulturelt perspektiv

Foreldrenes perspektiv kan dannes gjennom deres kulturelle perspektiv. Kultur blir sett på som at mennesker fra ulike deler i verden, også innvandringsbaserte minoritetsgrupper, forstår verden rundt seg på ulike måter som har innflytelse på deres handlingsvalg i situasjoner (Engebrigtsen & Fuglerud, 2009, s. 13–14). Engebrigtsen & Fuglerud (2009) viser til at minoriteter kan ha reservasjoner eller vise skepsis mot institusjoner som involverer seg i oppdragelsen og utviklingen til barna deres. Dette er på grunn av en opplevelse av mindre autoritet og en følelse av at deres kulturelle verdigrunnlag utfordres når kulturene møtes (s. 90-91). Det finnes flere utfordringer av innhenting av informasjon med bakgrunn i et kulturelt perspektiv. En utfordring er knyttet til hvordan spesialpedagogisk hjelp blir sett på i ulike kulturer. Dette kan omhandle både tilgjengelighet og forståelse i hva som inngår i spesialundervisning i et vestlig land, kontra deres hjemland (Paradis et al., 2010, s. 481). En annen faktor knyttet til feilrapportering i et kulturelt perspektiv er kulturelle barrierer. Dette

omhandler at en ikke ønsker å utlevere informasjon om slektninger og en følelse av skam knyttet til å informere om personer med vanskeligheter knyttet til språk (Paradis et al., 2010, s. 481). I tillegg er det viktig å være klar over at ved å anvende foreldrerapportering vil det alltid finnes en risiko for både over- og underrapportering (Simonsen et al., 2014, s. 5).

2.4.4 Foreldres bekymring for barnets språk

Som regel er det foreldre som først fatter mistanke om utfordringer til barnets språkutvikling. Samtidig gjør de store ulikhetene i barns språkutvikling det vanskelig å korrekt identifisere alle barn som har behov for ekstra tilrettelegging (Gatt et al., 2015, s. 151). Forskning på enspråklige barn viser til hvordan foreldres bekymring om språk, tale og kommunikasjon bør vektlegges til hvem som bør vurderes til spesialistvurdering eller tiltak (Bishop et al., 2016, s. 9). Årsaken til hvorfor de ønsker å vektlegge foreldres bekymring, er på grunn av screening av en hel populasjon kan føre til overidentifisering av problemer. Dette er på grunn av kartleggingsverktøy kan identifisere andre utfordringer enn hva det egentlig tester, hvis andre årsaker kan forklare vanskene (Bishop et al., 2016, s. 9). Det er også viktig å ikke sammenlikne med jevnaldrende hvis de ikke har den samme bakgrunnen som resten av gruppen (Bishop et al., 2016, s. 11). Dermed er det viktig å merke seg at en lav poengsum på en språktest ikke tilsier at et barn har noen form for vansker, da en må se på den totale summen av barnets språklige kompetanse (Bishop et al., 2017, s. 1071).

Med bakgrunn i denne forskningen er det grunn til å tro at det er sammenheng mellom foreldres bekymring og resultat fra utførte språktester fra SPrELL-prosjektet.

3. Metode og metodiske overveielser

I denne delen av oppgaven gjøres det rede for metode og metodiske valg som er blitt gjort for å kunne besvare problemstillingen: «Er minoritetsspråklige foreldres vurdering av, og bekymring for barnets språk gode indikatorer for barnets språklige ferdigheter?»

For å kunne svare på denne problemstillingen har en valgt følgende forskningsspørsmål:

1. I hvilken grad korresponderer foreldres *vurdering* av barns språklige ferdigheter på L1 med barnets ordforråd på L1?
2. Er det samsvar mellom foreldres *bekymring* for barnets L1 og barnets ordforråd på L1?
3. I hvilken grad korresponderer foreldres *vurdering* av barns språklige ferdigheter på L2 med barnets impressive ordforråd på L2?
4. Er det samsvar mellom foreldres *bekymring* av barnets ferdigheter på L1 og barnets impressive ordforråd på L2?

Kapittelet starter med en gjennomgang av studiens forskningsmetode, design og beskrivelse av utvalget i studien. Videre vil en se på datasamlingen som er gjort for denne masteroppgaven. Her vil en se på de ulike variablene og testene som ble anvendt. Deretter blir det en gjennomgang av analysene som skal anvendes for i resultatkapittelet. Deretter vil en se på reliabilitet og validitet for å sikre masteroppgavens pålitelighet og troverdighet og forskningsetikken bak denne forskningen. Avslutningsvis vil en ta for seg oppgavens begrensninger.

3.1 Kvantitativ metode

Forskning starter med en undring og et spørsmål der en iverksetter et arbeid for å belyse det gitte spørsmålet (Kleven & Hjordemaal, 2018, s. 18). I denne masteroppgaven er målet å utforske om foreldres vurdering og bekymring rundt eget barns språkforståelse, på både norsk og morsmål, kan anvendes som indikatorer for barnets språk, målt med standardiserte tester. Ved å anvende kvantitativ metode, kan en bearbeide relevant og pålitelig informasjon som er innsamlet, der en fokuserer på det viktigste, sammenlikner, generaliserer og leter etter mønstre og vurderer sammenhenger (Bjørndal & Hofoss, 2004, s. 13). Med bakgrunn i denne informasjonen ønsker en å anvende en kvantitativ tilnærming for å oppdage sammenhenger mellom to variabler, ved bruk av deskriptiv statistikk. Kvantitativ metode er ofte basert på et

stort utvalg, der en går i bredden for å forsøke å oppdage sammenliknbare og strukturert informasjon i et stort utvalg, gjennom statistiske analyseteknikker, i dette tilfellet gjennom SPSS (Ringdal, 2018, s. 111). Ved at jeg fikk tilgang til innsamlet data fra SPrELL-prosjektet ga dette mulighet til å utforske problemstillingen innenfor et kvantitativt forskningsdesign.

3.1.1 Forskningsdesign

SPrELL (Samtalebaserte lesepraksiser i barnehage og hjem for erfaringer med litteratur og læring av språk), som dette masterstudiet bygger på, er et prosjekt i regi av Universitetet i Stavanger, finansiert av NFR. SPrELL har som mål å motivere foresatte og barnehagepersonell til å lese digitale bøker på flere språk sammen med barna, og bidra til økt samarbeid mellom barnehage og flerspråklige familier. Overordnet mål er å støtte flerspråklige barns litterasitets- og andrespråksutvikling (Nasjonalt lesesenter, 2021). I mitt masterprosjekt benyttes data fra RCT-intervensjonen i SPrELL-prosjektet. Jeg fikk muligheten til å være forskningsassistent på prosjektet, som gav meg god innsikt i dataen og muligheten til å planlegge forskningsdesignet for mitt masterprosjekt.

For å gjennomføre en undersøkelse må en gjøre flere valg og overveielser, spesielt i startfasen der en må ta stilling til hvem og hva som skal undersøkes, og ikke minst, hvordan undersøkelsen skal gjennomføres. Alt dette danner grunnlag for forskningsdesignet (Johannessen et al., 2021, s. 265). Denne oppgaven anvender et tverrsnittsdesign som tilsier at innsamling av data skjer i et avgrenset tidsrom basert på ett tidspunkt (Ringdal, 2018, s. 112). I denne masteroppgaven blir pre-testen, som ble gjennomført i januar 2023, anvendt der respondentene fra forskningsprosjektet SPrELL ble testet en gang og foreldrene svarte på et spørreskjema. I tverrsnittsundersøkelser blir alle målinger gjennomført i et avgrenset tidsrom der formålet er å beskrive forhold i nåtid (Ringdal, 2018, s. 112).

3.2 Utvalg

Utvalget baserer seg på minoritetsspråklige foreldre (N=167) og deres flerspråklige barn (N=192) som har samtykket til å delta i prosjektet. Barna varierer i alder fra tre til fem år, er bosatt i syv kommuner på Vestlandet og har enten arabisk, polsk eller litauisk som morsmål. Bakgrunnen for at barn med disse morsmålene ble valgt er på grunn av disse utgjør hoveddelene av minoritetsspråklige i kommunene.

Barna varierer i alder der minimum alder er 2.1 år, mens maksimum alder er 4.9 år. Dette tilsvarer til at gjennomsnittet er 3.8 år. Kjønnssdelingen er relativt lik, men en svak overvekt av jenter med 50.5 prosent deltakelse. Morssmål varierer som nevnt tidligere mellom arabisk, polsk og litauisk. Her er deltakelse av arabisktalende barn 18 prosent, polske barn 60 prosent og 22 prosent litauiske barn.

Missing viser til manglende informasjon i datamatriksen og kan svekke utvalgets representativitet, men med bakgrunn i at dette er et stort utvalg med lav frekvens av missing, ses ikke dette på som problematisk (Ringdal, 2018, s. 280). Tallet på antall på missing varierer fra test til test, men er enda på et så lavt nivå at en kan anta at analysene ikke blir påvirket.

3.3 Datainnsamling

Innsamling av data pågikk fra september 2022 til april 2023. I mitt masterprosjekt benyttes data fra to hovedkilder: 1) Spørreskjema fra foreldre og foreldrerapportert språk (CBCL/2-3, «Child Behaviour Checklist») og 2) språktester av enkeltbarn.

3.3.1 Spørreskjema og foreldrerapportert språk

For å innhente informasjon fra foreldre har det blitt benyttet spørreskjema (se vedlegg 1, 2, 3 og 4) da en av styrkene til spørreskjema er at en innhenter svar effektivt og gir lettere tolkning av svar da en gir respondentene satte svaralternativ (Kleven & Hjordemaal, 2018, s. 41).

Spørreskjemaer egnet best til et stort utvalg, fordi dette gir grunnlag for statistisk generalisering av resultatene til populasjonen (Ringdal, 2018, s. 112). I et spørreskjema vil alle respondentene motta identiske spørsmål som blir fremstilt på samme måte, som sikrer høy grad av standardisering som minsker sannsynligheten for tilfeldig målefeil og gir pålitelig data (Ringdal, 2018, s. 124–125).

Foreldrene i dette prosjektet (N=167) mottok et spørreskjema med 25 spørsmål om foreldrenes utdannings- og språkbakgrunn, samt spørsmål knyttet til deres barn og hvordan de vurderer barnets språklige ferdigheter. De fikk også spørsmål om hvorvidt de var bekymret for barnets språkutvikling på morssmål. Spørreskjemaet de mottok var oversatt til den enkelte gruppens morssmål for å sikre korrekt tolkning av spørsmålene.

I tillegg til spørreskjema, ble foreldrene bedt om å krysse av hvilke ord barnet sier spontant (ikke bare imiterer og forstår), i den standardiserte språktesten CBCL/2-3 (Kornør & Jozefiak, 2012). Resultatene fra testen er dermed et uttrykk for barnets aktive ordforråd. Spørreskjema og foreldremålt morsmål er basert på foreldrenes tolkning av eget barns språkforståelse og ordforråd. Disse svarte foreldrene på i forkant av kartleggingen og ble levert inn digitalt før oppstart.

3.3.2 Språktesting av enkeltbarn

Språktesting av barn ble gjennomført av forskere og forskningsassistenter i SPrELL-prosjektet. I denne oppgaven vil en benytte data som ble innhentet i januar 2023.

Barna ble testet individuelt som førte til at testsituasjonen varte i varierende lengde fra 15-40 minutter da barnets svarkorrekthet var en faktor som la føringer for lengde av testsituasjonen. Testingen tok sted i barnehagen barna gikk i på et rolig rom sammen med en voksen fra barnehagen som barnet var kjent med fra før av. Alle forskningsassistentene som gjennomførte testingen, besto av et team på ni som har fått opplæring i hvordan kartleggingen skulle foregå. Denne opplæringen besto av til sammen seks timers testing med opplæring over to dager, en skriftlig manual og etterprøving for å sjekke internvaliditet i forhold til korrekte svar. BPVS-II ble gjennomført på Ipad som registrerte barnas svar samtidig som en anvendte en diktafon for å sikre i ettertid at det er samsvar mellom barnets svar og hva som ble registrert. For å sikre at barnet forsto hva oppgaven besto av ble testen startet med to testoppgaver der forskningsassistene hadde mulighet til å forklare hva oppgaven besto av, og kunne hjelpe barnet til å svare på oppgaven. Testoppgavene ble gjennomført uten korrektiv tilbakemelding, men ga kun positiv respons til barnet, uavhengig av svar, for å sikre en positiv opplevelse. Videre har resultatene blitt overført til databehandlingsprogrammet SPSS, som også anvendes i det videre arbeidet i denne studien.

3.4 Variabler og verdier på spørreskjema

Variabler viser til en egenskap eller et kjennetegn ved enhetene som varierer med ulike verdier (Johannessen et al., 2021, s. 282). De viser til en spesifikk egenskap eller kjennetegn ved enheten og er et resultat av operasjonalisering. En ønsker å operasjonalisere data for å

kunne skape generelle fenomener slik at de kan måles. En variabel baseres på ulike verdier, som tilsier et kjennetegn ved enhetene (Johannessen & Tufte, 2022, s. 15).

I sammenheng med denne masteroppgaven ble seks spørsmål fra spørreskjema benyttet. Tre av spørsmålene ble operasjonalisert som et uttrykk for barnets *vurdering* av barnets språklige ferdigheter på morsmål: «Sammenliknet med barn på samme alder; hvor godt synes du barnet ditt forstår det som blir sagt på morsmålet», «Sammenliknet med barn på samme alder; hvor godt synes du barnet ditt snakker på morsmålet?» og «Er det lett for familie og venner å ha en samtale med barnet på morsmålet». To spørsmål fra spørreskjema ble operasjonalisert som foreldrenes *vurdering* av barnets språklige ferdigheter på norsk: «Sammenliknet med barn på samme alder; hvor godt synes du barnet ditt forstår det som blir sagt på norsk?» og «Sammenliknet med barn på samme alder; hvor godt synes du barnet ditt snakker på norsk?». Ett ble benyttet som et uttrykk for *bekymring* for barnets språk: «Jeg er bekymret for barnet mitt sin språkutvikling på morsmålet». Alle spørsmålene hadde graderte svar som strakk seg fra 1-4 (se s. 45-48 for detaljer).

Disse variablene viser til problemstillingen i denne masteroppgaven da spørsmålene ser på foreldrenes opplevde erfaring rundt barnets språkforståelse, både på morsmål og norsk. Variablene «Sammenliknet med andre barn; hvor godt synes du barnet ditt forstår det som blir sagt på morsmål», «Sammenliknet med andre barn; hvor godt synes du barnet ditt snakker på morsmål?», «Sammenliknet med andre barn; hvor godt synes du barnet ditt forstår det som blir sagt på norsk?» og «Sammenliknet med andre barn; hvor godt synes du barnet ditt snakker på norsk?» ble gradert fra «Dårlig» til «Bedre enn andre barn». Unntakene er «Er det lett for familie og venner å ha en samtale med barnet på morsmålet» som går fra «Lett» til «Vanskelig» og «Jeg er bekymret for barnet mitt sin språkutvikling på morsmålet» som går fra «Enig» til «Uenig».

3.4.1 BPVS-II (British Picture Vocabulary Scale)

BPVS-II er en test der barnet ble instruert til å peke på bilde av et ord som ble gitt muntlig. Formålet til testen er å avdekke forsinket utvikling av vokabular og for å måle barnets ordforråd og ordforståelse. BPVS-II viser til blant annet handlinger, dyr, leker og følelser. Testen er standardisert (Dunn et al., 1997). Testen består av 12 sett med 12 deloppgaver per sett, der målgruppen varierer mellom 3-16 år. I pre-testen ble kun de fem første settene

anvendte med bakgrunn i alderen til deltakerne. I dette masterprosjektet forstås resultatene fra BPVS-II som et uttrykk for barnets språkforståelse på norsk.

3.4.2 Foreldremålt morsmål CBCL/2-3 (Child Behaviour Checklist)

Foreldremålt morsmål, heretter omtalt som CBCL/2-3 (se vedlegg 5), er en standardisert test (Achenbach & Ruffle, 2000, s. 265). CBCL/2-3 er et skjema som foreldrene mottok i forkant av studien. I denne testen skulle foreldrene sette kryss til ord som barnet deres sier spontant på morsmål, uansett om det er uttalt feil eller er på «babyspråk». Det er midlertidig en forutsetning at barnet forstår ordet og ikke kun imiterer (Kornør & Jozefiak, 2012). Denne listen inneholdt ord innen kategoriene mat, leker, utendørs, dyr, kroppsdel, kjøretøy, handlinger, husholdning, personlig, steder, beskrivelser, klær, annet og folk.

3.5 Analyseprosessen

Analyse av data omhandler systematisering og analysering av datainnsamlingen, ved å ta opplysninger ut av sin helhet for å så bygge opp fornyet og forsterket kunnskap om et fenomen. Det omhandler å oppdage en forenklet, men typisk bilde av virkeligheten (Johannessen et al., 2021, s. 257). I dette masterprosjektet vil en se på testene BPVS-II og CBCL/2-3 (Child Behaviour Checklist) fra SPrELL-prosjektet for å oppdage om det er en sammenheng mellom foreldres rapporterte grad av vurdering og bekymring og skåre på testene.

3.5.1 Variablers målenivå

Ordinal nivå viser til en gradvis rekkefølge av kategoriene som er gjensidig utelukkende og rangordnet. Her er det viktig å notere seg at det ikke nødvendigvis er jevn avstand mellom plasseringene, men hver verdi er høyere enn den neste nedover skalaen (Bjørndal & Hofoss, 2004, s. 32). Både BPVS-II og CBCL/2-3 ligger på ordinal målenivå. Nominalt nivå kjennetegnes ved at verdiene kan skilles fra hverandre i logisk atskilte kategorier og at de er gjensidig utelukkende (Johannessen & Tufte, 2022, s. 16). Spørsmålene i spørreskjema ligger på dette målenivået.

Avhengig og uavhengig variabel viser til «hvilken verdien en enhet har på den avhengige variabelen, kan være avhengig av hvilken verdi den har på den uavhengige variabelen» (Johannessen & Tufte, 2022, s. 19). Med andre ord viser dette til hvordan en ser på sammenhengen mellom årsak og effekt og hvordan variablene samspiller med hverandre. I denne studien er den uavhengige variabelen den foreldrerapporterte dataen, da dette er den variabelen som en ønsker å undersøke effekten av på barnas testresultater. Den avhengige variabelen blir derfor barnas testresultater.

3.5.2 Analyse av datamateriale

I denne delen av oppgaven vil en se på analysene som er anvendt i denne masterens datamateriale og hvilke valg som er gjort i den forbindelse. Disse analysene defineres som beskrivende, eller deskriptiv statistikk. Deskriptiv statistikk viser til hvordan observasjoner fordeler seg i et utvalg eller en populasjon, gjennom for eksempel gjennomsnitt, median, kvartiler, standardavvik og korrelasjonskoeffisient (Johannessen & Tufte, 2022, s. 20). Analysene som benyttes kan med andre ord ikke belyse årsaksforhold, men kan synliggjøre mønstre og tendenser. Analysene som blir gjort i denne masterens datamateriale er beskrivende analyser, frekvensanalyser, korrelasjonsanalyser, krysstabeller og chi-square test. Til tross for at enkelt av datamateriale ikke er signifikante, har en allikevel valgt å inkludere disse videre i analysen. Dette er for å skape et mer helhetlig bilde, da dette også kan vise til utfordringer som foreldre har med å vurdere eget barns språkforståelse.

3.5.3 Frekvensanalyse

En anvender frekvensanalyser av datamateriale for å vise hvordan enheter fordeler seg på verdiene på en variabel (Johannessen & Tufte, 2022, s. 43). Dette ble gjort på datamaterialet fra spørreskjemaet, BPVS-II og CBCL/2-3 for å finne ut av hvor mange av respondentene som svare på hvilket svaralternativ til spørsmålene. Da så en på følgende spørsmål fra spørreundersøkelsen «Sammenliknet med barn på samme alder, hvor godt synes du barnet ditt forstår det som blir sagt på morsmålet», «Sammenliknet med barn på samme alder, hvor godt synes du barnet ditt snakker på morsmålet», «Er det lett for familie og venner å ha en samtale med barnet på morsmålet», «Jeg er bekymret for barnet mitt sin språkutvikling på morsmålet», «Sammenliknet med barn på samme alder; hvor godt synes du barnet ditt forstår

det som blir sagt på norsk» og «Sammenliknet med barn på samme alder, hvor godt syns du barnet ditt snakker på norsk». Ved å anvende en frekvensanalyse vil en oppdage hyppigheten til hvert svaralternativ for hvert spørsmål, samtidig som en får prosentvis fordeling av hvert svar.

3.5.4 Konstruksjon av variabler

For å kunne identifisere sammenhengen mellom foreldrenes vurdering og barns språknivå og henholdsvis språkforståelse på norsk og ekspressivt og impressivt ordforråd på morsmål, valgte jeg å benytte krysstabeller. For å benytte krysstabeller forutsettes det at de uavhengige variablene er på nominalt målningsnivå. For å gjøre om de ordinale språkvariablene til nominale, ble utvalget fordelt i tre grupper basert på persentiler i frekvensanalysen. I testen BPVS-II ble det satt en cut-off på 22. persentil, for å fange opp de 20 prosent svakeste i utvalget. Dette var et teoridrevet valg, da man kan anta at en del av disse barna er i risiko for å ha språklige vansker. Cut-offen på 73. persentil ble valgt for å fange opp de omtrent 30 prosent sterkeste, mens gruppen imellom kan omtales som gjennomsnittlige. I testen CBCL/2-3 ble det satt en cut-off på 25. persentil for å fange opp de 25 prosent svakeste i utvalget, med samme teoretiske begrunnelse som i forrige test. Cut-offen på 77 persentil ble valgt for å fange opp de 20 prosent sterkeste, mens de resterende i gruppen kan anses som de med gjennomsnittlig skåre. Årsaken til ulik cut-off på de to testene er på grunn av det var utfordringer knyttet til å få de like, da CBCL/2-3 hadde så mange verdier og spredningen var stor (se histogram 1 og 2).

En har omgjort de fire verdiene presentert som to verdier, der en har slått sammen eksempelvis «Helt enig» og «Enig»- og «Uenig» og «Helt uenig»- presentert under ett (i tillegg til de graderte svarene). Dette er gjort slik at en får et mer helhetlig bilde. Dette inkluderer også de foreldrene som viser til svakere grad av bekymring, men allikevel bør regnes med i tallene over foreldre som rapporterer bekymring knyttet til eget barns språkutvikling.

Tabell 1

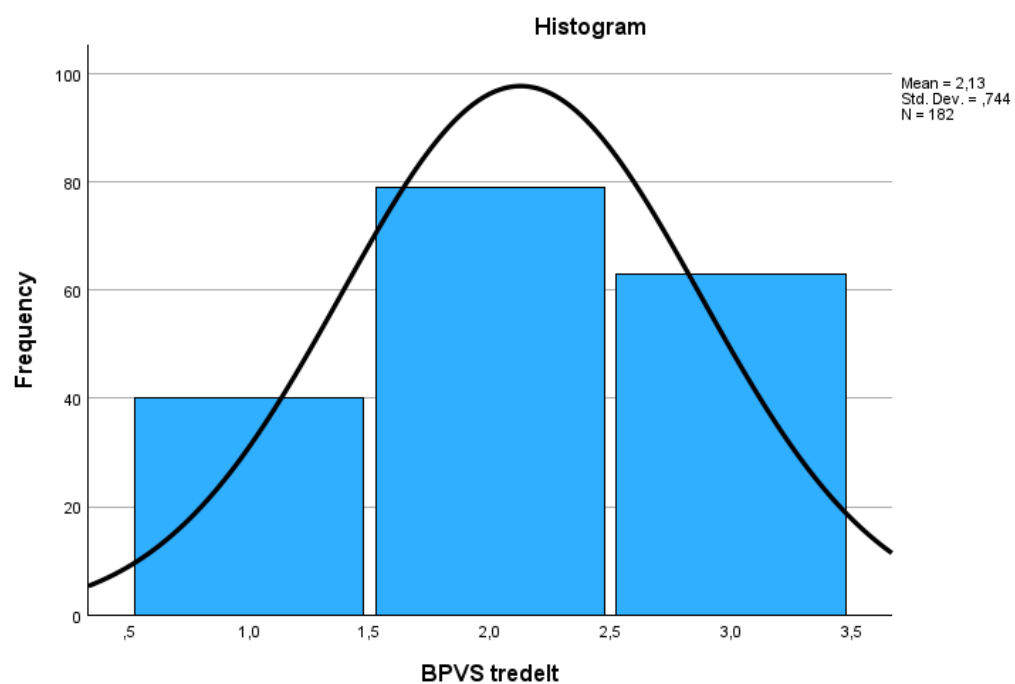
Sammenslåing av data- tredeling av testresultat i prosent

BPVS-II	Ordforråd
---------	-----------

1. Svakt	22	22
2. Gjennomsnittlig	43	44
3. Sterkt	35	20
Missing	10	26

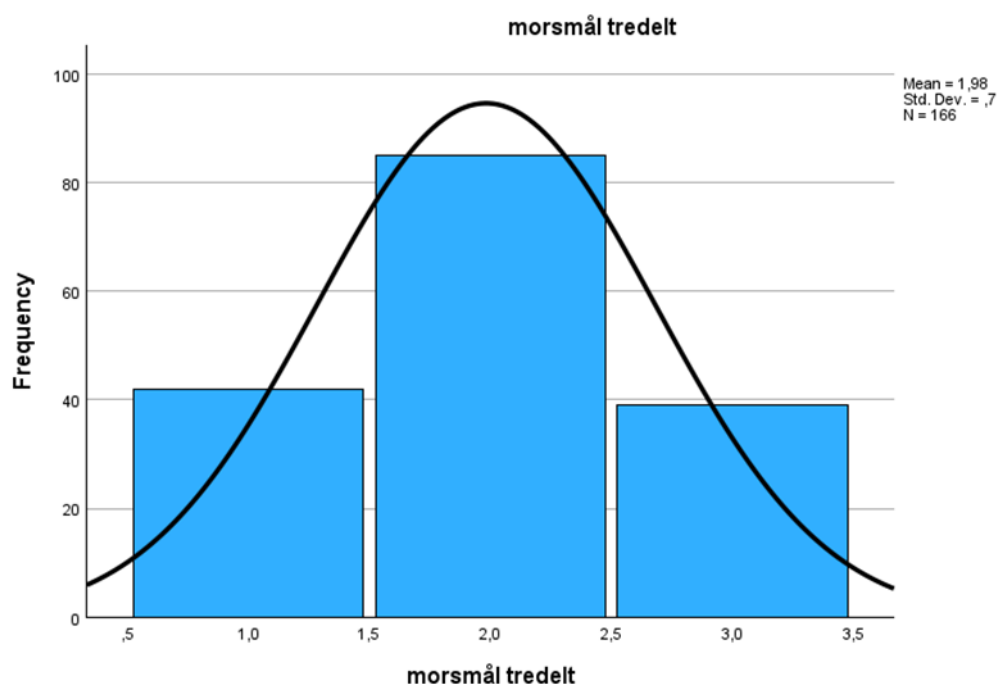
Histogram 1

Tredeling av testresultat- BPVS-II

Histogram 2

Tredeling av testresultat- CBCL/2-3

3.5.5 Korrelasjonsanalyse

Korrelasjonsanalyser anvendes for å undersøke statistisk sammenheng mellom to variabler, da en kan vise til tallmessig uttrykk for styrken og noen ganger retningen i sammenhenger.

Denne analysen kan anvendes til å beskrive sammenhenger mellom variabler, estimere korrelasjoner i barnegruppen, undersøke reliabilitetsmål og måle effektstørrelse. Det er viktig å notere seg at korrelasjoner kan forklare kun en del av en sammenheng (Ringdal, 2018, s. 313). Videre angir Pearsons produktmomentkorrelasjon hvor sterk sammenheng der en mellom to variabler (Johannessen et al., 2021, s. 323). Når en skal analysere korrelasjon, er det viktig å se på både Pearson's r-verdi og signifikansnivået, samtidig som en også må ta hensyn til kontekst og tolke resultatet med forsiktighet. I denne oppgaven vil en anvende korrelasjonsanalyser for å identifisere om det er sammenheng mellom foreldrenes svar til spørreskjema og testene BPVS-II og CBCL/2-3. En følger det vanligste signifikansnivået i denne oppgaven, på 0.05 (Ringdal, 2018, s. 330).

3.5.6 Krysstabeller

For å undersøke om de riktige barna vil det benyttes krysstabeller. Denne analysen anvendes for å oppdage om det finnes sammenhenger mellom gitte variabler (Bjørndal & Hofoss, 2004, s. 96). Krysstabeller blir anvendt for å undersøke om det er samsvar mellom foreldres vurdering av barnets språk, og barnets skårer på språktestene BPVS-II og CBCL/2-3. Dette

for å undersøke om det faktisk er de barna som har svakt språk, som også blir vurdert som språklig svake av foreldrene.

3.5.7 Chi-square test

Chi-square test er en signifikanstest for å sjekke at resultatene i krysstabellen var signifikante. Målet er å identifisere om det er signifikante forskjeller mellom foreldres vurdering og bekymring og resultatene som vises i BPVS-II og morsmål ordforråd fra CBLC/2-3 (Child Behaviour Checklist).

3.6 Reliabilitet og validitet

Reliabilitet og validitet anvendes for å sikre god kvalitet på kvalitative forskningsopplegg (Johannessen et al., 2021, s. 255). Dette er faktorer som bør være planlagt på forhånd, underveis og i etterarbeidet av innhentet materialet for å sikre at resultatene er troverdige og overførbare. Konsekvensene hvis en anvender analyser med lav reliabilitet, vil variabelenes sammenhenger bli svakere. Hvis en bruker variabler med lav validitet kan en måle noe annet enn det en originalt ønsket å måle, som kan resultere i ukorrekte konklusjoner (Ringdal, 2018, s. 103).

3.6.1 Reliabilitet

Reliabiliteten kan påvirkes at den kvalitetsmessige kontrollen av dataen, som omhandler nøyaktighet av registrering av data og søking etter feil for å eventuelt rette disse (Ringdal, 2018, s.103). Dette ble forsøkt sikret i SPReLL-prosjektet gjennom at det benyttes standardiserte og normerte tester. Samtidig ble det satt av tid til opplæring av forskningsassistenter og at det var høy interreliabilitet mellom testresultatene. Dette ble ettertestet individuelt for å sikre en god interreliabilitet av testresultater der en mottok lydfiler med reelle situasjoner der en skal skåre barnet. Dette viste til sterk enighet om skåringen av de oppgavene som gav mulighet for tolkning som varierte mellom 100 prosent og 93 prosent innad i gruppen.

I testsituasjoner har en alltid som mål å få en størst mulig svarrespons, som en regner med mellom 80-90 prosent deltakelse (Johannessen et al., 2021, s. 279). I testene som ble

gjennomført på barna har en over 80 prosent svarrespons, som viser til svært høy svarrespons. Testen BPVS-II er det en svarrespons på 94.54 prosent, mens CBCL/2-3 har en svarrespons på 84.34 prosent.

For å sikre høy reliabilitet har jeg vært transparent om datamaterialet undersøkelsen består av, hvilket utvalg en har inkludert og hvordan analysene av resultatene har blitt gjennomført. Dette er blitt tatt med i oppgaven slik at andre skal ha mulighet til å gjennomføre den samme studien og få de samme resultatene.

3.6.2 Validitet

Validitet viser til om studien måler det en ønsker å måle, der en vurderer spørsmålene og indikatorene og ser om de fanger er rettet mot målet (Ringdal, 2018, s.103). Man skiller mellom flere ulike typer validitet, som vil gjennomgås i de neste avsnittene. Ringdal (2018) viser videre til hvordan det er en forutsetting for å ha høy validitet, at en også har høy reliabilitet. Mens reliabilitet omhandler empiriske spørsmål, krever validitet en teoretisk vurdering i tillegg (s. 103).

3.6.3 Begrepsvaliditet

Begrepsvaliditet viser til at en faktisk måler det teoretiske begrepet en har som ønske å måle (Ringdal, 2018, s. 104). Begrepsvaliditet er spesielt viktig i undersøkelser der en forsøker å utforske sammenhenger mellom teoretiske begreper og operasjonelle definisjoner (Johannessen et al., 2021, s. 44). Begrepsvaliditeten sikres gjennom at en har valgt å inkludere spørsmålene som omhandler språkforståelse fra spørreskjemaet. Eksempler på dette er «forståelse», «snakke» og «samtale», samtidig som en ønsker å undersøke spørsmål knyttet til «bekymring».

3.6.4 Intern validitet

Intern validitet viser til om en måler det en tror en måler, altså om det er en sammenheng mellom fenomenet som undersøkes og dataene som er samlet inn (Johannessen et al., 2021, s. 256). Det at en anvender pre-testen har også bakgrunn i å sikre validitet, da barna ikke har mottatt intervensjon enda, da denne skal reflektere det generelle språknivået i denne

barnepopulasjonen. Samtidig har en testet et utelukkende flerspråklig utvalg for å sikre at det er denne gruppen barn en ønsker å oppdage fenomener innen.

For å sikre intern validitet kan en se på om spørreskjemaet fra SPrELL-prosjektet måler det som skal måles. Spørsmålene som ble valgt ut til denne masteroppgaven omhandler foreldres vurdering av, og bekymring knyttet til barnets språkforståelse, på både morsmålet og norsk. Derfor har en undersøkt spørsmålene knyttet til barnets ekspressive og impressive språkferdigheter gjennom forståelse og bruk av språkene i samhandling med andre. En har også inkludert foreldrenes rapporterte bekymring av barnets språkutvikling på morsmålet.

Testene BPVS-II og CBCL/2-3 er bli brukt for å måle barnas ordforråd på henholdsvis norsk og morsmål. Disse testene har som mål å innhente informasjon om hvor mange ord barnet kan av et variert utvalg av ord.

3.6.5 Ekstern validitet

Ekstern validitet omhandler om i hvilken grad resultatene fra et studie kan overføres til liknende situasjoner, altså om en kan generalisere til populasjonen (Silkose et al., 2021, s. 81). Med bakgrunn i at utvalget i testen er utelukkende flerspråklige, kan en ikke si at resultatet kan generaliseres til hele populasjonen, men den flerspråklige populasjonen som går i barnehage. Her er det også viktig å notere seg at det kan oppstå regionale forskjeller av gruppesammensettinger da utvalget kun er fra Vestlandet. Samtidig er det viktig å merke seg at kommunene som utvalget består av, representerer både by og land, og derfor kan utvalget anses som rimelig representativt.

3.7 Forskningsetiske hensyn

Datamaterialet som har blitt brukt i denne oppgaven har jeg fått tilgang til gjennom en minnepinne fra Lesesenteret. Datamateriale har blitt behandlet konfidensielt og trygt oppbevart, selv om det ikke inneholdt personopplysninger. SPrELL-prosjektet har tidligere søkt om, mottatt og fått godkjent forskningsprosjektet sitt via SIKT (Kunnskapssektorens Tjenesteleverandør). Med bakgrunn i dette har det ikke blitt søkt om ny godkjenning for behandling av datamaterialet til denne masteroppgaven.

3.7.1 Samtykke

Som forsker har en et ansvar for alle som inngår eller deltar i forskningsprosjekt, og deres menneskeverd skal respekteres og en skal ivareta deltakernes personlige integritet, sikkerhet og velferd. Deltakerne har rett på både informasjon og må skrive under et samtykkeskjema for å delta i forskningen (NESH, 2021, s. 18). Dette ble ivaretatt i forskningsprosjektet gjennom at foreldrene mottok infoskriv og samtykke tilpasset til deres morsmål og for å sikre full åpenhet og forståelse ble det invitert til et felles foreldremøte på Teams der en svarer på spørsmål og gir informasjon. Tolker deltok også på møte for å forhindre misforståelser og ingen barn der foreldrene ikke gav samtykke deltok. All innsamling av informasjon fikk foreldrene på eget morsmål.

3.7.2 Beskyttelse av barn

Forskningen omhandlet barn og derfor er det viktig å tilpasse testsituasjonen etter hva som er best for hvert enkelt barn og for barn som gruppe, der barnets velferd og integritet går foran vitenskapen og samfunnets interesser (NESH, 2021, s. 22). Alle som gjennomførte forskningsprosjektet har omfattende kjennskap til barn, hvordan en skal møte barn, behandle barn og hvordan sikre at forskningen oppleves som positivt for barnet.

3.7.3 Anonymitet

Anonymitet sikrer at enkeltindivider ikke kan identifiseres i forskning og formidling. Dette er for å beskytte deltakernes identitet og integritet, der en fjerner forbindelsen mellom personer og informasjon slik at en ikke kan spore opplysningene tilbake til individet (NESH, 2021, s. 23). Dette ble sikret i forskningsprosjektet ved at deltakerne ble tildelt tall som identifikatorer.

3.7.4 Konfidensialitet

Konfidensialitet omhandler at informasjonen fra forskningen skal behandles fortrolig og ikke videreformidles (NESH, 2021, s. 24). Alle som var med å gjennomføre forskningsprosjektet har skrevet under på taushetsavtale.

3.7.5 Sårbare grupper

Når forskning omhandler kulturelle grupper, er det viktig å opparbeide seg kunnskap om den sosiale konteksten og de sosiale forholdene, som i dette tilfellet omhandler minoriteter. Da er det viktig å være klar over at medlemmer av kulturelle grupper kan ønske å ikke bli forsket på i frykt for stigmatisering eller andre negative konsekvenser. Her er det viktig å ikke anvende inndelinger eller betegnelser som gir grunnlag for urimelig generalisering, er nedsettende og/eller kan føre til stigmatisering av enkelte grupper (NESH, 2021, s. 29–30). En vurdering som en må ta underveis i prosjektet er om foreldrene ikke rapporterer korrekt og risikerer derfor og over- eller undervurderer eget barn. Dette kan ha bakgrunn i kulturforskjeller som omhandler ønske om å skjule bekymringer, på grunn av bekymringer rundt språkforståelse ikke står sentralt eller ikke ønsker å dele informasjonen. Samtidig er det viktig å gjennomføre enkelte kartlegginger med bakgrunn i målet for innsamlingen, som vil virke som en gode for en sårbar gruppe, da en kan tidligere identifisere barn med behov for ekstra støtte.

Det er også viktig å notere seg at ikke alle deltakernes foreldre har svart på spørreskjemaet, derfor kan antall deltakere endres.

3.8 Oppgavens begrensninger

På grunn av en del av datainnsamlingen baserer seg på foreldres tolkning av spørsmålene som ble presentert til dem i spørreskjema, kan en tenke seg at spørsmålene blir tolket på ulike måter. Spesielt til spørsmålene knyttet til eget barn sammenlignet med andre barn, da dette spørsmålet avhenger av hvem en sammenligner eget barn med. Hvis en sammenligner med andre barn som har norsk som andrespråk, eller om en sammenligner barnet sitt med barn som har norsk som morsmål kan dette påvirke foreldres vurdering. En kan også risikere at en sammenligner med et annet barn som har andre forutsetninger som kan påvirke ferdighetsnivå, som alder, år i Norge og hvor lenge en har gått i for eksempel barnehage. Det er også viktig å merke seg at en ikke har oversikt over, eller har spurt etter, om barnet har fysiologiske vansker, som syn- eller hørselsproblematikk som kan gjøre oppgavene vanskeligere for barnet å gjennomføre.

Kartleggingsprøven BPVS-II ble gjennomført på en dag, der faktorer som dagsform kan påvirke svarene til barnet, samtidig som barnet ble satt i en ukjent situasjon med en fremmed person. For å kompensere for en ukjent situasjon ble testingen gjennomført i barnehagen barnet gikk i, en hadde regelmessige pauser og det var alltid en barnehagelærer som kjente

barnet til stede. En forsøkte også å gjøre testsituasjonen til en positiv opplevelse for barnet, med fokus på ros og hva barnet mestret. Da kan også personlighetsmessige årsaker, som at barnet er sjenert, påvirke der en risikerer at barnet ikke tørr å svare og behøver mye trygging. Testen BPVS-II sin utforming gjør at det er en mulighet for feil i resultatene til barna da barna kan gjette seg til korrekt svar.

Testen CBCL/2-3 er basert kun på foreldrenes egen rapportering om barnets forståelse av ord på morsmålet. Her kan en risikere en overrapportering da ønsket om eget barns ferdigheter kan påvirke foreldrenes svar.

Denne studien ble skillett på de svakeste skårene satt i 22. persentil. Dette er et relativt stort utvalg, som vil si at det kan være at en hadde fått et mer treffsikkert resultat hvis en hadde satt ned de laveste skårene til for eksempel 10. persentil. En skal også bemerke at resultatene baseres på språktester der andre faktorer enn reell språkforståelse kan ha gjort utslag.

En må også ta høyde for at ifølge Simonsen et al. (2014) utvikles ordforrådet til små barn i stor grad. Et barn på åtte måneder kan mindre enn ti ord, mens barn som er et år eldre kan forstå minst 257 ord (s. 11). Utviklingen i ordforrådet til barna kan vise til store forskjeller basert på alderen til barna. Selv om utvalget varierer mellom tre til fem ord, kan det være store ulikheter innad i barnegruppen da det skjer en eksplosiv utvikling i barnas første år.

4. Resultater

Denne delen av studiet skal det gjøres rede for resultatene fra analysene av datamateriale. Det er 166 foreldre (26 missing) som har svart på det utsendte spørreskjemaet fra forskningsprosjektet SPrELL. Det er 183 (9 missing) barn som har mottatt pre-testen i BPVS-II og 166 (26 missing) foreldre som har svart på skjemaet CBCL/2-3. Frafallet fra spørreskjema og CBCL/2-3 kan ha flere årsaksforklaringer, som for eksempel at noen av barna i utvalget er søsken, og at foreldrene kun har fylt ut ett skjema. I tillegg er det mulig at foreldrene har hoppet over spørsmålene som benyttes i dette masterprosjektet eller at de ikke har svart. Frafallet fra BPVS-II kan forklares gjennom at barna viste seg å være for gamle til å delta i prosjektet eller på grunn av fravær i testperioden. Men som nevnt tidligere er dette er så lavt tall at en ikke vurderer dette som avgjørende i forhold til resultatene.

Innledningsvis skal en gå gjennom spørsmålene fra det utsendte spørreskjemaet i form av distribusjon og frekvenstabeller. Deretter vil en gå gjennom korrelasjonsanalysene av testene BPVS-II og CBCL/2-3. For å undersøke om hvor mange foreldre som klarer å korrekt rapportere om eget barns språkutvikling, i forhold til barnas skåre i testene, ble det benyttet krystabeller. Her vil en også se disse tabellene i forhold til signifikanstesten chi-square.

4.1 Frekvensanalyse av testresultat

Først vil jeg gå gjennom deskriptiv statistikk av testresultatene før en videre ser på frekvensen av resultat fra testene BPVS-II og CBCL/2-3. Videre vil en presentere dataen fra det utsendte spørreskjemaet fra SPrELL. Den samme rekkefølgen fra spørreskjemaet vil gå gjennom hele masteroppgaven. En vil avslutningsvis se på frekvensen av foreldrerapportert bekymring delt inn i hvilken språkgruppe de tilhører.

Tabell 2

Deskriptiv statistikk av testresultat

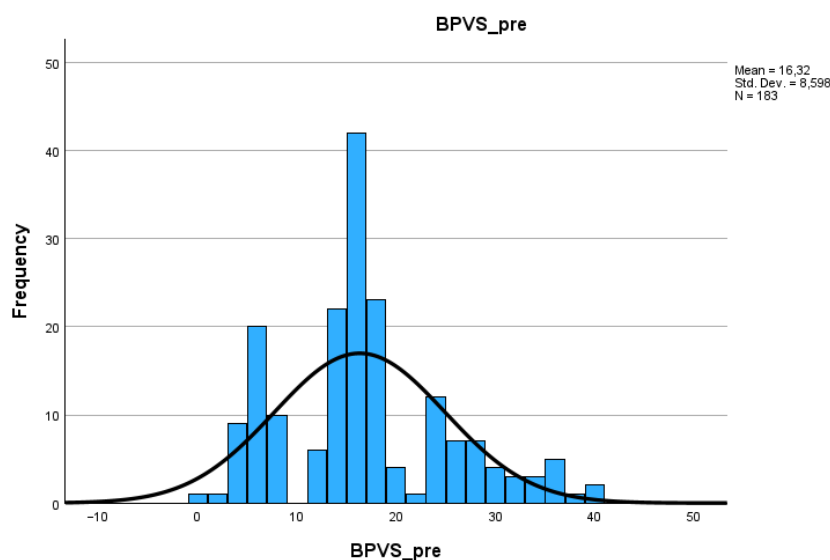
	N	Min.	Max.	Mean	Std. Deviation	Skewness	Kurtosis	Mode
1. BPVS-II	183	0	40	16.32	8.598	0.564	0.055	15
2. CBCL/2-3	166	0	310	209.22	101.116	-0.847	-0.677	302

Deskriptiv statistikk av testene som ble gjennomført for å teste barnas språkforståelse på norsk (BPVS-II) og ekspressivt og impressivt ordforråd på morsmål (CBCL/2-3). Her kan en se hvordan deltakere er N=183 (9 missing) på BPVS-II mens på CBCL/2-3 er den N=166 (26 missing).

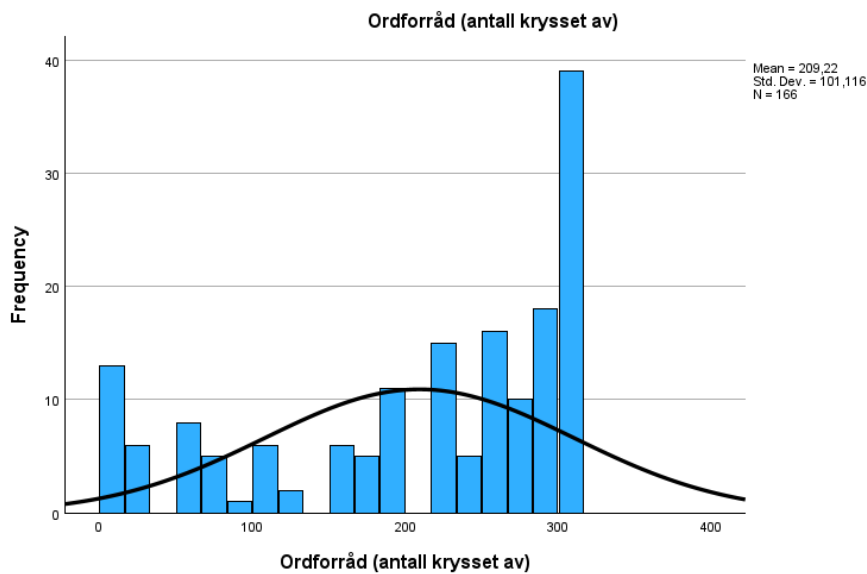
BPVS-II har et minimum skåre på 0, mens maksimum er 40 korrekte svar, der gjennomsnittet av utvalget skårer til 16.32. Standardavviket=8.598 som tilsier at det er stor variasjon i skåren til utvalget (se tabell 3). Skewness viser til symmetrien i fordelingen av utvalget (Pallant, 2020, s. 57), som viser til skjevhet nær null i testen BPVS-II som indikerer at det finnes ekstremverdier på begge sider av gjennomsnittet. Kurtosis viser til hvor spiss eller flat fordelingen av dataen er i forhold til normalfordelingen (Pallant, 2020, s. 57). Kurtosisen i BPVS-II er såpass lav som en kan se i tabell 2, hvordan resultatene så å si følger normalfordelingen i histogrammet. Mode viser til 15 som tilsier at det er den hyppigste verdien i testen.

CBCL/2-3 viser til et minimum skåre på 0, mens maksimumskåre er på 310. Gjennomsnittet av utvalget har svart til en skåre på 209 og standardavviket viser til stor variasjon av resultat fra barnegruppen (se tabell 4). Dataen viser til en skewness nær null som tilsier at dataen har ekstreme verdier på begge sider av gjennomsnittet (se tabell 2). Kurtosis-verdien er på -0.677 indikerer en negativ kurtose som vil si at fordelingen har færre ekstreme verdier og en moderat spredning av dataen. Mode er 302.

Tabell 3. Frekvens av resultat fra BPVS-II.

Tabell 4. Frekvens av resultater fra CBCL/2-3.

4.1.1 Foreldres vurdering av barnets forståelse på morsmål

Tabell 5

Sammenliknet med barn på samme alder, hvor godt synes du barnet ditt forstår det som blir sagt på morsmålet?

	N	Valid prosent
1. Dårlig	1	0.5
2. Ikke særlig godt	10	6
3. Likt som andre barn	105	63
4. Bedre enn andre barn	51	30.5
Missing	25	-

På spørsmålet «Sammenliknet med barn på samme alder, hvor godt synes du barnet ditt forstår det som blir sagt på morsmålet?» har en halv prosent svart at barnet deres har dårlig forståelse. Som fremgår i tabell 5 svarer seks prosent «Dårlig» eller «Ikke særlig godt», som tilsier at 7 prosent mener at barnet i liten eller i svært liten grad forstår det som blir sagt på morsmålet.

Tabell 6

Sammenliknet med barn på samme alder, hvor godt synes du barnet ditt snakker på morsmålet?

	N	Valid prosent
1. Dårlig	6	4
2. Ikke særlig godt	40	24
3. Likt som andre barn	79	47
4. Bedre enn andre barn	42	25
Missing	25	-

Analysen viser i tabell 6 at 28 prosent av foreldrene har svart at de mener at barnet deres har vanskeligheter med å snakke på morsmålet gjennom å krysse av svaralternativene «Dårlig» eller «Ikke særlig godt», mens de resterende 72 prosentene mener barna deres har likt eller bedre muntlige morsmålsferdigheter sammenliknet med andre barn.

Tabell 7

Er det lett for familie og venner å ha en samtale med barnet på morsmålet?

	N	Valid prosent
1. Veldig lett	72	43
2. Ganske lett	64	38
3. Noen ganger vanskelig	21	13
4. Veldig vanskelig	10	6
Missing	25	-

Tabell 7 viser til spørsmålet «Er det lett for familie og venner å ha en samtale med barnet på morsmålet?» der henholdsvis 13 og 6 prosent at det er «Noen ganger vanskelig» og «Veldig vanskelig» som tilsier at 19 prosent av foreldrene viser til at det kan være utfordrende for barnet å føre en samtale på morsmålet.

Tabell 8

Jeg er bekymret for barnet mitt sin språkutvikling på morsmålet

	N	Valid prosent	
1. Uenig	91	55	
2. Litt uenig	44	26	
3. Enig	28	17	Som
4. Helt enig	4	2	
Missing:	25	-	Vist i tabell

8, er det til sammen 19 prosent av foreldrene som uttrykker bekymring til eget barns språkutvikling på morsmålet ved å svare «Litt enig» og «Enig» i det utsendte spørreskjemaet fra SPrELL.

4.1.2 Foreldres vurdering av barnets forståelse på norsk

Tabell 9

Sammenliknet med barn på samme alder; hvor godt synes du barnet ditt forstår det som blir sagt på norsk

	N	Valid prosent
1. Dårlig	15	9
2. Ikke særlig godt	53	32
3. Likt som andre barn	94	57
4. Bedre enn andre barn	4	2
Missing	26	-

Som vist i tabell 9 kan det vises at til spørsmålet «Sammenliknet med barn på samme alder; hvor godt synes du barnet ditt forstår det som blir sagt på norsk» har ni prosent svart at barnet deres har dårlig forståelse. 32 prosent svarer «Ikke særlig godt», som tilsier at 41 prosent mener at barnet i liten eller i svært liten grad forstår det som blir sagt på norsk.

Tabell 10

Sammenliknet med barn på samme alder; hvor godt synes du barnet ditt snakker på norsk

	N	Valid prosent
1. Dårlig	25	15
2. Ikke særlig godt	62	38
3. Likt som andre barn	74	45
4. Bedre enn andre barn	4	2
Missing	27	-

Tabell 10 viser til at 53 prosent av foreldrene har svart at de mener at barnet deres har vanskeligheter med å snakke på norsk ved å krysse av svaralternativene «Dårlig» eller «Ikke særlig godt». De resterende 47 prosentene mener at barnet deres snakker likt eller bedre sammenliknet med andre barn.

4.1.3 Oppsummering

Analysene av foreldrenes vurdering av barnets språknivå viser at det er en langt større andel av foreldrene som oppgir at barnet har dårlige, eller ikke særlig gode, norskspråklige ferdigheter sammenliknet med vurderingene deres av morsmål. Hele 41 prosent vurderer barnet til å ha svak forståelse på norsk sammenliknet med andre barn, mens 53 prosent mener at barnet snakker dårlig norsk, sammenliknet med andre barn. Til de samme spørsmålene, men til morsmål, er svarprosenten på henholdsvis 7 og 28 prosent.

Til barnets ferdigheter knyttet til å ha en samtale, er det kun 31 stykk (19 prosent) av foreldrene som melder om vanskeligheter. Den samme rapporteringen ser en til spørsmålet knyttet til bekymring til barnets språkutvikling på morsmålet.

4.2 Korrelasjonsanalyse

Tabell 11. Korrelasjonsanalyse mellom svar fra spørreskjema og CBCL/2-3

	Forståelse; morsmål	Verbalt; morsmål	Samtale; morsmål	Bekymret; morsmål	Forståelse; norsk	Verbalt; norsk
--	------------------------	---------------------	---------------------	----------------------	----------------------	-------------------

CBCL/2-3	Pearson						
	Correlati	.15	.31**	-.20*	-.21*	.03	.13
	on						
	Sig. (2-	.061	<.001	.017	.011	.724	.131
	tailed)						
	N	148	148	148	148	147	146

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)

I korrelasjonsanalysen mellom CBCL/2-3 og spørsmålene fra spørreskjema ser en at det kun er signifikant sammenheng mellom CBCL/2-3 og spørsmålene «Sammenliknet med barn på samme alder, hvor godt synes du barnet ditt snakker på morsmålet», «Er det lett for familie og venner å ha en samtale med barnet på morsmålet» og «Jeg er bekymret for barnet mitt sin språkutvikling på morsmålet». Dette betyr at økning i skårer på CBCL/2-3 assosieres med at foreldre vurderer barnets morsmålspråklige verbalspråk ($r=.31$) og samtaleferdigheter ($r=-.20$) som bra. I denne analysen oppdages det også at det er en signifikant sammenheng mellom foreldrenes bekymring for barnas morsmålsferdigheter og barnas skårer på CBCL/2-3 ($r=-.21$). Samtaleferdighetene og bekymring markeres med negativ korrelasjon på grunn av spørsmålenes ordlyd, da verdien går omvendt enn de andre spørsmålene. Derfor viser resultatene til tross for en negativ korrelasjon at det er samsvar mellom barnas skårer og CBCL/2-3 og foreldrenes vurdering av hvor lett det er for familie og venner å ha en samtale med barnet på morsmålet. Dette kan forstås som at jo høyere skårer på CBCL/2-3, desto lettere er det for venner og familie og ha en samtale med barnet. Den negative korrelasjonen til foreldrenes bekymring til barnet kan forstås som at det er en tendens til at jo svakere barnet skårer på CBCL/2-3, jo mer bekymret er foreldrene for barnets språkutvikling på morsmål. Korrelasjonene er små til moderate i forhold til Cohens d (Johannessen & Tufte, 2022, s. 94).

Som nevnt i forrige kapittel ønsker en, til tross for at korrelasjonsanalysen ikke viser sammenheng til enkelte spørsmål, har en valgt å inkludere resultatene da de er interessante. Resultatene viser til hvor utfordrende det kan være for foreldre å vurdere eget barns språklige ferdigheter.

Tabell 12. Korrelasjonsanalyse mellom svar fra spørreskjema og resultat fra BPVS- II

		Forståelse; morsmål	Verbalt; morsmål	Samtale; morsmål	Bekymret; morsmål	Forståelse; norsk	Verbalt; norsk
BPVS-II	Pearson						
	Correlation	.06	.07	-.11	-.10	.17*	.21**
	n						
	Sig. (2-tailed)	.433	.366	.178	.215	.029	.009
	N	159	159	159	159	158	157

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)

I korrelasjonsanalysen mellom BPVS-II og spørsmålene fra spørreskjema ser en at det kun er to signifikante sammenhenger mellom BPVS-II og spørsmålene «Sammenliknet med barn på samme alder; hvor godt synes du barnet ditt forstår det som blir sagt på norsk» og «Sammenliknet med barn på samme alder, hvor godt synes du barnet ditt snakker på norsk». Dette betyr at økning i skårer på BPVS-II assosieres med at foreldre vurderer barnets norskspråklige forståelse ($r=.17$) og -verbalspråk ($r=.21$) som bra. Dette kan forstås som at det er forholdsvis godt samsvar mellom foreldrenes vurdering av barnets norskspråklige ferdigheter, og skårene på BPVS-II. Korrelasjonene er signifikant på under 0.05 nivå, men de er i henhold til Cohen små til moderate (Johannessen & Tufte, 2022, s. 94).

4.3 Krysstabeller og chi-square test

For å identifisere sammenheng mellom svarene fra spørreskjema med svarene fra testene som barna gjennomførte i SPrELL-prosjektet, ble det benyttet krysstabeller. Derfor vil en i denne delen av oppgaven presentert krysstabeller av de tidligere nevnt spørsmålene fra spørreskjema og resultatene fra BPVS-II og CBCL/2-3. En gjør dette for å undersøke hvor treffsikkert foreldresvarene er når det kommer til å identifisere barna som faktisk skårer lavt på henholdsvis BPVS-II og CBCL/2-3. Avslutningsvis i denne delen ser en på resultatene av signifikanstesten chi-square under hver krysstabell. På grunn av krysstabeller er avhengige av at de uavhengige variablene må være på nominalt nivå, har en valgt å dele dataen inn i tre

ulike mestringsnivåer fra svakt, til gjennomsnitt til sterkt skåre. På grunn av dette vil BPVS-II heretter bli kalt BPVS-II tredelt, mens CBCL/2-3 blir kalt CBCL/2-3 tredelt. Ved å anvende denne metoden kunne en utføre en chi-square test på hver av tabellene for å identifisere om resultatene var signifikante, som i denne oppgaven vil bli satt til 0.05.

4.3.1 Foreldres vurdering på morsmål

Tabell 13

CBCL/2-3 (tredelt) og *Sammenliknet med barn på samme alder; hvor godt synes du barnet ditt forstår det som blir sagt på morsmålet?*

	Svakt	Gjennomsnittlig	Sterkt	Total
Dårlig	0	1	0	1
Ikke så godt	5	5	0	10
Likt andre barn	23	52	17	92
Bedre enn andre barn	9	23	13	45
Total	37	81	30	148

Tallene i tabellen illustrerer caser.

<i>Sammenliknet med barn på samme alder; hvor godt synes du barnet ditt forstår det som blir sagt på morsmålet?</i>	Value*	Asymptotic Significance (2-sided)
	7.801 ^a	.253

Value*= Pearson Chi-square.

a. 5 cells (41,7 %) have expected count less than 5. The minimum expected count is .20

Krysstabellen (tabell 13) viser til hvordan foreldre har svart på spørsmålet «Sammenliknet med barn på samme alder; hvor godt synes du barnet ditt forstår det som blir sagt på morsmålet?» og resultatet fra testen CBCL/2-3. Analysen viser at de 37 barna som skårer lavest (i 22. persentil) på CBCL/2-3 er det fem foreldre, altså kun 14 prosent som uttrykker at barna deres er dårlige eller ikke så gode til å forstå det som blir sagt på morsmålet. Her er det 86 prosent av de som skårer svakest på CBCL/2-3 hvor foreldrene mener barna deres er like gode, eller bedre enn andre barn. Chi-square testen viser at resultatene fra krysstabellen ikke er signifikant (se tabell 13).

7 prosent av foreldrene med barn med gjennomsnittlig skårer på CBCL/2-3 er dårlige eller ikke så gode på å forstå morsmålet. Dette tilsvarer at 93 prosent svarer at barnet sitt er like som andre barn, eller bedre enn andre barn.

Av barna som skårer sterkt er det ingen som mener at barna er dårlige, eller ikke så gode.

Til sammen mener 7 prosent av hele utvalget at barnet deres er dårligere, eller ikke så gode i å forstå på barnets morsmål.

Tabell 14

CBCL/2-3 (tredelt) og *Sammenliknet med barn på samme alder; hvor godt synes du barnet ditt snakker på morsmålet?*

	Svakt	Gjennomsnittlig	Sterkt	Total
Dårlig	3	2	0	5
Ikke så godt	16	12	5	33
Likt andre barn	13	49	13	75
Bedre enn andre barn	5	18	12	35
Total	37	81	30	148

Tallene i tabellen illustrerer caser.

<i>Sammenliknet med barn på samme alder; hvor godt synes du barnet ditt snakker på morsmålet?</i>	Value	Asymptotic Significance (2-sided)
<i>3 cells (25%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .89</i>	22.960 ^a	0.001

Resultatene fra krysstabellen vist i tabell 14, viser hvordan foreldre har svart på spørsmålet «Sammenliknet med barn på samme alder; hvor godt synes du barnet ditt snakker på morsmålet?» og hvilken skåre barnet fikk på testen CBCL/2-3. Analysen viser at de 37 barna som skåret lavest på CBCL/2-3 er det 19 foreldre, altså 51 prosent av de som skårer lavest på CBCL/2-3 som vurderes av foreldrene til å snakke morsmålet dårlig eller ikke godt. Det er likevel 49 prosent (18 stykk) av de som skårer svakest på CBCL/2-3 hvor foreldre mener at

barnet deres snakker like godt, eller bedre enn andre barn. Chi-square testen viser at resultatene fra krystabellen er signifikant (se tabell 14).

17 prosent (14 stykk) av foreldrene med et barn med gjennomsnittlig skåre, og 17 prosent (5 stykk) av foreldre med høye språkskårer på CBCL/2-3 oppgir at barnet deres snakker dårlig eller ikke så godt på morsmål.

83 prosent av foreldrene med barn som skårer gjennomsnittlig, og 83 prosent av de med barn med høye språkskårer vurderer barnet deres sitt ekspressive språk i tråd med hvordan de skårer på CBCL/2-3.

Til sammen oppgir 26 prosent av det samlede utvalget at de synes at barnet deres snakker morsmålet dårlig (5 stykk) eller ikke så godt (33 stykk).

Tabell 15

CBCL/2-3 (tredelt) og Er det lett for familie og venner å ha en samtale med barnet på morsmålet?

	Svakt	Gjennomsnittlig	Sterkt	Total
Veldig vanskelig	11	38	15	64
Noen ganger vanskelig	17	30	12	59
Ganske lett	6	11	2	19
Veldig lett	3	2	1	6
Total	37	81	30	148

Tallene i tabellen illustrerer caser.

<i>Er det lett for familie og venner å ha en samtale med barnet på morsmålet?</i>	Value*	Asymptotic Significance (2-sided)
	5.931 ^a	.431

*Value**= Pearson Chi-square.

a. 5 cells (42 %) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1.22.

Ut ifra tabell 15 kan en lese hvordan foreldre har svart på spørsmålet «Er det lett for familie og venner å ha en samtale med barnet på morsmålet?» og hvilken skåre barnet fikk på testen CBCL/2-3. Analysen viser at hele 83 prosent av foreldrene oppgir at det er vanskelig eller noen ganger vanskelig for familie og venner å ha en samtale med barnet på morsmålet.

28 av 37, som tilsvarer 76 prosent av foreldre med barn som skårer lavt på CBCL/2-3 oppgir at det er veldig vanskelig eller noen ganger vanskelig for andre å ha en samtale med barnet på morsmålet.

Av foreldrene med barn som skårer gjennomsnittlig eller sterkt på CBCL/2-3 er det henholdsvis 84 prosent og 90 prosent som mener at det er veldig vanskelig eller noen ganger vanskelig for familie og venner å ha en samtale med barnet på morsmål. Chi-square testen viser at resultatene fra krysstabellen ikke er signifikant (se tabell 15).

4.3.2 Foreldres vurdering av bekymring på morsmål

Tabell 16

CBCL/2-3 (tredelt) og *Jeg er bekymret for barnet mitt sin språkutvikling på morsmål*

	Svakt	Gjennomsnittlig	Sterkt	Total
Uenig	15	44	21	80
Litt enig	13	20	8	41
Enig	6	16	1	23
Helt enig	3	1	0	4
Total	37	81	49	148

Tallene i tabellen illustrerer caser.

<i>Jeg er bekymret for barnet mitt sin språkutvikling på morsmålet</i>	Value*	Asymptomic Significance (2-sided)
	12.946 ^a	.044

Value*= Pearson Chi-square.

^a. 4 cells (33.3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .81

Resultatene fra krysstabellen vist i tabell 16 viser hvordan foreldre har svart på utsagnet «Jeg er bekymret for barnet mitt sin språkutvikling på morsmålet» og hvilken skåre barnet fikk på testen CBCL/2-3. Analysen viser at de 37 barna som skåret lavest (i 22.persentil) på CBCL/2-3 er det 9 foreldre, altså 24% som uttrykker at de er «Helt enig» eller «Enig» i at de er bekymret for barnet sin språkutvikling på morsmål. Hvis en inkluderer de som er «Litt enig» i at de er bekymret, kan man anslå at det er samsvar mellom foreldres bekymring for språk og

59 prosent (22 stykk) av de som skårer lavest på CBCL/2-3. Det er likevel 41 prosent (15 stykk) av de som skårer svakest på CBCL/2-3 hvor foreldrene ikke er bekymret i det hele tatt. Chi-square testen viser at resultatene fra krysstabellen ikke er signifikant (se tabell 16).

1 prosent av foreldrene med gjennomsnittlig skårer på CBCL/2-3 er helt enig i at de er bekymret for barnets språk, mens 20 prosent oppgir at de er enige. Det er i tillegg en andel av foreldrene (ti prosent) som er litt bekymret, noe som viser at 31 prosent av foreldre med barn som skårer gjennomsnittlig har en grad av bekymring.

Av barna som skårer sterkt er det ingen som er helt enig i at de er bekymret, og 2 prosent (1 stykk) er enig i at de er bekymret. Allikevel er det 16 prosent som er litt bekymret, selv om barnet skårer sterkt i testen CBCL/2-3.

Til sammen er 18 prosent av hele utvalget helt enige, eller enig i at de er bekymret for barnas språkutvikling på morsmålet.

4.3.3 Foreldres vurdering på norsk

Tabell 17

BPVS-II (tredelt) og *Sammenliknet med barn på samme alder; hvor godt synes du barnet ditt forstår det som blir sagt på norsk?*

	Svakt	Gjennomsnittlig	Sterkt	Total
Dårlig	5	5	3	13
Ikke så godt	13	19	17	49
Likt andre barn	14	46	31	91
Bedre enn andre barn	0	2	2	4
Total	32	72	53	157

Tallene i tabellen illustrerer caser.

<i>Sammenliknet med barn på samme alder; hvor godt synes du barnet ditt forstår det som blir sagt på norsk?</i>	Value*	Asymptomic Significance (2-sided)
	6.834 ^a	.336

Value*= Perason Chi-square.

a. 5 cells (42 %) have expected count less than 5. The minimum expected count is .82.

Krysstabellen vist i tabell 17, viser hvordan foreldre har svart på spørsmålet «Sammenliknet med barn på samme alder; hvor godt synes du barnet ditt forstår det som blir sagt på norsk?» og hvilken skåre barnet fikk på testen BPVS-II. Ingen av foreldrene med barn som skårer lavest på BPVS-II mener at barnet forstår norsk bedre enn andre barn, mens 44 prosent (14 stykk), mener barnet deres har språkforståelse på norsk som på samme nivå som andre barn. 56 prosent av foreldrene til de som skårer lavt på BPVS-II vurderer imidlertid barnets norskspråklige forståelse forholdsvis riktig, altså at barnet er dårlig eller ikke så gode i norsk. Allikevel viser chi-square testen at funnene ikke er signifikante (se tabell 17).

66 prosent av foreldrene til barn med gjennomsnittlige skårer på BPVS-II vurderer barnets språkforståelse på norsk som like godt eller bedre enn andre barn. Det samme mønsteret gjelder for foreldre som har barn som skårer høyt på BPVS-II, der 62 prosent svarer at barnet deres forstår norsk likt som, eller bedre enn andre barn.

Tabell 18

BPVS-II (tredelt) og *Sammenliknet med barn på samme alder; hvor godt synes du barnet ditt snakker på norsk?*

	Svakt	Gjennomsnittlig	Sterkt	Total
Dårlig	10	7	4	21
Ikke så godt	10	27	21	58
Likt andre barn	12	35	26	73
Bedre enn andre barn	0	2	2	4
Total	32	71	53	156

Tallene i tabellen illustrerer caser.

<i>Sammenliknet med barn på samme alder; hvor godt synes du barnet ditt snakker på norsk?</i>	Value*	Asymptotic Significance (2-sided)
	11.869 ^a	.065

Value*= Pearson Chi-square.

a. 4 cells (33,3 %) have expected count less than 5. The minimum expected count is .82

Krysstabellen vist i tabell 18, viser hvordan foreldre har svart på spørsmålet «Sammenliknet med barn på samme alder; hvor godt synes du barnet ditt snakker på norsk?» og hvilken skåre barnet fikk på testen BPVS-II. 63 prosent (20 stykk) av de 32 som skårer lavest på BPVS-II vurderes av foreldrene til å snakke norsk dårlig eller ikke så godt.

49 prosent av foreldrene (34 stykk) som har barn med gjennomsnittlige skårer, og 47 prosent (25 stykk) av de med barn med høye språkskårer på BPVS-II oppgir at barnet deres snakker dårlig eller ikke så godt på norsk.

52 prosent av foreldrene med barn som skårer gjennomsnittlig, og 52 prosent av de med barn med høye språkskårer vurderer barnet deres sitt ekspressive språk i tråd med hvordan barnet skårer på BPVS-II, altså gjennomsnittlig eller høyt.

Til sammen oppgir 49 prosent av det samlede utvalget at de syns barnet deres snakker norsk bedre (4 stykk) eller like godt som andre barn (74 stykk). Chi-square testen viser at funnene ikke er signifikante (se tabell 18).

5. Diskusjon

I denne delen av oppgaven vil funn fra resultatdelen drøftes i lys av relevant teori og tidligere forskning. En vil diskutere disse resultatene i rekkefølge ut ifra de fire forskningsspørsmålene for å kunne svare på den overordnede problemstillingen.

Målet med studien er å svare på problemstillingen «Er minoritetsspråklige foreldres vurdering av, og bekymring for barnets språk gode indikatorer for barnets språklige ferdigheter?» Denne problemstillingen ble operasjonalisert ved hjelp av fire forskningsspørsmål:

1. I hvilken grad korresponderer foreldres *vurdering* av barns språklige ferdigheter på L1 med barnets ordforråd på L1?
2. Er det samsvar mellom foreldres *bekymring* for barnets L1 og barnets ordforråd på L1?
3. I hvilken grad korresponderer foreldres *vurdering* av barns språklige ferdigheter på L2 med barnets impressive ordforråd på L2?
4. Er det samsvar mellom foreldres *bekymring* av barnets ferdigheter på L1 og barnets impressive ordforråd på L2?

5.1 I hvilken grad korresponderer foreldres *vurdering* av barns språklige ferdigheter på L1 med barnets ordforråd på L1?

I denne delen av kapittelet vil en undersøke og forsøke å gi svar på om foreldres vurdering av barnets språklige ferdigheter på morsmål er en god indikator på barnets morsmålsferdigheter. Første forskningsspørsmål rettes mot foreldrenes vurdering av barnets morsmål, og baseres på analyser av spørsmål fra spørreskjema om barnets morsmål og testskårer fra CBCL/2-3.

Videre vil en se på resultatene og diskutere funnene i lys av valgt teoretisk ramme. Til forskningsspørsmålet er spørsmålene «Sammenlignet med barn på samme alder; hvor godt synes du barnet ditt forstår det som blir sagt på morsmålet?», «Sammenlignet med barn på samme alder; hvor godt synes du barnet ditt snakker på morsmålet?» og «Er det lett for familie og venner å ha en samtale med barnet på morsmålet?» satt til foreldres vurdering av barnets språk på morsmål. Disse blir tatt med i denne delen da spørsmålene omhandler foreldrenes egen vurdering av barnets ferdigheter på morsmålet.

5.1.1 «Sammenliknet med barn på samme alder; hvor godt synes du barnet ditt forstår det som blir sagt på morsmålet?»

Første forskningsspørsmål rettes mot foreldres vurdering av barnets morsmål, og baseres på analyser av spørsmål fra spørreskjema om morsmål og testskårer fra CBCL/2-3. Resultatene viste at det ikke var signifikant sammenheng mellom foreldrenes vurdering av barnets språkforståelse på morsmål og skårene på CBCL/2-3 (se tabell 13), noe som peker i retning av at minoritetsspråklige foreldres vurdering av barnets impressive ferdigheter ikke er en reliabel indikator på barnets ferdigheter. Dette sammenfaller med tidligere forskning som har undersøkt sammenhengen mellom språkforståelse og foreldres vurdering i enspråklige utvalg (Sachse & Suchodoletz, 2008, s. 39). Underrapportering av vansker kan ha flere årsaksforklaringer og en mulig fortolkning kan ses i lys av et kulturelt perspektiv (Engebriksen & Fuglerud, 2009, s. 90–91). Underrapportering kan ha en sammenheng med hvordan spesialpedagogisk hjelp blir sett på i deres hjemland da dette kan gi negative assosiasjoner. I henhold til Paradis et al. (2010) er det en tendens til at en ikke ønsker å utlevere nære familiemedlemmer, samtidig som det kan oppleves som et nederlag å innrømme vanskeligheter med språk (s. 481). Spesielt vil både under- og overrapportering være en risikofaktor når en arbeider med foreldrerapportering (Simonsen et al., 2014, s. 5). Underrapportering kan forklares gjennom en skepsis mot institusjoner som involverer seg i oppdragelsen til barnet (Engebriksen & Fuglerud, 2009, s. 90–91). Foreldre underrapporterer gjerne for å unngå og eksponere barnet, og skjule eventuelle svakheter i frykt for å miste autonomi over eget barn, da en ikke ønsker å involvere andre instanser enn hjemmet.

En annen forklaring kan knyttes til hvordan spørsmålene i spørreskjemaet er stilt. Det kan være mer håndfast å vurdere eget barns ferdigheter i samtaler med venner og familie, mens sammenlikning med andre barn kan være mer utfordrende. Dette kan forklares gjennom Paradis (2010) som skiller mellom «simultan flerspråklig» og «sekvensiell flerspråklig» (s. 228), noe som nødvendigvis vil ha en innvirkning på hvor godt barnet mestrer morsmålet. Flerspråklige er en heterogen gruppe, der en ikke kan generalisere hele barnegruppen da det finnes store ulikheter i tilegnelse av språket. Ulikheter oppstår basert på hvor lenge en har blitt eksponert for et nytt språk, hvor mye språkstimuli en får fra barnehage og hjemme, og kvalitet av språkutvikling. Med bakgrunn i dette kan det vise til vanskeligheter foreldre har stått ovenfor når de skal svare på spørsmålene der de skal sammenligne med andre barn. Her vil svarene avhenge av hvem foreldrene sammenligner med, om det en som har hatt samme

eksponering for morsmålet og andrespråket, om det er et barn som kun snakker morsmålet og om det er samme kvalitet på eksponeringen av språkene. Dette kan være faktorer som gjør at foreldre enten over- eller undervurderer eget barn.

5.1.2 «Sammenliknet med barn på samme alder; hvor godt synes du barnet snakker på morsmålet?»

Når det kommer til å vurdere barnets ekspressive ferdigheter på morsmål, viste resultatene fra analysene at det er en signifikant sammenheng mellom CBCL/2-3 og foreldrenes vurdering av barnets ekspressive ferdigheter på morsmål om hvor godt foreldrene synes barnet snakker på morsmål ($r=.31^{**}$) og hvor lett det er for venner og familie å ha en samtale med barnet ($r=.20^*$). Sammenhengen mellom CBCL/2-3 og de to spørsmålene knyttet til ekspressive ferdigheter var moderat, men peker i retning av at foreldre er forholdsvis gode til å vurdere barnets ekspressive ferdigheter. Resultatene fra krysstabellene bekrefter til dels denne antakelsen, ettersom hele 51 prosent av foreldrene til barna med svakest språk vurderer barnets sine ekspressive morsmålsferdigheter som «Dårlig» eller «Ikke så gode» (se tabell 14). Spørsmålet «Sammenliknet med barn på samme alder; hvor godt synes du barnet ditt snakker på morsmål» kan på den måten vurderes som et godt inngangsspørsmål til foreldre ettersom spørsmålet fanger opp omtrent halvparten av barna med utfordringer.

Mine resultater, som peker i retning av at foreldres vurdering av sitt eget barns ekspressive ferdigheter er henholdsvis gode, samsvarer med funnene til Paradis et al. (2010) som fant at foreldrerapportering er et reliabelt verktøy for barnegrupper som inkluderer flerspråklige, enspråklige og på tvers av kulturer og språk (s. 476). Selv om en stor del av barnegruppen i mitt masterprosjekt blir korrekt identifisert, vil enda en relativt stor andel av barna (49 prosent) gå uoppdaget hvis en kun stoler på foreldres vurdering. Reliabiliteten til foreldrerapportering blir dermed utfordrende å sette total lit til da det er stor variasjon i grad av korrekt vurdering.

I forskningen til Paradis et al. (2010) ble det anvendt liknende spørsmål i spørreskjema som ble benyttet i mitt masterprosjekt. I Paradis et al. (2010) ble det anvendt spørsmålene: “Compared to other children of the same age, how do you think that your child expresses him/herself?”, “Compared to other children of the same age; does your child have difficulty producing correct sentences?”, “Is it easy for your family and friends to have a conversation

with your child?” og “Are you satisfied with how your child speaks your mother tongue?” (s. 483). Funnene fra denne studien tilsa at foreldrerapportering var reliabelt for flerspråklige barn på tvers av kulturer og språk (s. 476). I min studie, med relativt like spørsmål, oppnådde en ikke den samme konklusjonen.

Simonsen et al. (2014) sin forskning viser til hvordan foreldre kan sitte på verdifull informasjon som tester, observasjon og kartleggingsverktøy ikke kan identifisere, som barnets språkferdigheter på morsmålet (s. 5). Denne forskningen samsvarer med hva som har blitt identifisert i dette masterprosjektet da spørsmålet har signifikante funn. Funnene viser til at foreldre er bedre til å korrekt identifisere ekspressive ferdigheter hos barnet enn impressive ferdigheter. Kun halvparten av foreldrene med barn med svakest språkskårer vurderer barnets språk i tråd med hvordan de skårer på språktesten CBCL/2-3. Et viktig punkt for videre drøfting er imidlertid om 51 prosent identifiseringssikkerhet er godt nok. Funnene fra mitt masterprosjekt peker i retning av at foreldrene ikke alltid har korrekt vurdering av barnets ekspressive ferdigheter, noe som utfordrer antakelsen om foreldres treffsikkerhet knyttet til eget barns språklige ferdighetsnivå (Simonsen et al., 2014, s. 5).

I denne studien rapporterer foreldrene i høyere grad om vanskeligheter knyttet til barnets ekspressive ferdigheter, men lav grad av impressive ferdigheter. Dette samsvarer med forskning av Pua et al. (2017) som viser til hvordan foreldre har større utfordringer med å korrekt identifisere barn med impressive vansker enn ekspressive vansker (s. 959). En mulig årsaksforklaring til denne ulikheten er at foreldre ofte ikke er like observante over barns språkforståelse, da dette er vanskeligere å oppdage enn det ekspressive språket til barnet. Utfordringer med å oppdage vansker med språkforståelse kan forklares ved at barnet forstår konteksten rundt språket og dermed klarer å tolke korrekt. I tillegg er språket i hjemmet mer basert på hverdagslige begrep som barnet møter ofte.

Krysstabellene tyder på at spørsmålet «Sammenliknet med barn på samme alder; hvor godt synes du barnet snakker på morsmålet?» er en relativt middels treffsikker indikator for reell språklige ferdigheter. Chi-square testen av denne krysstabellen viste at resultatet var signifikante.

5.1.3 «Er det lett for familie og venner å ha en samtale med barnet på morsmålet?»

Sammenhengen mellom CBCL/2-3 og spørsmålet «Hvor lett er det for venner og familie å ha en samtale med barnet» var noe svakere ($r=.20^*$) enn mellom CBCL/2-3 og det overnevnte spørsmålet knyttet til ekspressive ferdigheter ($r=.31^{**}$). Resultatene fra krysstabellene peker i retning av at spørsmålet likevel er mer treffsikkert ettersom 76 prosent av foreldrene til barna som skårer svakest på CBCL/2-3 vurderer barna sine i tråd med testskåren (se tabell 15). Sett opp mot det øvrige utvalget, er det imidlertid grunn til å trekke reliabilitet av dette spørsmålet under tvil. Dette er fordi flere har ukorrekt vurdert eget barn til at det er «Veldig vanskelig» eller «Noen ganger vanskelig» til tross for at barnet skårer gjennomsnittlig eller sterkt i CBCL/2-3.

Resultatene understreker viktigheten ved å gjennomføre krysstabell i tillegg til korrelasjonsanalyse, da en hadde fått et ukorrekt funn hvis en kun hadde sett på korrelasjonsanalysen (Bjørndal & Hofoss, 2004, s. 96). Uten å anvende krysstabeller hadde en risikert å ikke fått identifisert de barna som faktisk skårer dårligst og som blir vurdert av foreldrene til å ha svake kommunikative ferdigheter. Det er en stor grad av overrapportering til dette spørsmålet, som ville gitt et annet resultat hvis en kun hadde sett på korrelasjonsanalysen.

Utfordringer knyttet til samtaler kan handle om at barnet ikke har nådd milepæler i barnets språkutvikling, som er en risikofaktor (Bishop et al., 2016, s. 10). Barna i mitt utvalg er mellom to til fire år, og i og med at de er flerspråklige kan det være mye å forvente at de skal ha avanserte, verbale kommunikasjonsferdigheter på dette tidspunktet i utviklingen. Hvis barnet viser minimal intensjon om kommunikasjon, reagerer lite til tale og prater kun med to- til tre-ordsytringer er det grunn for bekymring. Spesielt i aldersgruppen tre til fem år, som dette utvalget baseres på, er det grunn til bekymring hvis barnet ikke blir forstått av personer som er i nær omgangskrets rundt barnet (Bishop et al., 2016, s. 10). Med bakgrunn i funnene vil en understreke viktigheten av at barnehagen informerer minoritetsspråklige foreldre om milepælene barnet bør befinne seg i, basert på alder, et flerspråklig perspektiv og teori om flerspråklig utvikling. Foreldrene bør ha kjennskap til milepælene barnet befinner seg i da det kan være en ulik tilegnelse av ferdigheter ut ifra hvilket språk en vurderer barnet i. Det er foreldrene som står i best posisjon til å vurdere barnets språk i og med at det er de som kan morsmålet, og derfor er det viktig å inkludere dem da de står i best posisjon til å vurdere

barnets ferdigheter på morsmål. Foreldrene er i best posisjon da det er de som kan morsmålet (Simonsen et al., 2014, s. 5). For at dette skal være fordelaktig for alle parter er det viktig at barnehagen innehar mer kunnskap om milepæler for flerspråklige, slik at det kan bli en bedre dialog mellom barnehage og foreldre. Dette vil også bidra til at barnehagen kan ha en større del i vurdering av flerspråklige barns språklige ferdigheter.

En kan se på mangelfull treffsikkerhet knyttet til barnets ekspressive ferdigheter mot Gatt et al. (2015) som viser til hvordan foreldre ofte undervurderer ekspressive, leksikalske ferdigheter hos barnet. En bør bruke flere metoder, som for eksempel intervju for å sikre et mer helhetlig bilde (s. 154). På denne måten får foreldrene muligheten til å forklare seg i mer detaljer, og barnehagepersonell kan stille oppfølgingsspørsmål for å innhente mer informasjon.

Funn fra dette masterprosjektet tyder på at spørsmålet «Er det lett for familie og venner å ha en samtale med barnet på morsmålet?» er relativt middels treffsikkert når det kommer til å fange opp barna med svakest morsmålsferdigheter. Spørsmålet treffer ganske godt på korrekt vurdering av barnets kommunikative ferdigheter hvis de skårer svakt, men samtidig er det en stor grad av overrapportering av barn som skårer middels og sterkt. Chi-square testen viser at resultatene ikke er signifikante (se tabell 15).

5.2 Er det samsvar mellom foreldres *bekymring* for barnets L1 og barnets ordforråd på L1?

Her vil en svare på det andre forskningsspørsmålet og se på utsagnet «Jeg er bekymret for barnet mitt sin språkutvikling på morsmål» i sammenheng med skåren fra CBCL/2-3. Videre undersøkes disse resultatene og diskuteres i lys av det teoretiske grunnlaget.

5.2.1 «Jeg er bekymret for barnet mitt sin språkutvikling på morsmålet»

Resultatene fra analysene knyttet til foreldrenes bekymring viser at det er 19 prosent (32 stykk) av foreldre som uttrykker bekymring til eget barns språkutvikling på morsmålet ved å svare «Litt enig» eller «Enig» i spørreskjemaet (se tabell 8). Korrelasjonsanalysen mellom spørreskjemaet og testen CBCL/2-3 viser en korrelasjon mellom utsagnet og skåren fra testen ($r=-.21$). I krysstabellen som ble gjennomført viser at av de 37 barna med svakest skåre på CBCL/2-3 så var det 24 prosent av foreldrene som uttrykte bekymring for eget barns

språkutvikling på morsmålet. Hvis en inkluderer de foreldrene som svarte at de er «Litt enig», kan en anslå at det er samsvar mellom foreldres bekymring for språk og 59 prosent (22 stykk) av de som skårer lavest på CBCL/2-3 (se tabell 16). Til dette spørsmålet har en valgt å også inkludere svaralternativet «Litt enig» da formuleringen tilsier at en har en viss grad av bekymring til eget barns språkutvikling på morsmålet. Selv om svaralternativet ikke viser til stor grad av bekymring, viser det enda til en viss grad av bekymring.

Til tross for dette resultatet er det 41 prosent (15 stykk) av de som skårer svakest på testen, hvor foreldrene ikke er bekymret i det hele tatt, selv om barna har en svak skåre i CBCL/2-3. I lys av disse funnene kan en vurdere om foreldrerapportering, knyttet til bekymring til barnets språkutvikling på morsmålet, fanger opp flere enn spørsmål knyttet til vurdering av språklige ferdigheter. Dette vises igjen i funnene som tilsier at 59 prosent klarer å korrekt identifisere sine barn. Samtidig kan en ikke unngå og også se på de 41 prosentene av barna som blir vurdert til «Helt uenig», men som skårer svakt på morsmål. Foreldres bekymring til barnet bør derfor drøftes videre om det kan regnes som en reliabel måte å fange opp barn som strever med språket. På den ene siden er det overvekt av identifiserte barn, men samtidig blir en stor del av barnegruppen ikke identifisert i det hele tatt.

Innsamling av testresultatet for barna i testen CBCL/2-3 ble gjennomført av foreldrene. Da er det viktig å notere seg at dette kan vise til usikkerhet knyttet til korrekt testskåre.

Reliabiliteten kan påvirkes ved at foreldrene, som nevnt tidligere, ikke ønsker å utlevere eget barn med språklige vansker (Paradis et al., 2010, s. 481). Dermed risikerer en at foreldrene overrapporterer om barnas reelle språklige ferdigheter. Med bakgrunn i dette er det viktig å tolke resultatene med forsiktighet.

Funnene fra analysen samsvarer til en viss grad med funnene fra Bishop et al (2016) som viser til at foreldres bekymring til barnets språk, tale og kommunikasjon er en god indikator på faktiske vansker (s. 9). Resultatene peker i retning av at foreldres bekymring kan anvendes som en indikator, men ikke som en del av et kartleggingsarbeid, da en stor del av barnegruppen kan gå uidentifisert. Samtidig er det viktig å merke seg at det er en ulikhet mellom antall barn vurdert til å forstå og snakke dårligere morsmål enn rapportert bekymring. Her viser frekvensanalysene (se tabell 5, og 6) at i variabelen om hvor godt barnet forstår på morsmålet er det kun 11 som blir vurdert til å ha dårlig eller ikke så bra, men i variabelen om hvor godt barnet snakker på morsmålet er det 46 som blir vurdert svakere enn andre. Funnene blir interessante når en sammenligner variabelen for bekymring til barnets morsmålsutvikling og spørsmålene knyttet til sammenligning med andre barn, altså vurdering. Flere rapporterer

om bekymring, enn vansker med forståelse eller hvordan barnet snakker morsmålet i spørreskjemaet. Det er totalt 76 foreldre som rapporterer om ulik grad av bekymring (se tabell 8), men kun totalt 57 som rapporterer om vanskeligheter med forståelse eller språk. Dette kan vise til en risiko for at foreldrenes vurdering av engstelse til barnets språk ikke kommer tydelig nok frem gjennom spørsmålene, eller at foreldrene ikke forstår hva som menes med vanskeligheter med språkforståelse og språket. En kan også tenke seg at foreldrene har en utvidet forståelse av ordet «bekymring», der de trekker inn ferdigheter knyttet til andre aspekter som lek, samspill med andre og språk. Funn av Baker og Cantwell (1982) viser til hvordan det er sammenheng mellom språkmestring og sosial mestring i barnehagealder og hvordan disse påvirker hverandre gjensidig (henvist i Loge et al., 2006, s. 10).

Den høyere graden av rapportert bekymring enn de andre variablene, kan en se i lys av at en har anvendt graderte svar der en ikke svarer kun «ja» eller «nei». I denne studien er svaralternativene graderte som gjør at en i større grad kan vurdere hvor en vil skåre barnet sitt. Dette kan bidra til at flere uttrykker bekymring, da en ikke risikerer total utlevering av barnet, men det kan være lettere å innrømme at en i en viss grad er bekymret. Graderte svaralternativer ble anvendt i studien av Pratt et al. (2022), der foreldrene og lærere brukte Likert-skala til å vurdere barnas språkforståelse på morsmålet og andrespråket (s. 80-81). Denne studien oppdaget at foreldre- og lærerrapportering, både på morsmål og andrespråk, korrelerte betydelig med barnas språkferdigheter. Pratt et al. (2022) avdekket en større sammenheng enn ved tidligere forskning som har anvendt svaralternativ uten mulighet til å gradere (s. 87).

De 41 prosentene av barnegruppen som ikke blir identifisert står i risiko for å utvikle vanskeligheter knyttet til språkforståelse. Svake språklige ferdigheter ved fire år er en risiko med tanke på språklige vansker, som for eksempel utviklingsmessige språkforstyrrelser (Bishop et al., 2016, s. 10). Barna vil da risikere å bli betegnet som en «svak forstår», og som på et senere tidspunkt ha vansker med lesing (Bishop & Snowling, 2004, s. 858). Disse barna risikerer vanskeligheter med å forstå meningen til ord og lære seg nye ord, som resulterer i et svakt ordforråd, som vil få følger for barnets sosiale og faglige utvikling (Hulme & Snowling, 2009, s. 112; Mjelve Hagen & Rogde, 2021, s. 81). Det er også viktig å innhente korrekt informasjon for å oppdage om barnet har utviklingsmessige språkforstyrrelser.

Utviklingsmessige språkforstyrrelser er spesielt vanskelig å identifisere flerspråklige barn med, da det er vanskelig å vurdere (Bishop et al., 2016, s. 13). Identifisering er vanskelig på grunn av at utfordringer med språket kan ha flere årsaker, som for eksempel mangelfull

eksponering. Med bakgrunn i dette understrekes det hvor viktig det er å innhente informasjon fra foreldrene om morsmålsferdighetene til barnet, da språkforstyrrelser vil vises igjen på begge språk (Monsrud, 2013b, s. 108). Uten å innhente informasjon om språklige ferdigheter utvikling på morsmål kan det blir utfordrende for barnehagepersonell å tilegne seg fullstendig kunnskap om barnets ferdighetsnivå.

Viktigheten ved å identifisere barn med risiko for utvikling av svak språkforståelse eller språkforstyrrelser ligger til grunn for muligheten for tidlig innsats. Hvis en oppdager barn med vansker tidlig, kan en iverksette korrekte og målrettede tiltak som motvirker eller minsker alvorlighetsgraden av utfordringene (Lundetræ & Walgermo, 2021, s. 60). Tiltakene vil oppnå best effekt hvis de blir iverksatt så tidlig som mulig (Lyster, 2019, s. 12).

Med bakgrunn i funnene fra denne studien kan en påstå at å spørre foreldre om bekymring for morsmålsutvikling er en middels tilfredsstillende indikator på barnets språk, men ikke fullstendig tilfredsstillende. Chi-square testen viser at resultatet ikke er signifikant.

5.3 I hvilken grad korresponderer foreldres *vurdering* av barns språklige ferdigheter på L2 med barnets impressive ordforråd på L2?

Tredje forskningsspørsmål rettes mot foreldres vurdering av barnets norskerferdigheter, og baseres på analyser av spørsmål fra spørreskjema om norskerferdigheter og testskårer fra BPVS-II. Her inkluderer en spørsmålene «Sammenliknet med barn på samme alder; hvor godt synes du barnet ditt forstår det som blir sagt på norsk» og «Sammenliknet med barn på samme alder; hvor godt synes du barnet ditt snakker på norsk?».

5.3.1 «Sammenliknet med barn på samme alder; hvor godt synes du barnet ditt forstår det som blir sagt på norsk?»

Til spørsmålet «Sammenliknet med barn på samme alder; hvor godt synes du barnet ditt forstår det som blir sagt på norsk?» har 9 prosent svart at barnet deres har dårlig forståelse, mens 32 prosent svarer «Ikke særlig godt» til spørsmålet. Dette utgjør at 41 prosent av foreldrene mener at barnet i liten eller i svært liten grad forstår det som blir sagt på norsk. Dette svarer til en korrelasjon mellom spørsmålet og skårene fra BPVS-II ($r=.17$). I krysstabellen ser en at 14 stykk (44 prosent) av foreldre med barn som skårer lavest på BPVS-II mener at barnet forstår norsk like godt som andre barn. Samtidig kan en se hvordan 56

prosent av foreldrene med barn som skårer lavest på BPVS-II skårer barna sine forholdsvis korrekt, altså at de har skåret til dårlig eller ikke så gode i norsk.

Variabler knyttet til barnets språkforståelse på norsk er inkludert på grunn av at det er viktig å tilegne seg et mer helhetlig bilde av barnets språkforståelse på både morsmål og andrespråket, i dette tilfellet norsk. Her kan en risikere at barnehagen identifiserer barnets vansker med andrespråket og tilegner skyld til for eksempel kort eksponering, i stedet for at en undersøker andre årsaker til hvorfor barnet har utfordringer. Viktigheten av å innhente informasjon fra foreldre om barnets språkutvikling henger sterkt sammen med hvordan Tabors (1997, henvist i Stangeland et al., 2014, s. 67) beskrivelse av flerspråklige barns andrespråkstilegnelse. Tabor beskriver flere faser, som kjennetegnes ved at barnet blant annet ikke blir forstått, forsøker å anvende sitt morsmål og trekker seg unna. Barnet vil dermed ikke få vist i barnehagen den reelle språkkompetansen barnet sitter på, da store perioder av barnets språkutvikling vil være i en stille periode. Dette forklares gjennom et «splittet ordforråd» der barnets vokabular er på ulike ferdighetsnivå på hvert språk, som baseres på barnets eksponering for språkene (Bishop et al., 2016, s. 13). Barnehagen kan dermed ha et inntrykk av barnets språklige ferdigheter som ikke samsvarer med barnets reelle ordforråd, da de flerspråklige barna ikke får vist frem sine ferdigheter. Barnet kan ha et annet ferdighetsnivå på morsmålet sitt, der barnet er innenfor språklige milepæler i forhold til sin alder, men ikke på andrespråket. Dermed risikerer en at barnehagepersonell er bekymret for barnets språklige utvikling, men dette har bakgrunn i at barnet ikke får vist sine språklige ferdigheter, som er sterkest på morsmålet, i forhold til på andrespråket.

Foreldre kan gi utfyllende informasjon om hvilke milepæler barnet har gjennomgått på morsmålet da utvikling til barnet kan være på en annen milepæl på morsmålet enn på andrespråket. Årsaken til ulikheter er mest sannsynlig på grunn av ulik grad av eksponering på språkene og dermed får personal rundt barnet en bedre forståelse for dets totale språkforståelse. Dette understrekes av Thurmann-Moe (2013) som viser til når flerspråklige barn lærer seg et nytt språk, repeterer barnet stadiene i den språklige utviklingen på det nye språket (s. 67). Tilegnelse av språk skjer gjennom parallelle faser og en kan ikke si noe om barnets totale språkforståelse uten å inkludere begge språk.

Spørsmålet «Sammenliknet med barn på samme alder; hvor godt synes du barnet ditt forstår det som blir sagt på norsk?» viser resultatene at spørsmålet er en middels tilfredsstillende indikator for språkforståelse på norsk, da over 56 prosent blir korrekt identifisert. Mot dette spørsmålet er det viktig å merke seg at de resterende 44 prosent blir vurdert til å være like

gode forståere på norsk som andre barn. Chi-square testen av funnene viser at resultatene ikke er signifikante.

5.3.2 «Sammenliknet med barn på samme alder; hvor godt synes du barnet ditt snakker på norsk?»

Spørsmålet «Sammenliknet med barn på samme alder; hvor godt synes du barnet ditt snakker på norsk?» viser frekvensanalysen at 53 prosent (87 stykk) av foreldrene har svart at de mener at barnet deres har vanskeligheter med å snakke på norsk, enten ved å svare «Dårlig» eller «Ikke særlig godt». Korrelasjonsanalysen viser til signifikante funn ($r=,21$) mellom spørsmålet og testen BPVS-II. Krysstabellen (tabell 18) viser til at 63 prosent av de 32 som skårer lavest på BPVS-II vurderes av foreldrene til å snakke norsk «Dårlig» eller «Ikke så godt». Samtidig viser funnene til at 49 prosent av foreldrene som har barn med gjennomsnittlige skårer, og 47 prosent av de med høye språkskårer på BPVS-II oppgir at barnet deres snakker «Dårlig» eller «Ikke så godt norsk». Dette tilsvarer en høy grad av overrapportering av vansker, som kan vise til vanskeligheter med å korrekt vurdere eget barns språklige ferdigheter på norsk. Dette kan forstås som at norsk blir lite anvendt i hjemmet og at foreldrene ikke har nok kjennskap til norsk selv, til å vurdere barnets norskferdigheter.

Hos flerspråklige barn kan det være utfordrende å identifisere språkforståelsen da ordforrådet til barnet kan være kontekstuel avhengig. Kontekstuel avhengig tilsier at barnet innehar kjennskap til ord på sitt morsmål, men har ikke den samme kunnskapen på norsk. Språket som anvendes i barnehagen, kontra i hjemmet, kan være ulikt og derfor har de et «splittet ordforråd» (Oller, 2005, s. 1747). Dette sammenfaller med resultatene fra denne studien, da foreldrene her undervurderer eget barn i stor grad. Foreldrene vurderer barnet til å ha dårligere ferdigheter på norsk enn det de i realiteten har. Dette tilsier at i en kartleggingsprosess av barnas språklige ferdigheter, bør en innhente informasjon fra andre kilder enn bare foreldrene.

Cummins (1984, s. 43, hentet fra Thurmann-Moe, 2012, s. 63) sin dual-isfjellmodell viser til hvordan barnas ferdigheter på morsmålet kan overføres til andrespråket gjennom en grunnleggende språkkompetanse. Ordforrådet til barnet avhenger av eksponering for språkene, som blir understreket i resultatene fra dette spørsmålet. Flerspråklige barn har som regel et mindre ordforråd, ordassosiasjoner, svakere språkforståelse og morfologisk kunnskap på grunn av lavere grad av språklig stimuli fra hjemmet på andrespråket (Lundetræ & Walgermo, 2021, s. 40). Svakheter i disse ferdighetene gir flerspråklige barn en stor ulempe, i

forhold til enspråklige barn. De flerspråklige barna risikerer å utvikle svakere bredde- og dybdeforståelse av ord, samtidig som deres ordforråd vokser i mindre grad enn enspråklige barn (Monsrud, 2013a, s. 133). Her understrekes viktigheten av å ha et godt, språkstimulerende miljø, både i hjem og i barnehage. Et språkstimulerende miljø kan sikres gjennom blant annet tiltaket som ble iverksatt gjennom SPrELL-prosjektet. Da mottok foreldrene bildebøker av høy kvalitet på sitt morsmål, som de ble oppfordret til å lese hjemme sammen med barna, samtidig som barnehagen fikk tilgang til de samme bøkene på norsk (Nasjonalt lesesenter, 2021). Det at barna mottok bøkene på begge språk, kan bidra til at barna klarte å overføre ferdigheter i det ene språket til det andre, og dermed «samle» flerspråklige barns «splittet ordforråd» (Oller, 2005, s. 1747). Tiltaket kan også ha en overføringsverdi mellom språkene, der barnet kobler sammen eksisterende kunnskaper om for eksempel morsmålet og klarer å overføre denne kunnskapen til norskferdighetene (Essahli Vik, 2020, s. 209). Ved å anvende dette tiltaket legger barnehagen til rette for et språkstimulerende miljø. Barn i språkstimulerende miljø tilegner seg tre ganger så stort ordforråd som barn i mindre språkstimulerende miljø (Monsrud, 2013a, s. 131). Hvis andrespråket blir lite anvendt i hjemmet kan overrapporteringen av lav vurdering forklares gjennom at foreldrene tenker at barna har lav grad av eksponering slik at de ikke har opparbeidet seg tilstrekkelige språklige ferdigheter på andrespråket. Barnet innehar imidlertid ferdigheter som det kan ha overført fra morsmål til andrespråk og hvis barnehagen er dyktig til å eksponere barnet for språket og har skapt et språkstimulerende miljø kan dette avveie mangelen på eksponering for andrespråket i hjemmet.

Med bakgrunn i funnene fra denne studien kan en påstå at å spørre foreldre om sammenlikning med andre barns språklige ferdigheter på norsk også er en svak indikator på barnets språk. Årsaken til dette er på grunn av den høye andelen av foreldre som overrapporterer om barnas dårlige språk, mens de i realiteten skårer til gjennomsnittlig eller sterk skåre. Chi-square testen viser at resultatet ikke er signifikant.

5.4 Er det samsvar mellom foreldres *bekymring* av barnets ferdigheter på L1 og barnets impressive ordforråd på L2?

Basert på korrelasjonsanalysen var det ingen sammenheng mellom foreldrenes bekymring for morsmålsutvikling og vokabular på norsk. Dermed vil en påstå at dette spørsmålet ikke er en god indikator for kartlegging av flerspråklige barns språkutvikling på norsk. Selv om

spørsmålet ikke regnes som en god indikator, er dette likevel nyttig å inkludere i studien, da det kan være med på å utvide kunnskapsgrunnlaget i barnehagepraksis. Da bør barnehagene informeres om at det er svak sammenheng mellom foreldres bekymring på morsmål og barnas språkskårer i andrespråket og må sette lit til svarene med stor forsiktighet.

5.5 Er minoritetsspråklige foreldres vurdering av, og bekymring for barnets språk gode indikatorer for barnets språklige ferdigheter?

Funnene fra denne studien viser til store utfordringer koblet til å korrekt identifisere barn med utfordringer knyttet til språklige vansker, på både morsmål og norsk. Funnene viser til relativt gjennomsnittlig grad av korrekt vurdering, men kun et spørsmål har signifikante funn i krysstabellene. Tabell 14 viser til hvordan kun spørsmålet «Sammenliknet med andre barn; hvor godt synes du barnet ditt snakker på morsmålet» hadde chi-square test med signifikante funn. Spørsmålene knyttet til både vurdering og bekymring samsvarer i middels grad med reell kompetanse hos barnet, da barna blir både under- og overvurdert av foreldrene i språklige ferdigheter på morsmål og norsk.

Funnene til rapportering er interessante, blant annet når en ser på hvordan foreldrene er rimelig treffsikre på å vurdere barnet sine ekspressive ferdigheter, både på morsmål og norsk. Det samme kan ikke overføres til vurdering av barnets språkforståelse, som viser til et behov for opplæring og veiledning av personal i barnehagen for å sikre at de bruker pålitelige vurderingsmetoder, som standardiserte tester tilpasset flerspråklige, observasjon eller andre verktøy for å vurdere språkforståelse. Det er også viktig å merke seg at en overvekt av foreldre med barn med gjennomsnittlige norskspråklige ferdigheter vurderer barnets norsk som dårligere enn andre barn. En mulig årsaksforklaring på dette kan være at foreldrene er mer kritiske til barnets andrespråkstilegnelse. Foreldre kan tilegne skyld til mangelfull eksponering fra hjemmet, at foreldrene ikke har gode nok kunnskaper på andrespråket til å vurdere barnet korrekt eller at sammenlikning kan være vanskeligere. En risiko er at foreldrene sammenlikner barnet sitt med andre barn i barnehagen som er enspråklige, og som har ulike forutsetninger for å mestre språket i tidlig alder. Her vises et behov for bedre kommunikasjon og samarbeid mellom barnehage og hjem, da foreldrene kan ha feiloppfatninger til barnets språkferdigheter. Det kan være hensiktsmessig med opplæring eller veiledning for å sikre at foreldrene forstår og vurderer barnets språklige ferdigheter mer nøyaktig.

Funnene peker i retning av at det må fokuseres mer på språk i barnehagen, men også i barnehagens samtaler med foreldrene. En ønsker å gjennomføre dette for å sikre at foreldrene blir tryggere i sin vurdering av barnets språklige ferdigheter eller vansker. Korrekt vurdering av barnets språk omhandler ikke bare at en ønsker mer reliable indikatorer som barnehagen kan anvende for å iverksette målrettede tiltak, men også et ønske om å sikre foreldrenes trygghet rundt språk. Uten trygghet risikerer en at mange bekymrer seg unødige, mens andre som burde hatt et større fokus på språk, opplever at barnet har likt eller bedre språknivå enn andre. Hvorvidt dette er reelt eller at de overrapporterer har en ikke svar på. Hvis årsaken til underrapportering er at foreldrene er redd for å miste autoritet eller skam knyttet til vansker med språk, er dette et signal om behov for mer informasjon. De behøver informasjon om at det ikke er skammelig eller utleverende å informere om bekymring eller vansker, og at barnehagen og andre instanser ønsker å støtte og hjelpe barnets språkutvikling ved å legge til rette for gode tiltak og støtte i barnets språklige ferdigheter.

Paradis et al. (2010) viser til hvor viktig det er å tilegne seg informasjon om barnets språkforståelse på morsmål for å få et helhetlig bilde av flerspråklige barns kompetanse. Dette er spesielt viktig der barnet har brukt morsmålet i stor grad, mens andrespråket er i tidlig utvikling (s. 475). Denne informasjonen kan en tenke seg at det er foreldrene som innehar, da de har størst kjennskap til barnets språklige ferdigheter på morsmålet. Barnehagen kan risikere å ikke innhente tilstrekkelig informasjon ved å kun se på andrespråksferdigheter, da de møter barnet i ulike miljøer og foreldrene har mer kunnskap om bakgrunnsinformasjon og barnets livshistorie. Derfor vil foreldrerapportering fungere som en berikelse i kartleggingen av barnets språkutvikling (Johansen Lyngseth, 2020a, s. 52) da funnene fra denne studien peker i retning av at foreldre i mange tilfeller er i stand til å identifisere svake språklige ferdigheter hos eget barn. Her understreker en hvor viktig det er å ha et godt samarbeid mellom barnehage og hjem for å sikre et mer helhetlig bilde av barnets språkutvikling og for å dele faglig kompetanse. Dette bør være en prosess der foreldre og barnehage hjelper og støtter opp mot hverandre for å tilegne seg så mye informasjon om barnet som mulig. Foreldre kan hjelpe barnehagen i å skape et mer helhetlig bilde av barnets språkutvikling, mens barnehagen kan fungere som veileder i hvordan tolke og forstå barnets språkutvikling. Viktigheten av et godt foreldresamarbeid understrekes av Johansen Lyngseth (2020a) som beskriver hvordan et godt samarbeid med foreldre er grunnleggende for å hjelpe barn med språklige vansker. Dette er på grunn av både hjem og barnehage er de viktigste arenaene for barnets utvikling, trivsel og dannelse (s. 51). Barnehagen bør hjelpe og veilede foreldre i hvordan vurdere eget barns

morsmålsutvikling ved å dele kunnskap om milepæler barnet bør befinne seg i, faresignaler foreldrene bør se etter, grundige forklaringer over hvordan en forstår språkforståelse og hva en skal se etter for å vurdere barnets forståelse og språklige ferdigheter.

Denne studien vil støtte seg til forskningen til Gatt et al. (2015) som viser til at foreldrerapportering fungerer best som pekepinner enn indikatorer for barnets tilegnet vokabular. En bør anvende denne informasjonen for videre testing, der en sammenligner barna med hverandre, basert på foreldrerapportering for å lettere oppdage hvem som faktisk behøver ekstra tiltak (ibid. s. 154-155). Foreldrerapportering anbefales også å innhentes gjennom intervju, da barnehage har mulighet til å stille oppfølgingsspørsmål, forklare hva de mener og innhente mer informasjon gjennom en samtale enn gjennom et spørreskjema. Anbefaling knyttet til intervju viser til Gatt et al. (2015) som trekker frem hvordan foreldre ofte undervurderer ekspressive leksikalske ferdigheter, hvis de ikke får mulighet til å utdype selv (s. 154).

Samtidig er det viktig å understreke hvor stor utfordring dette utgjør, da en ikke har klare indikatorer for å identifisere flerspråklige barn med språklige vansker. En kan ikke sette total lit på verken foreldrerapportering eller kartleggingsverktøy. Dette kaller for en stor utfordring i arbeidet med tidlig identifisering og for å forhindre videreutvikling av språklige vansker. Funnet understreker et behov for ytterligere forskning for å forstå hvilke faktorer som påvirker foreldrenes oppfatninger og at det bør utvikles intervensjoner rettet mot foreldre og barnehagepersonell for å fremme tidlig identifisering.

Spørsmålene «Sammenliknet med barn på samme alder; hvor godt synes du barnet ditt forstår det som blir sagt på norsk?», «Sammenliknet med barn på samme alder; hvor godt synes du barnet ditt snakker på norsk?» og «Er det lett for familie og venner å ha en samtale med barnet på morsmålet?» er middels gode indikatorer for reell språkutvikling. Til disse spørsmålene blir cirka halvparten av barna korrekt identifisert, men dette er imidlertid ikke totalt tilfredsstillende. Spørsmålene regnes som ikke totalt tilfredsstillende fordi det er en relativt høy andel av barna som ikke blir identifisert på grunn av overrapportering om vansker, spesielt knyttet til barnets kommunikative ferdigheter og norskferdigheter. Med bakgrunn i at funnene har svakheter i sammenheng med disse spørsmålene er det viktig at en ikke setter total lit til foreldrerapportering. En kan anvende foreldrerapportering som pekepinner (Gatt et al., 2015, s. 154–155), snarere enn reliable predikatorer, for vurdering av flerspråklige barns språkutvikling.

Utsagnet «Jeg er bekymret for barnet mitt sin språkutvikling på morsmålet» og spørsmålet «Sammenliknet med barn på samme alder; hvor godt synes du barnet ditt snakker på morsmålet» er noe mer treffsikkert enn de andre spørsmålene, og kan dermed være hensiktsmessig å bruke disse spørsmålene i kartleggingsarbeidet i barnehagen. Også til disse spørsmålene er det viktig å ikke sette total lit til, da en risikerer at et barn går uidentifisert. En vil derfor trekke frem hvordan et godt foreldresamarbeid, fremme læring hos de ansatte i barnehage om flerspråklig utvikling, milepæler og innhente mer informasjon for å sikre korrekt identifisering av flerspråklige barn med vansker med språk.

6. Avslutning

Denne masteroppgaven har forsøkt å svare på problemstillingen «Er minoritetsspråklige foreldres vurdering av, og bekymring for barnets språk gode indikatorer for barnets språklige ferdigheter?»

Antallet flerspråklige barn i norsk barnehage har økt de siste årene (Utdanningsdirektoratet, 2021) og flerspråklige barns språklige ferdigheter varierer ved skolestart (Kunnskapsdepartementet, 2008). Dette understreker et behov for å innhente gode kartleggingstester for å identifisere barna med behov for ekstra støtte og tidlig tiltak rettet mot språklige ferdigheter for å sikre en god overgang til skolegang og sosial fungering. Kunnskapsdepartementet (2011) konkluderte med i en rapport fra 2011 at de kartleggingsverktøyene som brukes i barnehagen for å kartlegge språk hos en- og flerspråklige barn er i liten grad egnet til å sikkert innhente korrekt informasjon (s. 242). Funnene fra Kunnskapsdepartementet kaller for et større fokus og et behov for bedre kartleggingsverktøy for korrekt identifisering av barn med språklige vansker. Denne studien har forsøkt å identifisere om foreldrerapportering kan fungere som en del av kartleggingsarbeidet til å fange opp de barna som har språklige utfordringer med andrespråket.

Resultatene fra studien viser at foreldrerapportering i en viss grad kan anvendes som en reliabel del av kartleggingen for å identifisere flerspråklige barn med språklige vansker. Resultatene av analysen viser at foreldre er bedre på å korrekt identifisere barnas ekspressive ferdigheter enn impulsive. Funnene kan overføres til praksis ved at foreldrenes rapportering om ekspressive ferdigheter bør bli en del av kartleggingen rundt barnets språklige ferdigheter hvis en har mistanke om vansker.

Til utsagnet «Jeg er bekymret for barnet mitt sin språkutvikling på morsmålet» ble 59 prosent av barna korrekt identifisert. Funnene forutsetter at en inkluderer alle grader av rapportert bekymring, også alternativet «Litt enig», som en oppnår gjennom å ha graderte svaralternativ. Å ha graderte svaralternativ kan være en viktig forutsetning for å innhente korrekt data da det kan være lettere for foreldrene å vurdere enn til et «ja» og «nei»-spørsmål. Det kan også være lettere for foreldrene å svare reelt når det er graderte svar, da en minsker følelsen av utlevering og skam rundt utfordringer med språket hos eget barn.

Funnene viser også til hvordan spørsmål knyttet til bekymring er mer reliable enn spørsmål knyttet til vurdering av språk, som i dette prosjektet har vært knyttet til sammenlikning med

andre barn. Dette kan ha bakgrunn i at det kan være utfordrende for foreldre å sammenlikne med andre barn, da flerspråklige barn er en heterogen gruppe. Ferdighetsnivå, kvalitet og eksponering for både morsmål og andrespråk kan variere stort i denne gruppen der svarene kan basere seg på en sammenlikning med et barn som ikke er sammenliknbart.

I funnene ser en imidlertid at foreldrene både under- og overrapporterer eget barns ferdigheter når en ser på resultatene fra krysstabeller. Foreldre skårer barna sine til både bedre, og dårligere, ferdigheter enn det som vises igjen i testene på både morsmål og norsk.

Resultatene er oppsiktsvekkende og illevarslende da en risikerer at flerspråklige barns språklige vansker går uidentifisert da barnehagen ikke har noen verktøy en kan stole på helt på for å avdekke vansker hos barna. Når det ikke finnes enkle metoder for å identifisere barna med vansker, kan en risikere at flere går uoppdaget, og dermed kan utvikle seg til større vansker med språket. For barna som er i risiko for å utvikle vansker med språk er det viktig at personalet rundt barnet jobber proaktivt, observerer og screener barna regelmessig for å forsøke å fange opp tidlige tegn på språkvansker. Da kan det være nødvendig med videreutvikling av kartleggingsverktøy og rutiner for å identifisere disse barna. Det bør tilbys opplæring og ressurser til barnehagepersonell og foreldre for å hjelpe dem med å korrekt identifisere og støtte barn med språkvansker. Konsekvensene ved språklige utfordringer, som barna risikerer å utvikle, kan påvirke større deler av barnas liv, både for faglig og sosial fungering. Flerspråklige barn med vansker ved språkforståelse kan miste muligheten til å motta målrettede tiltak for å minske videreutvikling av svak språkforståelse. Flerspråklige barn kan tildeles årsaksforklaringer som ikke er reelle for barnet, som mangel på eksponering, i stedet for en språkvanske hvis en ikke vet hvordan en skal gå frem for å identifisere disse barna.

Funnene fra studien understreker behovet for et godt samarbeid mellom hjem og barnehage, som må ha en god, ærlig og informert dialog for å avdekke språkvansker hos barnet.

Resultatene avdekker et mulig kunnskapshull som må tettes av de som er ansvarlige for barnets utvikling, både personal og foreldre. Resultatene kan vise til dårligere kommunikasjon enn det som er ønskelig for å avdekke mangel på språkforståelse hos barnet. Hvis en ved oppstart i barnehagen har informerte møter på hva en skal lete etter for foreldre i et ønske om å innhente informasjon om morsmålstilegnelsen kan identifisering bli lettere for foreldrene. Her kan barnehagen gjøre en viktig jobb i å ufarliggjøre informering, skape felles holdninger og forståelse for synet på barn med språklige vansker. Et sterkere samarbeid kan også bidra til å gjennomføre tiltak i både hjemmet og skole, da kan en eksempelvis se på tiltaket som ble

iverksatt i forskningsprosjektet for SPrELL. Barnehagen kan lese bøker på norsk, og råde foreldre til å enten lese den samme boken på morsmål, eller å anvende ordene i samtaler med barna for å sikre overføring av forståelse for ordet på begge språk. Da legger en til rette for språkstimulerende miljø, i både hjemmet og i barnehagen.

Til videre forskning hadde det vært interessant om en valgte ut et utvalg av de foreldrene som har svart på spørreskjema, også kunne gjennomgå en samtale i samarbeid med barnehagen. Da kunne personalet stille oppfølgingsspørsmål til foreldrenes vurdering eller gi eksempler underveis for å lettere konkretisere hva en skal være observant over. Videre kunne en se om svarene endret seg etter samtalen og om dette ga høyere skåre av treffsikkerhet knyttet til foreldrerapportering. En kunne også sett på barnas ekspressive ferdigheter på norsk for å sikre at barna ikke gjetter på BPVS-II, for å se om en hadde fått et annet resultat.

7. Litteraturliste

- Achenbach, T. M., & Ruffle, T. M. (2000). The Child Behavior Checklist and Related Forms for Assessing Behavioral/Emotional Problems and Competencies. *Pediatrics In Review*, 21(8), 265–271. <https://doi.org/10.1542/pir.21.8.265>
- Bialystok, E., Luk, G., Peets, K. F., & Yang, S. (2010). Receptive vocabulary differences in monolingual and bilingual children. *Bilingualism: Language and Cognition*, 13(4), 525–531. <https://doi.org/10.1017/S1366728909990423>
- Bishop, D. V. M., & Snowling, M. J. (2004). Developmental Dyslexia and Specific Language Impairment: Same or Different? *Psychological Bulletin*, 130(6), 858–886. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.130.6.858>
- Bishop, D. V. M., Snowling, M. J., Thompson, P. A., Greenhalgh, T., & CATALISE consortium. (2016). CATALISE: A Multinational and Multidisciplinary Delphi Consensus Study. Identifying Language Impairments in Children. *PLOS ONE*, 11(7), e0158753. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0158753>
- Bishop, D. V. M., Snowling, M. J., Thompson, P. A., Greenhalgh, T., & Consortium, and the C.-2. (2017). Phase 2 of CATALISE: a multinational and multidisciplinary Delphi consensus study of problems with language development: Terminology. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 58(10), 1068–1080. <https://doi.org/10.1111/jcpp.12721>
- Bjerkan, K. M. (2013). Noen aspekter ved norsk som andrespråk. I K. M. Bjerkan, M.-B. Monsrud, & A. C. Thurmann-Moe, *Ordforråd hos flerspråklige barn: Pedagogiske og spesialpedagogiske utfordringer* (1. utgave). Gyldendal Akademisk.
- Bjørndal, A., & Hofoss, D. (2004). *Statistikk for helse- og sosialfagene* (2. utgave). Gyldendal akademisk.
- Boerma, T., & Blom, E. (2017). Assessment of bilingual children: What if testing both languages is not possible? *Journal of Communication Disorders*, 66, 65–76. <https://doi.org/10.1016/j.jcomdis.2017.04.001>
- Bubikova-Moan, J. (2019). Reported parent-teacher dialogues on child language learning: Voicing agency in interview narratives. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 22(6), 768–786. <https://doi.org/10.1080/13670050.2017.1313192>
- Dunn, L. M., Dunn, L. M., Whetton, C., & Burley, J. (1997). British Picture Vocabulary Scale (2nd ed.). *NFER-Nelson*.

- Egeberg, E. (2016). *Minoritetsspråk og flerspråklighet: En håndbok i utredning og vurdering* (2. utgave). Cappelen Damm.
- Engebrigtsen, A. I., & Fuglerud, Ø. (2009). *Kultur og generasjon: Tilpasningsprosesser blant somaliere og tamiler i Norge*. Universitetsforlag.
- Essahli Vik, N. (2020). Samspill og dialog i språkkartlegging av flerspråklige barn. I E. Johansen Lyngseth (Red.), *Kartlegging av barns språk i tidlig alder*. Gyldendal Akademisk.
- Gabrielsen, E. (2021). Noen korte historiske tilbakeblikk. I F. E. Tønnessen (Red.), *Å lykkes med lesing- tidlig innsats og tilpasset leseopplæring* (2. utgave). Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Gatt, D., O'Toole, C., & Haman, E. (2015). Using Parental Report to Assess Early Lexical Production in Children Exposed to More Than One Language. I S. Armon-Lotem, J. de Jonge, & N. Meir (Red.), *Assessing multilingual children: Disentangling bilingualism from language impairment*. Multilingual Matters.
- Gjems, L. (2014). Barn, språk, læring og lek. I M. B. Drugli (Red.), *Utvikling, lek og læring i barnehagen: Forskning og praksis* (2. utgave). Fagbokforlaget.
- Grimm, A., & Schulz, P. (2014). Specific Language Impairment and Early Second Language Acquisition: The Risk of Over- and Underdiagnosis. *Child Indicators Research*, 7(4), 821–841. <https://doi.org/10.1007/s12187-013-9230-6>
- Gunnerud, H. L., Foldnes, N., & Melby-Lervåg, M. (2022). Levels of skills and predictive patterns of reading comprehension in bilingual children with an early age of acquisition. *Reading and Writing*, 35(10), 2365–2387. <https://doi.org/10.1007/s11145-022-10286-2>
- Helse- og omsorgsdepartement. (2019). *Meld. St. 19 (2018–2019)* [Stortingsmelding]. Regjeringa.no; regjeringen.no. <https://www.regjeringen.no/nm/dokumenter/meld.-st.-19-20182019/id2639770/>
- Hole, K. (2013). Språktiltak for å fremme god leseforståelse. *Spesialpedagogikk*, 6. <https://utdanningsforskning.no/artikler/2013/spraktiltak-for-a-fremme-god-leseforstaelse/>
- Hulme, C., & Snowling, M. (2009). *Developmental disorders of language learning and cognition*. Wiley-Blackwell.
- Hulme, C., & Snowling, M. J. (2016). Reading disorders and dyslexia. *Current Opinion in Pediatrics*, 28(6), 731–735. <https://doi.org/10.1097/MOP.0000000000000411>

- Johannessen, A., & Tufte, P. A. (2022). *Introduksjon til IMB SPSS Statistics* (5. utgave). Abstrakt forlag AS.
- Johannessen, A., Tufte, P. A., & Christoffersen, L. (2021). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (6. utgave). Abstrakt forlag AS.
- Johansen Lyngseth, E. (2020a). Kartlegging av språk og kommunikasjon. I E. Johansen Lyngseth (Red.), *Kartlegging av barns språk i tidlig alder*. Gyldendal Akademisk.
- Johansen Lyngseth, E. (2020b). Språkutvikling og modeller for språk. I E. Johansen Lyngseth (Red.), *Kartlegging av barns språk i tidlig alder*. Gyldendal Akademisk.
- Karlsen, E. J., & Gjevikhaug, A. C. (2020). *Flerspråklige barn med språkvansker og utviklingsforstyrrelser- Hvordan oppdage språkvanskene og tilrettelegge for flerspråklighet i barnehagen?* Gyldendal.
- Kleven, T. A., & Hjordemaal, F. (2018). *Innføring i pedagogisk forskningsmetode* (3. utgave). Vigmostad & Bjørke AS.
- Klinkenberg, J. E. (2017). Lesevansker- oppsummering av ny forskning. *Tidsskrift for Norsk psykologforening*, Volum 55. <https://psykologtidsskriftet.no/node/17022/pdf>
- Kornør, H., & Jozefiak, T. (2012). Måleegenskaper ved den norske versjonen av Child Behavior Checklist (CBCL). *PsykTestBARN*, 1. <https://doi.org/10.21337/0014>
- Kunnskapsdepartementet. (2005). *Barnehageloven* (LOV-2005-06-17-64). Lovdata. https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64/KAPITTEL_7#KAPITTEL_7
- Kunnskapsdepartementet. (2006). *Meld. St. 16 (2006–2007)* [Stortingsmelding]. Regjeringen.no; regjeringen.no. <https://www.regjeringen.no/contentassets/a48dfbadb0bb492a8fb91de475b44c41/no/pdfs/stm200620070016000dddpdfs.pdf>
- Kunnskapsdepartementet. (2008). *Meld. St. 23 (2007–2008)* [Stortingsmelding]. Regjeringen.no; regjeringen.no. <https://www.regjeringen.no/contentassets/e78e5e702d464f89bbc2f1a0d5f507d7/no/pdfs/stm200720080023000dddpdfs.pdf>
- Kunnskapsdepartementet. (2011). *Vurdering av verktøy som brukes til å kartlegge barns språk i norske barnehager*. https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kd/vedlegg/barnehager/rapporter-og-planer/ekspertgruppe/vurdering_av_verktoy_2011.pdf
- Kunnskapsdepartementet. (2019). *Meld. St. 6 (2019–2020)* [Stortingsmelding]. Regjeringen.no; regjeringen.no. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-6-20192020/id2677025/>

- Loge, I. K., Leidland, K., Mellegaard, M., Sleveland Olsen, A. H., & Waldeland, T. (2006). *Alle med- Veiledningshefte*. Info Vest Forlag.
- Lundetræ, K., & Walgermo, B. R. (2021). Leseopplæring- å komme på sporet. I F. E. Tønnessen (Red.), *Å lykkes med lesing- tidlig innsats og tilpasset leseopplæring* (2. utgave). Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Lyster, S.-A. H. (2019). *Elever med lese- og skrivevansker: Hva vet vi? Hva gjør vi?* (2. utgave). Cappelen Damm.
- Melby-Lervåg, M., & Lervåg, A. (2018). Språklig utvilking hos barn fra null til fem år. I M. B. Drugli (Red.), *Utvikling, lek og læring i barnehagen- forskning og praksis* (2. utgave). Fagbokforlaget.
- Mjelve Hagen, Å., & Rogde, K. (2021). Effekten av språk-intervensjoner på tidlig leseforståelse. I I. Bråten (Red.), *Leseforståelse i skolen—Utfordringer og muligheter*. Cappelen Damm Akademisk.
- Monsrud, M.-B. (2013a). Hvordan tilrettelegge for utvikling av ordforråd. I K. M. Bjerkan, M.-B. Monsrud, & A. C. Thurmann-Moe, *Ordforråd hos flerspråklige barn: Pedagogiske og spesialpedagogiske utfordringer* (1. utgave). Gyldendal Akademisk.
- Monsrud, M.-B. (2013b). Svake andrespråksferdigheter eller spesialpedagogiske behov? I K. M. Bjerkan, M.-B. Monsrud, & A. C. Thurmann-Moe, *Ordforråd hos flerspråklige barn: Pedagogiske og spesialpedagogiske utfordringer* (1. utgave). Gyldendal Akademisk.
- Monsrud, M.-B., Karlsen, J., Klem, M., & Steffensen Bratlie, S. (2021). Å vurdere språkkompetansen til flerspråklige barn med minoritetsbakgrunn: Betydningen av språklige erfaringer. *Norsk Tidsskrift for logopedi*, 3.
https://www.statped.no/globalassets/fagomrader/flerspraklighet/logopedi_3-23_a-vurdere-flerspraklige-barns-sprakkompetanse--betydningen-av-spraklige-erfaringer_.pdf
- Morken, I., & Karlsen, J. (2019). Migrasjonsrelaterte lærevansker. I R. Tangen (Red.), *Spesialpedagogikk* (6. utgave). Cappelen Damm Akademisk.
- Nasjonalt lesesenter. (2021). *Sprell: Samtalebaserte lesepraksiser*.
<https://www.uis.no/nb/filiorum-senter-for-barnehageforskning/sprell-samtalebaserte-lesepraksiser#/>
- NESH. (2021). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora* (5). Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora.

- <https://www.forskningsetikk.no/globalassets/dokumenter/4-publikasjoner-som-pdf/forskningsetiske-retningslinjer-for-samfunnsvitenskap-og-humaniora.pdf>
- Nouraey, P., Ayatollahi, M. A., & Moghadas, M. (2021). Late Language Emergence: A literature Review. *Sultan Qaboos University Medical Journal [SQUMJ]*, 21(2), e182-190. <https://doi.org/10.18295/squmj.2021.21.02.005>
- Oller, D. K. (2005). *The Distributed Characteristic in Bilingual Learning*.
- Pallant, J. (2020). *SPSS survival manual: A step by step guide to data analysis using IBM SPSS* (7th edition). Open University Press.
- Paradis, J. (2010). The interface between bilingual development and specific language impairment. *Applied Psycholinguistics*, 31(2), 227–252. <https://doi.org/10.1017/S0142716409990373>
- Paradis, J., Emmerzael, K., & Duncan, T. S. (2010). Assessment of English language learners: Using parent report on first language development. *Journal of Communication Disorders*, 43(6), 474–497. <https://doi.org/10.1016/j.jcomdis.2010.01.002>
- Pratt, A. S., Adams, A. M., Peña, E. D., & Bedore, L. M. (2022). Exploring the Use of Parent and Teacher Questionnaires to Screen for Language Disorders in Bilingual Children. *Topics in Early Childhood Special Education*, 42(1), 77–90. <https://doi.org/10.1177/0271121420942308>
- Pua, E. P. K., Lee, M. L. C., & Rickard Liow, S. J. (2017). Screening Bilingual Preschoolers for Language Difficulties: Utility of Teacher and Parent Reports. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 60(4), 950–968. https://doi.org/10.1044/2016_JSLHR-L-16-0122
- Ringdal, K. (2018). *Enhet og mangfold samfunnsvitenskapelig forskning og kvantitativ metode* (4. utgave). Fagbokforlaget.
- Ryen, E., & Gram Simonsen, H. (2015). Tidlig flerspråklighet—Myter og realiteter. *NOA-Norsk som andrespråk*, 30. <https://ojs.novus.no/index.php/NOA/article/view/1188>
- Sachse, S., & Suchodoletz, W. V. (2008). Early Identification of Language Delay by Direct Language Assessment or Parent Report? *Journal of Developmental & Behavioral Pediatrics*, 29(1), 34–41. <https://doi.org/10.1097/DBP.0b013e318146902a>
- Silkoset, R., Olsson, U. H., & Gripsrud, G. (2021). *Metode, dataanalyse og innsikt* (4. utgave). Cappelen Damm.
- Simonsen, H. G., Kristoffersen, K. E., Bleses, D., Wehberg, S., & Jørgensen, R. N. (2014). The Norwegian Communicative Development Inventories: Reliability, main

- developmental trends and gender differences. *First Language*, 34(1), 3–23.
<https://doi.org/10.1177/0142723713510997>
- Stangeland, E., Wagner, Å. K., & Reikerås, E. (2014). Enspråklige og flerspråklige barns språklige og sosiale fungering i barnehagen. I *Skriv! Les! Artikler fra den andre nordiske konferansen om skriving, lesing og literacy* (s. 65–90). Fagbokforlaget.
- Steinkellner, A. (2017). Hvordan går det med innvandrere og deres barn i skolen? *Innvandrere i Norge*. <https://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/hvordan-gar-det-med-innvandrere-og-deres-barn-i-skolen>
- Thurmann-Moe, A. C. (2013). Utvikling av ordforråd i en flerspråklig kontekst. I K. M. Bjerkan, M.-B. Monsrud, & A. C. Thurmann-Moe, *Ordforråd hos flerspråklige barn: Pedagogiske og spesialpedagogiske utfordringer* (1. utgave). Gyldendal Akademisk.
- Utdanningsdirektoratet. (2017a). *Rammeplan for barnehagen*. Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.
<https://www.udir.no/contentassets/5d0f4d947b244cfe90be8e6d475ba1b4/rammeplan-for-barnehagen---bokmal-pdf.pdf>
- Utdanningsdirektoratet. (2017b). *Språk i barnehagen – mye mer enn bare prat*.
<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/stottemateriell-til-rammeplanen/sprak-i-barnehagen--mye-mer-enn-bare-prat/>
- Utdanningsdirektoratet. (2021). *Fakta om barnehager 2021*.
- Valvatne, H., & Sandvik, M. (2007). *Barn, språk og kultur: Språkutvikling fram til sjuårsalderen*. Cappelen akademisk forlag.

8. Vedlegg

Vedlegg 1: Spørreskjema på norsk

Spørreskjema til foreldre

Din e-postadresse:

Spørreskjemaet bevares av (sett kryss):

Mor

Far

Annen foresatt

Spørsmål om foreldre/annen foresatt:

Morsmålet til mor (sett kryss): Polsk Litauisk Arabisk Norsk

Mors høyeste fullførte utdanning (sett kryss): Ungdomsskole Videregående/fagbrev
Høgskole/Universitet

Morsmålet til far (sett kryss): Polsk Litauisk Arabisk Norsk

Fars høyeste fullførte utdanning (sett kryss): Ungdomsskole Videregående/fagbrev
Høgskole/Universitet

Jeg er motivert for å være med i SPrELL prosjektet (sett kryss):

Uenig Litt uenig Enig Helt enig

Spørsmål om barnet:

Fornavn:

Etternavn:

Fødselsdato: Dag: Måned: År:

1. Når startet barnet ditt i barnehage i Norge?
Måned: År:
2. Har barnet heltidsplass eller deltidsplass i barnehagen (sett kryss)?
Heltid Deltid
3. Hva er morsmålet til barnet (sett kryss)?
Polsk Litauisk Arabisk Norsk
4. Har barnet yngre søsken (sett kryss)? Ja Nei
5. Har barnet eldre søsken (sett kryss)? Ja Nei

6. Hvilket språk snakkes mest hjemme hos dere (sett kryss)?
 Polsk Litauisk Arabisk Norsk
7. Vi (foreldre/ foresatte) snakker norsk til barnet hjemme (sett kryss):
 Aldri Sjeldent Ofte Svært ofte
8. Søsken snakker norsk til barnet hjemme (sett kryss):
 Aldri Sjeldent Ofte Svært ofte Har ikke søsken

Barnets språkferdigheter på morsmålet:

9. Sammenliknet med barn på samme alder; hvor godt synes du barnet ditt **forstår** det som blir sagt på morsmålet (sett kryss):
 Dårlig Ikke særlig godt Likt som andre barn Bedre enn andre barn
10. Sammenliknet med barn på samme alder, hvor godt synes du barnet ditt **snakker** på morsmålet (Sett kryss):
 Dårlig Ikke særlig godt Likt som andre barn Bedre enn andre barn
11. Er det lett for familie og venner å ha en samtale med barnet på morsmålet (Sett kryss)?
 Veldig lett Ganske lett Noen ganger vanskelig Veldig vanskelig
12. Jeg er bekymret for barnet mitt sin språkutvikling på morsmålet (Sett kryss):
 Uenig Litt uenig Enig Helt enig

Barnets språkferdigheter på norsk

13. Sammenliknet med barn på samme alder; hvor godt synes du barnet ditt **forstår** det som blir sagt på norsk (Sett kryss):
 Dårlig Ikke særlig godt Likt som andre barn Bedre enn andre barn
14. Sammenliknet med barn på samme alder, hvor godt synes du barnet ditt **snakker** på norsk.
 Dårlig Ikke særlig godt Likt som andre barn Bedre enn andre barn

Lesing hjemme

15. Jeg synes det er viktig å lese med barnet mitt (Sett kryss):
 Uenig Litt uenig Enig Helt enig
16. Barnet mitt liker å bli lest for (Sett kryss):
 Uenig Litt uenig Enig Helt enig
17. I løpet av sist uke, hvor mange ganger leste du en bok på morsmålet for barnet (Sett kryss)? 0
 ganger 1 gang 2 ganger 3 ganger 4 ganger 5 ganger 6 ganger eller mer
18. I løpet av sist uke, hvor mange ganger leste du en bok på norsk for barnet (Sett kryss)? 0
 ganger 1 gang 2 ganger 3 ganger 4 ganger 5 ganger 6 ganger eller mer
19. Liker du å lese selv (Sett kryss)? Ja Nei

Vedlegg 2: Spørreskjema på arabisk

عنوان بريدك الإلكتروني:

تمت الإجابة على الاستبيان من (ضع علامة):

- الأم
 الأب
 وليّ أمر آخر

أسئلة عن الوالدين/وليّ الأمر آخر:

اللغة الأم للأم (ضع علامة): النرويجية العربية اللتوانية البولندية

أعلى شهادة تعليمية حصلت عليها الأم (ضع علامة): المدرسة الثانوية الثانوية العلمية/الثانوية المهنية الكلية/الجامعة

اللغة الأم للأب (ضع علامة): البولندية اللتوانية العربية النرويجية

أعلى شهادة تعليمية حصل عليها الأب (ضع علامة): المدرسة الثانوية الثانوية العلمية/الثانوية المهنية الكلية/الجامعة

أنا متحمس للمشاركة في مشروع SPReLL (ضع علامة):

لا أوافق لا أوافق قليلاً أوافق أوافق تماماً

أسئلة عن الطفل:

الاسم:

اللقب:

تاريخ الميلاد: اليوم: الشهر: السنة:

1. متى بدأ طفلك في روضة الأطفال في النرويج؟
الشهر: السنة:
2. هل لدى الطفل مقعد بدوام كامل أو جزئي في روضة الأطفال (ضع علامة)؟
دوام كامل دوام جزئي

3. ما هي اللغة الأم لطفلك (ضع علامة)؟

البولندية اللتوانية العربية النرويجية

4. هل لدى الطفل أشقاء صغار (ضع علامة)؟ نعم لا

5. هل لدى الطفل أشقاء كبار (ضع علامة)؟ نعم لا

6. ما هي اللغة التي تتحدثون بها في منزلكم (ضع علامة)؟

البولندية اللتوانية العربية النرويجية

7. نحن (الوالدان/أولياء الأمر) نتحدث باللغة النرويجية مع الطفل في المنزل (ضع علامة):

أبداً نادراً غالباً أحياناً كثيرة

8. يتحدث الأشقاء باللغة النرويجية مع الطفل في المنزل (ضع علامة):

أبداً نادراً غالباً أحياناً كثيرة ليس هناك أشقاء

المهارات اللغوية للطفل بلغته الأم:

9. مقارنة بالأطفال في نفس العمر؛ إلى أي مدى ترى أن طفلك يفهم ما يُقال له بلغته الأم (ضع علامة):

سيء ليس جيداً كالأطفال الآخرين أفضل من الأطفال الآخرين

10. مقارنة بالأطفال في نفس العمر؛ إلى أي مدى ترى أن طفلك يجيد التحدث بلغته الأم (ضع علامة):

سيء ليس جيداً كالأطفال الآخرين أفضل من الأطفال الآخرين

11. هل من السهل للعائلة والأصدقاء إجراء محادثة مع الطفل باللغة الأم (ضع علامة)؟

سهل جداً سهل لحد ما صعب أحياناً صعب جداً

12. أنا قلق من النمو اللغوي لطفلي بالنسبة للغة الأم (ضع علامة):

لا أوافق لا أوافق قليلاً أوافق أوافق تماماً

المهارات اللغوية للطفل باللغة النرويجية

13. مقارنة بالأطفال في نفس العمر؛ إلى أي مدى ترى أن طفلك يفهم ما يُقال له باللغة النرويجية (ضع علامة):

سيء ليس جيداً كالأطفال الآخرين أفضل من الأطفال الآخرين

14. مقارنة بالأطفال في نفس العمر؛ إلى أي مدى ترى أن طفلك يجيد التحدث باللغة النرويجية (ضع علامة):

سيء ليس جيداً كالأطفال الآخرين أفضل من الأطفال الآخرين

القراءة المنزلية

15. أرى من المهم القراءة مع طفلي (ضع علامة):

لا أوافق لا أوافق قليلاً أوافق أوافق تماماً

16. يحب طفلي أن يُقرأ له (ضع علامة):

لا أوافق لا أوافق قليلاً أوافق أوافق تماماً

17. خلال الأسبوع الماضي، كم مرة قرأت كتاباً للطفل باللغة الأم (ضع علامة)؟ ولا مرة مرة 1 مرتان 3 مرات

4 مرات 5 مرات 6 مرات أو أكثر

18. خلال الأسبوع الماضي، كم مرة قرأت كتاباً للطفل باللغة النرويجية (ضع علامة)؟ ولا مرة مرة 1 مرتان

3 مرات 4 مرات 5 مرات 6 مرات أو أكثر

هل تحب القراءة بنفسك (ضع علامة)؟

Vedlegg 3: Spørreskjema på litauisk

Klausimynas tėvams

Jūsų el. pašto adresas:

Klausimyną saugo (pažymėkite):

Motina

Tėvas

Kitas globėjas

Klausimai apie tėvus / kitą globėją:

Motinos gimtoji kalba (pažymėkite): Lenkų Lietuvių Arabų Norvegų

Aukščiausias baigtas motinos išsilavinimas (pažymėkite): Pagrindinė mokykla Gimnazija / profesinė mokykla Kolegija / universitetas

Tėvo gimtoji kalba (pažymėkite): Lenkų Lietuvių Arabų Norvegų

Aukščiausias baigtas tėvo išsilavinimas (pažymėkite): Pagrindinė mokykla Gimnazija / profesinė mokykla Kolegija / universitetas

Esu motyvuota(s) dalyvauti SPrELL projekte (pažymėkite):

Nesutinku Šiek tiek nesutinku Sutinku Visiškai sutinku

Klausimai apie vaiką:

Vardas:

Pavardė:

Gimimo data: diena: **mėnuo:** **metai:**

1. Kada jūsų vaikas pradėjo lankyti darželį Norvegijoje?
Mėnuo: Metai:
2. Ar vaikas darželyje praleidžia visą dieną, ar dalį dienos (pažymėkite)?
Visą dieną Dalį dienos
3. Kokia vaiko gimtoji kalba (pažymėkite)?
Lenkų Lietuvių Arabų Norvegų
4. Ar vaikas turi jaunesnį brolių ar seserį (pažymėkite)? Taip Ne
5. Ar vaikas turi vyresnį brolių ar seserį (pažymėkite)? Taip Ne
6. Kokia kalba dažniausiai kalbama jūsų namuose (pažymėkite)?
Lenkų Lietuvių Arabų Norvegų
7. Mes (tėvai / globėjai) namuose su vaiku kalbame norvegiškai (pažymėkite):

Niekada Retai Dažnai Labai dažnai

8. Broliai ir seserys namuose su vaiku kalba norvegiškai (pažymėkite):

Niekada Retai Dažnai Labai dažnai Šeimoje auga vienas

Vaiko gimtosios kalbos įgūdžiai

9. Palyginus su bendraamžiais, kaip gerai, jūsų nuomone, jūsų vaikas **supranta** tai, kas sakoma jo gimtąja kalba (pažymėkite)?

Prastai Nelabai gerai Kaip kiti vaikai Geriau nei kiti vaikai

10. Palyginus su bendraamžiais, kaip gerai, jūsų nuomone, jūsų vaikas **kalba** savo gimtąja kalba (pažymėkite)?

Prastai Nelabai gerai Kaip kiti vaikai Geriau nei kiti vaikai

11. Ar šeimai ir draugams lengva kalbėtis su vaiku jo gimtąja kalba (pažymėkite)?

Labai lengva Gana lengva Kartais sunku Labai sunku

12. Esu susirūpinęs (-usi) dėl savo vaiko gimtosios kalbos raidos (pažymėkite):

Nesutinku Šiek tiek nesutinku Sutinku Visiškai sutinku

Vaiko norvegų kalbos įgūdžiai

13. Palyginus su bendraamžiais, kaip gerai, jūsų nuomone, jūsų vaikas **supranta** tai, kas sakoma jo norvegiškai (pažymėkite):

Prastai Nelabai gerai Kaip kiti vaikai Geriau nei kiti vaikai

14. Palyginus su bendraamžiais, kaip gerai, jūsų nuomone, jūsų vaikas **kalba** norvegiškai (pažymėkite):

Prastai Nelabai gerai Kaip kiti vaikai Geriau nei kiti vaikai

Skaitymas namie

15. Manau, kad svarbu skaityti su savo vaiku (pažymėkite):

Nesutinku Šiek tiek nesutinku Sutinku Visiškai sutinku

16. Mano vaikui patinka, kai jam skaito (pažymėkite):

Nesutinku Šiek tiek nesutinku Sutinku Visiškai sutinku

17. Kiek kartų per praėjusią savaitę skaitėte knygą vaikui jo gimtąja kalba (pažymėkite): 0 kartų
1 kartą 2 kartus 3 kartus 4 kartus 5 kartus 6 ar daugiau kartų

18. Kiek kartų per praėjusią savaitę skaitėte knygą vaikui norvegiškai (pažymėkite): 0 kartų
 1 kartą 2 kartus 3 kartus 4 kartus 5 kartus 6 ar daugiau kartų

19. Ar jums pačiam (-iai) patinka skaityti (pažymėkite)? Taip Ne

Vedlegg 4: Spørreskjema på polsk

Ankieta dla rodziców

Twój adres e-mail:

Ankietę wypełnia (zakreśl):

- Matka
- Ojciec
- Inny opiekun

Pytania dotyczące rodziców/innych opiekunów:

Język ojczysty matki (zakreśl): polski litewski arabski norweski

Najwyższe ukończone wykształcenie matki (zakreśl): Gimnazjum Szkoła średnia/świadectwo szkoły zawodowej Szkoła wyższa/Uniwersytet

Język ojczysty ojca (zakreśl): polski litewski arabski norweski

Najwyższe ukończone wykształcenie ojca (zakreśl): Gimnazjum Szkoła średnia/świadectwo szkoły zawodowej Szkoła wyższa/Uniwersytet

Jestem zmotywowany/-a do wzięcia udziału w projekcie SPReLL (zakreśl):

Nie zgadzam się Trochę się nie zgadzam Zgadzam się Całkowicie się zgadzam

Pytania dotyczące dziecka:

Imię:.....

Nazwisko:.....

Data urodzenia: Dzień: Miesiąc: Rok:

1. Kiedy Twoje dziecko zaczęło uczęszczać do przedszkola w Norwegii?
Miesiąc: Rok:
2. Dziecko uczęszcza do przedszkola w pełnym czy niepełnym wymiarze godzin (zakreśl)?
Pełny wymiar godzin Niepełny wymiar godzin
3. Jaki jest język ojczysty dziecka (zakreśl)?
polski litewski arabski norweski
4. Czy dziecko ma młodszego rodzeństwo (zakreśl)? Tak Nie
5. Czy dziecko ma starszego rodzeństwo (zakreśl)? Tak Nie
6. Jaki język jest najczęściej używany w Waszym domu (zakreśl)?
polski litewski arabski norweski

7. My (rodzice/opiekunowie) mówimy do dziecka w domu po norwesku (zakreśl):
Nigdy Rzadko Często Bardzo często

8. Rodzeństwo mówi do dziecka w domu po norwesku (zakreśl):
Nigdy Rzadko Często Bardzo często Dziecko nie ma rodzeństwa

Umiejętności językowe dziecka w języku ojczystym:

9. W porównaniu z innymi dziećmi w tym samym wieku, na ile dobrze, Twoim zdaniem, Twoje dziecko **rozumie**, co mówi się w jego ojczystym języku (zakreśl):

Źle Niezbyt dobrze Tak, jak inne dzieci Lepiej niż inne dzieci

10. W porównaniu z innymi dziećmi w tym samym wieku, na ile dobrze, Twoim zdaniem, Twoje dziecko **mówi** w swoim ojczystym języku (zakreśl):

Źle Niezbyt dobrze Tak, jak inne dzieci Lepiej niż inne dzieci

11. Czy rodzinie i przyjaciołom łatwo jest rozmawiać z dzieckiem w jego ojczystym języku (zakreśl)?

Bardzo łatwo Raczej łatwo Czasami trudno Bardzo trudno

12. Martwię się o rozwój językowy mojego dziecka w jego ojczystym języku (zakreśl):

Nie zgadzam się Trochę się nie zgadzam Zgadzam się Całkowicie się zgadzam

Umiejętności językowe dziecka w języku norweskim

13. W porównaniu z innymi dziećmi w tym samym wieku, na ile dobrze Twoim zdaniem Twoje dziecko **rozumie**, co mówi się w języku norweskim (zakreśl):

Źle Niezbyt dobrze Tak, jak inne dzieci Lepiej niż inne dzieci

14. W porównaniu z innymi dziećmi w tym samym wieku, na ile dobrze, Twoim zdaniem, Twoje dziecko **mówi** w języku norweskim (zakreśl):

Źle Niezbyt dobrze Tak, jak inne dzieci Lepiej niż inne dzieci

Czytanie w domu

15. Uważam, że czytanie z moim dzieckiem jest ważne (zakreśl):

Nie zgadzam się Trochę się nie zgadzam Zgadzam się Całkowicie się zgadzam

16. Moje dziecko lubi, gdy mu się czyta (zakreśl):

Nie zgadzam się Trochę się nie zgadzam Zgadzam się Całkowicie się zgadzam

17. Ile razy w ostatnim tygodniu czytałeś/-aś dziecku książkę w jego ojczystym języku (zakreśl)?

0 1 raz 2 razy 3 razy 4 razy 5 razy 6 razy lub więcej

18. Ile razy w ostatnim tygodniu czytałeś/-aś dziecku książkę w języku norweskim (zakreśl)?

0 1 raz 2 razy 3 razy 4 razy 5 razy 6 razy lub więcej

19. Czy sam/-a lubisz czytać (zakreśl)? Tak Nie

Vedlegg 5: Child Behaviour Checklist (CBCL/2-3)

Vennligst lag en sirkel rundt hvert ord som barnet ditt sier SPONTANT (ikke bare imiterer eller forstår). Hvis barnet ditt sier ordet på listen på et annet språk enn norsk, merk det norske ordet og skriv den første bokstaven for språket (for eksempel S for Spansk). Ta med ord selv om de ikke er uttalt riktig eller er på "babyspråk".

MAT	DYR	HANDLINGER	HUSHOLDNING	BESKRIVELSER	ANNET
1. eple	55. bjørn	107. bad	163. badekar	216. borte	264. en bokstav
2. banan	56. humle	108. frokost	164. seng	217. går bra	265. borte
3. brød	57. fugl	109. bringe	165. teppe	218. slem	266. bæsj
4. smør	58. insekt	110. fange	166. flaske	219. stor	267. ha det
5. kake	59. kanin	111. klappe	167. bolle	220. svart	268. unnskyld
6. godteri	60. katt	112. lukke	168. stol	221. blå	269. her
7. frokostblanding	61. kylling	113. komme	169. klokke	222. i stykker	270. hei/hallo
8. ost	62. ku	114. hoste	170. vugge	223. rydde	271. i
9. kaffe	63. hund	115. klippe	171. kopp	224. kald	272. meg
10. sjokolade	64. and	116. danse	172. dør	225. mørk	273. njai
11. kjeks	65. elefant	117. middag	173. gulv	226. skitten	274. min
12. drikke	66. fisk	118. bæsj	174. gaffel	227. tørr	275. meg selv
13. egg	67. frosk	119. ned	175. glass	228. snill	276. natta
14. mat	68. hest	120. spise	176. kniv	229. glad	277. nei
15. druer	69. apekatt	121. mate	177. lys	230. tung	278. av
16. tyggegummi	70. gris	122. ferdig	178. speil	231. varm	279. på
17. hamburger	71. valp	123. ordne	179. pute	232. sulten	280. ute
18. potlse	72. slange	124. hente	180. tallerken	233. liten	281. vær så snill
19. is	73. tiger	125. gi	181. potte	234. mine	282. barne-tv
20. juice	74. kalkun	126. gå	182. radio	235. mer	283. vær stille
21. kjøtt	75. skiipadde	127. ha	183. rom	236. fin	284. takk
22. melk		128. hjelpe	184. vask	237. pen	285. der
23. appelsin	KROPPSELER	129. slå	185. såpe	238. rød	286. under
24. pizza	76. arm	130. klemme	186. skje	239. lukte vondt	287. velkommen
25. potetgull	77. navle	131. hoppe	187. trapp	240. det	288. hva
26. rosiner	78. rumpe	132. sparke	188. bord	241. dette	289. hvor
27. brus	79. hake	133. kysse	189. telefon	242. trett	290. hvorfor
28. suppe	80. øre	134. velte	190. håndkle	243. våt	291. voff voff
29. spagetti	81. albue	135. se	191. søppel	244. hvit	292. ja
30. te	82. øye	136. glad i	192. TV	245. gul	293. du
31. fisk	83. ansikt	137. kveldsmat	193. vindu	246. æsj	294. nam nam
32. vann	84. finger	138. lage	PERSONLIG		295. et tall
LEKER	85. fot	139. hvile	194. børste	KLÆR	
33. ball	86. hår	140. åpne	195. kam	247. belte	FOLK
34. ballong	87. hånd	141. ute	196. briller	248. stevler	296. tante
35. klosser	88. kne	142. klappe kake	197. nøkler	249. kåpe	297. baby
36. bok	89. ben	143. tittlei	198. penger	250. bleie	298. gutt
37. fargestifter	90. munn	144. tisse	199. papir	251. kjoie	299. pappa
38. dukke	91. nakke	145. dytte	200. penn	252. hansker	300. lege
39. bilde	92. nese	146. lese	201. blyant	253. hatt	301. jente
40. gave	93. tenner	147. ri	202. en krone	254. jakke	302. bestemor
41. sklie	94. tommel	148. løpe	203. lommebok	255. votter	303. bestefar
42. huske	95. tå	149. se	204. lommestørkle	256. pyjamas	304. dama
43. bamse	96. mage	150. vise	205. tannbørste	257. bukser	305. mann
UTENDØRS	KJØRETØY	151. lukke	206. paraply	258. skjorte	306. mamma
44. blomst	97. sykkel	152. syng	207. klokke	259. sko	307. eget navn
45. hus	98. båt	153. sitte	STEDER	260. tøfler	308. navn på
46. måne	99. buss	154. sove	208. kirke	261. joggesko	309. onkel
47. regn	100. bil	155. stoppe	209. hjemme	262. sokker	310. navn på
48. fortau	101. motorsykkel	156. ta	210. sykehus	263. genser	TV-eller
49. himmel	102. fly	157. kaste	211. bibliotek		eventyrfigur
50. snø	103. barnevogn	158. kile	212. park		
51. stjerne	104. tog	159. opp	213. skole		
52. vei	105. traille	160. gå	214. butikk		
53. sol	106. lastebil	161. ønske	215. dyrepark		
54. tre		162. vaske			

Andre ord som barnet ditt sier (inkludert ikke norske ord):
